

»Soboške zgodbe« dobile poklon

Na občinski slovesnosti ob slovenskem kulturnem prazniku so se zahvalili ustvarjalcem za njihovo delo na področju umetnosti in kulture. Najvidnejšo nagrado je prejela Bea Baboš Logar, ki je ustvarila bogat niz raznolikih upodobitev Murske Sobote v slovenski književnosti.

Foto: Aleš Cipot

Proračun v prvi obravnavi sprejet

»Sobota je mesto, ki živi v meni. Rada pišem o njem«

»Po koncu zdravstvene krize želimo stopiti še korak naprej«

NA OTROŠKIH IGRISČIH v mestnih četrtih Lendava in Center stojijo nova igrala. Nova igrala so v začetku letošnjega leta namestili na otroških igriščih na Lendavski 45b in na otroškem igrišču pri nekdanjem kriznem centru ter na igrišču ob Vrtni ulici 6. Na igrišču ob Lendavski ulici stojita vrtiljak in dvojna gugalnica, zasajena pa bodo tudi nova drevesa. Igrišče pri nekdanjem kriznem centru je bogatejše za novo previsno gugalnico na vzmeti, nameščeni pa so bili tudi klopi in koš za odpadke. Na igrišču ob Vrtni ulici 6 se bodo otroci razveselili novega plezala in dvojne gugalnice z dvema sedežema, nameščene pa so bile še klopi. Vrednost investicije je znašala dobrih 18 tisoč evrov. | Ksenija Glažar

SPLETNI MEDIJ SOBOTAINFO je lani praznoval dvajset let. Na Slovenski ulici so ob obletnici na ogled postavili pot od prvega pomurskega spletnega medija do največje vseslovenske mreže lokalnih spletnih medijev. Dnevno spletni medij prebere več kot 30.000 bralcev, pretežno iz pomurske regije. Skupnost Sobotainfo na Facebooku šteje več kot 30.000 članov. Na dvajsetletni poti so doživeli številne spremembe, izzive in prelomnice. V tehnološkem razvoju so zmeraj prehitevali ne le lokalno, temveč tudi nacionalno konkurenco, s tem da je tehnični del medija Sobotainfo tudi danes plod domačega znanja in razvoja. Novinarji na sobotainfo.com objavijo več kot šesto avtorskih objav mesečno. V prihodnje želijo utrditi status največje mreže regionalnih spletnih medijev in postati eden največjih spletnih medijskih izdajateljev v državi. | Natalija Kreft

OB SVETOVNEM DNEVU spomina na žrtve holokavsta je župan dr. Aleksander Jevšek skupaj s poslancem mag. Dejanom Židanom položil venec na židovskem pokopališču. Na številno judovsko skupnost v našem mestu nas danes spominja ohranjen del židovskega pokopališča, kjer je mestna občina leta 2015 preuredila spomenik z napisom ter leta 2014 postavljeno spominsko obeležje v Lendavski ulici, na mestu nekdanje sinagoge, ki je bila porušena leta 1954. Poleg tega je na železniški postaji v spomin na internacijo in kasnejše uničenje prekmurske judovske skupnosti postavljeno spominsko obeležje v obliki klopce in »pozabljenega« kovčka. Na vse meščanke in meščane, ki so izgubili življenja ali prestajali najhujše oblike mučenja v holokavstu, nas spominjajo tudi kamni spotikavci, ki so simbolično vgrajeni pred hišami nekdanjih soboških družin Berger, Hahn in Frim. V Murski Soboti živi gospa Erika Fürst, ki je kot otrok preživela grozote v taborišču Auschwitz in je še edina živa priča holokavsta v našem mestu. | Uredništvo

DOMOZNANSKA DEJAVNOST je ena od pomembnejših knjižničnih vlog, saj Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota gradivo za to zbirko sistematično zbira že od ustanovitve študijske knjižnice leta 1955. Zbirko seveda sproti dopolnjujejo. Med domoznanskimi novitetami za mlade bralce je slikanica Mikija Mustra »Skozi čas in prostor«, ki jo je izdal Klub devete umetnosti. Slikanica prikazuje čudežno potovanje Zvitorepca, Trdonje in Lakotnika, ki se je začelo, ko je Lakotnik osvojil zlato olimpijsko odličje. Eden najboljših ustvarjalcev na področju stripa in risane filma Miki Muster je ustvaril tri legendarne stripovske junake. Bralci se z nostalgijo spominjajo njihovih dogodivščin in številnih prigod. Besedilo v novi slikanici je zapisal mag. Ciril Gale, ki je tudi urednik zbirke Trias, ilustracije so delo Mikija Mustra (1925–2018), spremni besedili pa je prispeval Ivo Antič. | Aleksandra Grah

NEDAVNO SO PRIJATELJI Damjan Vuzem, Simon Gjerek, Zoran Horvat, Uroš Kerec, Nino Novak in Peter Šooš, ki jih druži ljubezen do nogometa, darovali kri na transfuzijskem oddelku Splošne bolnišnice Murska Sobota. Kot skupina so kri darovali prvič, kot posamezniki pa so nekateri krvodajalci že več let. Simon Gjerek je kri daroval 30-krat, Damjan Vuzem štirikrat, Zoran Horvat dvakrat, Uroš Kerec, Nino Novak in Peter Šooš pa prvič. Prepričani so, da lahko na podlagi druženja naredijo dobro delo in nekomu rešijo življenje. Tokrat se jih je za darovanje krvi odločilo šest, za naslednjo skupinsko akcijo, ki jo načrtujejo v juniju, pa verjamejo, da jih bo vsaj enkrat več. Na ta način spodbujajo vse, ki so sposobni darovanja krvi, naj kri darujejo in s tem pomagajo drugim. K darovanju krvi so vabljeni tako necepljeni kot cepljeni osebe. | Aleš Cipot

NOGOMETAŠI MURE, zaposleni v klubu in zunanji sodelavci so v dobrodelni akciji zbrali finančna sredstva. V imenu kluba je denarno donacijo predstavnikom Evangeličanske humanitarne organizacije Podpornica predal kapetan NŠ Mura Alen Kozar. »Vsako leto decembra se odločimo in sredstva za humanitarno pomoč namenimo lokalnem okolju,« pove Kozar in poudari, da tudi tokrat niso pozabili na okolje, kjer živijo. Sredstva bodo po besedah Petra Andrejčaka, predsednika EHO Podpornica, namenjena zlasti mladim družinam oziroma otrokom iz socialno šibkih družin. V okviru socialnega programa pomoči bodo pomagali s prehrabnimi paketi, nabavo šolskih potrebščin, plačilom šolskih obveznosti in plačilom drugih položnic. Dobrodelno gesto je pozdravil tudi škof evangeličanske cerkve v Sloveniji Leon Novak. | Melita Marič

Naj nam mir ni samoumeven

UREDNIŠTVO

Izpostavljamo pomen refleksije na nekaj, kar človeštvu ne more biti v ponos.

Predsednik Pahor je v govoru poudaril pomen kulture dialoga. | Foto: Danijel Novakovič/STA

V Gledališču Park je potekala osrednja slovesnost ob svetovnem dnevu spomina na žrtve holokavsta, na kateri je goste pozdravil župan Mestne občine Murska Sobota, dr. Aleksander Jevšek, slavnostni govornik je bil predsednik Republike Slovenije Borut Pahor.

Slednji je sicer še pred slovesnostjo položil venec k spomeniku žrtvam nacifašističnega nasilja na judovskem pokopališču v Dolgi vasi. Ob tem je Pahor dejal, da v kolikor želimo zavarovati pridobitev miru, varnosti, strpnosti in sožitja si moramo kot posamezniki in kot skupnost prizadevati za kulturo spominjanja, kulturo dialoga in kulturo mirnega reševanja vseh sporov. Krik človeštva »nikoli več« je sedaj na preizkušnji v ukrajinsko-ruski krizi, zato se je predsednik Pahor zavzel za umiritev napetosti, dialog, mirno reševanje spora, uveljavitev sporazuma iz Minska in prevlado razuma. Umetniški program na prireditvi so sicer pripravili dijakinja in dijaki Gimnazije Murska Sobota, pod mentorstvom profesorice Melite Franko in Tadeje Filo ter profesorja Tomija Bušinškega. Dijake je na klavirju spremljala Olga Kous.

Na obisku pri Eriki Fürst

Predsednik Pahor je pred slovesnostjo v Murski Soboti obiskal Eriko Fürst, edino še žive-

čo Judinjo iz Prekmurja. Gospa Fürst, ki je bila internirana v taborišču Auschwitz, se je s pred-

sednikom Pahorjem v zadnjih letih udeležila številnih spominskih slovesnosti.

Ko so leta 1941 oblast v Prekmurju prevzeli Madžari, je desetletna Erika Fürst obiskovala osnovno šolo. Vse do leta 1943 se je počutila kot navadna deklica, ki se ni po ničemer razlikovala od svojih sošolcev. Po letu 1943 pa se je njeno življenje in življenje njene družine začelo spreminjati. | Vir: <http://neglected-holocaust.zrc-sazu.si/>

V Sloveniji je bila v času druge svetovne vojne judovska skupnost najštevilčnejša prav na območju Lendave in Murske Sobote, vendar je zaradi holokavsta takorekoč izginila. Pokopališče v Dolgi vasi pri Lendavi je drugo največje judovsko pokopališče v Sloveniji. Ta edinstven spomenik judovski kulturi na tem območju je danes spomeniško zaščiten.

Stare zgradbe – nove vsebine ...

Pred kratkim sem obiskal najemnike v Slovenski ulici 44, ki so stari meščanski zgradbi po izselitvi Centra za socialno delo dali nove vsebine. Prostore so si v njej uredili različne nevladne organizacije in društva, ki delujejo v javnem interesu, ter mlada podjetja, ki z delovanjem bogatijo našo skupnost in hkrati prispevajo k oživitvi prenovljenega mestnega središča.

Svetel primer revitalizacije prostora je tudi Večgeneracijski center Mensana na mestu nekdanje družbene prebrane, ki z različnimi programi odlično izpolnjuje svoje poslanstvo. Z novim letom so tam dobili prostore za svoje številne dejavnosti tudi člani Društva upokojencev Murska Sobota, kmalu se jim bo pridružilo še Koronarno društvo Murska Sobota.

Žal takšne usode (doslej) niso doživele propadajoče zgradbe nekdanje ekonomske šole, študijske knjižnice in nekdanjega Potrošnika. Na mestni občini si zelo prizadevamo, da zapuščenim stavbam, ki žalostno kazijo podobo našega mesta, povrnemo življenje in jim najdemo nove vsebine, ki bodo vitalnega pomena za mesto in občino. Toda na obzorju so boljši časi tudi za te prostore.

Tako nastaja nova zgodba v delu nekdanje ekonomske šole (nasproti občinske zgradbe, poleg nekdanje knjižarne), kjer bo Javni stanovanjski sklad Mestne občine Murska Sobota uredil dvanajst neprofitnih stanovanj za mlade in mlade družine.

Nekdanjo zgradbo ekonomske šole ob občinski zgradbi je na javni dražbi kupilo domače podjetje, ki ima smelega načrta za oživitev tega dela mesta z ureditvijo poslovno-stanovanjske soseske, ki bo zaokrožena z ureditvijo zdaj asfaltiranega igrišča za zgradbo, zelenico, na kateri stoji sejna dvorana naše občine, ter delom občinske zgradbe, v kateri deluje Upravna enota Murska Sobota. Idejo na občini zelo podpiramo, saj menimo, da si Murska Sobota zasluži sodoben upravni center in urejeno mestno hišo, ki bo v ponos vsem meščankam in meščanom, kar zdaj zagotovo ni.

Prav tako v neposredni bližini občine na boljše čase čaka še ena spečala lepota – Hartnerjeva vila, ki je v postopku denacionalizacije prešla v last naše občine in za katero smo že naročili idejno zasnovo celovite prenove in rekonstrukcije spomeniško zaščenega objekta z okolico. Nadejamo se možnosti sofinanciranja v novi finančni perspektivi, sicer pa smo odprti tudi za možnost sodelovanja v javno-zasebnem partnerstvu, saj si želimo, da bi čudovita zgradba s svojimi vsebinami ponovno služila občankam in občanom.

Načrtov in idej je veliko, zajeti so v predlogu proračuna, ki ga bo konec meseca ponovno obravnaval mestni svet. Verjamem, da tudi tokrat uspešno in da ga bomo po sprejetju lahko čim prej začeli izvajati – za višjo kakovost življenja naših občank in občanov!

Vaš župan,

dr. Aleksander Jevšek

Proračun v prvi obravnavi sprejet

KSENIJA GLAŽAR
FOTO: TV AS

Na 23. seji mestnega sveta so mestni svetniki med drugim v prvem branju potrdili predlog proračuna, ki je vreden dobrih 34 milijonov evrov, in v drugi obravnavi sprejeli nov odlok o ureditvi cestnega prometa.

V začetku seje sta Matej Bukovec in Angelca Dokl Mir iz mestne uprave mestnim svetnikom predstavila predlog odloka o ureditvi cestnega prometa v Mestni občini Murska Sobota, ki so ga mestni svetniki po glasovanju v drugi obravnavi potrdili. Razlog za spremembo odloka je njegova uskladitev s področno zakonodajo, pa tudi trenutno stanje ureditve mirujočega prometa in zasičenost prometnega toka v središču mesta, kar je na dolgi rok pomembno tudi z okoljskega vidika (razbremenitev motornega prometa v mestnem središču). Odlok med drugim uvaja spremembe pri koriščenju dovolilnic in abonmajev ter predvideva prehod na elektronsko plačevanje parkirnine. Parkirnine bo še naprej mogoče plačati na obstoječih parkirnih avtomatih. Odlok predvideva še spremembe na področju parkiranja vozil na električni pogon ter vozil invalidov in oseb s posebnimi potrebami na parkirnih površinah, označenih za invalide.

V začetku razprave je Anton Slavic (Neodvisna stranka Pomurja) povedal, da ga moti, da se prodajajo občinske stavbe in da nimamo v lasti niti ene parcele za potencialne investitorje, ob tem pa še preskromna štipendijska shema. Skrbijo ga tudi krediti. Ker pri tem ne želi sodelovati in o tem glasovati, je sejo zatem zapustil.

Potrdili komunalni prispevek za stanovanjsko območje ob Sončni ulici

V nadaljevanju seje so mestni svetniki v prav tako drugi obravnavi potrdili predlog odloka o programu opremljanja stavbnih zemljišč in merilih za odmero komunalnega prispevka za območje opremljanja OPPN za stanovanjsko območje ob Sončni ulici, ki ga je predstavila Angelca Dokl Mir iz mestne uprave. Na območju opremljanja ne obstaja komunalna oprema, ki bi omogočala funkcioniranje objektov, kot so načrtovani s prostorskim aktom. Za hišo bruto tlorisne površine 180 m² in z velikostjo gradbene parcele 665 m² bo komunalni prispevek na predmetnem območju znašal 7472 evrov, kar je za 22 odstotkov več od odmere po splošnem odloku.

Sofinanciranje tlačnega voda s prečrpališčem

V drugi obravnavi so potrdili tudi predlog odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu za enoto urejanja prostora SO 91 v Murski Soboti, ki ga je predstavila Bernardka Ryan iz mestne uprave. Gre za območje na zahodu mesta, vzhodno ob naselju Černelavci, ob razbremenilnem kanalu za reko Ledavo, kjer je predvidena gradnja novega trgovskega centra. Investitor je Mestno občino Murska Sobota obvestil o nameri gradnje. Predloženo gradivo so mestni svetniki v prvi obravnavi sprejeli ob pogoju, da se predložene pripombe prouči in smiselno upošteva pri pripravi gradiva za drugo obravnavo. Bernardka Ryan je med drugim pojasnila, da so v skladu s pripombo skrbili nabor dopustnih objektov glede na namen. Dodali so, da je pred priključitvijo novih načrtovanih objektov na kanalizacijsko omrežje treba izvesti presojo vpliva predvidenih objektov na hidravlične razmere obstoječega kanalizacijskega omrežja. Investitor mora pred priključitvijo objekta pridobiti projektne pogoje in mnenje v skladu z gradbeno zakonodajo ter soglasje za priključitev na kanalizacijsko

Proračun je mestnim svetnikom nato predstavil župan Jevšek.

Bojan Petrijan (SDS) je v razpravi opozoril na investicijski potencial in realizacijo ter realno planiranje.

omrežje. Definirana je tudi faznost izgradnje. Za vsako etapo je treba zagotoviti prometni

dostop do stavbe, zadostno število parkirnih mest in tisti del okoljske, energetske in komuni-

kacijske infrastrukture, ki je potrebna za priključitev in oskrbo ter za obratovanje stavbe. Me-

Jevšek je letošnji proračun označil kot razvojno in investicijsko naravn, ob tem zagotavlja pospešeno črpanje evropskih razvojnih sredstev. Močno je vanj vpeta tudi skrb za sočloveka ter je socialno in trajnostno naravn. Razlog za tako visok proračun je, kot pravi župan, v sedmih projektih, ki jih že izvajajo, nekatere pa bodo začeli izvajati, ko bo proračun sprejet.

stni svetnik Matjaž Durič, predsednik odbora za urbanizem in urejanje prostora ter gospodarsko infrastrukturo, je pojasnil, da je odbor odlok obravnaval in mestnemu svetu predlaga, da ga sprejme z dopolnitvijo, da bo gradbeno dovoljenje za predmetno območje lahko izdano šele, ko se uredi tlačni vod kanalizacijskega sistema in bodo s tem preprečene poplave v Černelavcih in v bližini zemljišča. Župan Aleksander Jevšek je nato dodal, da želi občinska uprava odlok na predlog mestnega svetnika Mirana Forjaniča dopolniti z amandmajem, ki ga je predstavila direktorica občinske uprave Milena Vöröš. V predlog odloka se k členu o odvažanju in čiščenju odpadnih voda doda, da če je vpliv na obstoječo omrežje obremenilen, je investitor dolžan pred priključitvijo v ustreznem deležu sofinancirati izgradnjo tlačnega voda s prečrpalščem. Amandma je bil dodan zaradi dodatnega zagotavljanja varnosti pred morebitnimi dodatnimi vplivi na obstoječi kanalizacijski sistem na tem območju ter je bil po glasovanju mestnih svetnikov sprejet in potrjen, prav tako je bil sprejet odlok.

Prva obravnava proračuna

V naslednji točki dnevnega reda so mestni svetniki v prvem branju obravnavali proračun za leto 2022. Pred začetkom predstavitve proračuna je mestni svetnik Anton Slavic (Neodvisna stranka Pomurja) predstavil proceduralni predlog. Pojasnil je, da je predlagani proračun po višini zastavljen nerealno. Moti ga tudi previsoka zadolžitev. Ker ocenjuje, da predlog proračuna ni primeren, da bi ga lahko sprejeli, je predlagal, da o proračunu razpravljajo, mestni sve-

tniki naj nanj dajo pripombe in predloge, a o njem ne glasujejo. S tem dajo predlagatelju čas, da predloge in pripombe prouči ter korigirani predlog proračuna predloži v sprejetje na naslednji seji. Predlog Slavica je podprl Bojan Petrijan (SDS), ki pravi, da proračun stoji na krhkih temeljih. Mestni svetnik Dušan Bencik (SD) je povedal, da je letošnji proračun dobro pripravljen, nič ni drugače kot v preteklih letih in je tudi kakovostno obrazložen. Ker se ga obravnava dvofazno, je nanj mogoče predlagati spremembe in dopolnitve. Župan Aleksander Jevšek je nato mestnim svetnikom pojasnil, da se bodo med prvim in drugim branjem o proračunu še pogovarjali in ga usklajevali, da bo v drugo branje prišel izoblikovan in usklajen. Mestni svetniki predloga Slavica po glasovanju niso podprli.

Pospešeno črpanje evropskih razvojnih sredstev

Proračun je mestnim svetnikom nato predstavil župan Jevšek. Povedal je, da so s pripravami proračuna začeli že novembra. Obiskal je vse krajevne skupnosti in opravil sestanke z vsemi predsedniki mestnih četrti. Prvič so uvedli participativni proračun, zato pri pripravi proračuna s predlogi sodelujejo tudi občani in občanke. Zbrali so osemnajst dobrih predlogov, ki jih bodo vključili v proračun. Jevšek je letošnji proračun označil kot razvojno in investicijsko naravnan, ob tem zagotavlja pospešeno črpanje evropskih razvojnih sredstev. Močno je vanj vpeta tudi skrb za sočloveka ter je socialno in trajnostno naravnan. Razlog za tako visok proračun je, kot pravi župan, v sedmih projektih, ki jih že izvajajo, nekatere pa bodo začeli izvajati,

Osnovne značilnosti proračuna za leto 2022 (prva obravnava)

Skupni načrtovani prejemki in izdatki proračuna za leto 2022 znašajo 34.315.734 evrov.

Prihodki so načrtovani v višini 29.258.525 evrov, prenesena sredstva v višini 1.486.633 evrov in zadolževanje v višini 3.570.576 evrov. V proračunu za leto 2022 je predvideno najetje dveh novih dolgoročnih kreditov pri poslovnih bankah za investicije. Prvi kredit v višini 2.570.576 evrov bo najet za dobo 25 let na osnovi razpisa SID banke in bo strogo najet za energetske sanacije Osnovne šole III, Osnovne šole IV in Osnovne šole Bakovci. Drugi kredit v višini 1,1 milijona evrov bo najet za dobo deset let in bo namenjen projektu izvedbe kanalizacijskih kolektorjev na Slomškovi ulici, Gregorčičevi ulici in Ulici Staneta Rozmana. Stanje dolga na prebivalca mestne občine je konec lanskega leta znašalo 412,95 evra, kar nas uvršča med manj zadolžene mestne občine v Sloveniji.

Odhodki so načrtovani v višini 33.120.634 evrov, načrtovani sta še odplačilo dolgov v višini 1.188.100 evrov in povečanje kapitalskih deležev v višini 7000 evrov.

- Prihodki (29.258.525 evrov):** 48 % davčni prihodki (13.990.750 evrov), 28 % evropski in državni razvojni viri (8.150.521 evrov), 12 % kapitalski prihodki (3.622.343 evrov), 12 % nedavčni prihodki (3.492.810 evrov) in 1 % donacije (2100 evrov).
- Odhodki (33.120.634 evrov):** 52 % investicijski odhodki – naložbe v infrastrukturo občine, mestnih četrti in krajevnih skupnosti (17.260.393 evrov), 27 % tekoči transferji – sredstva za socialno varstvo, subvencije vode in kanalščine, delovanje javnih institucij, financiranje avtobusnega prometa (8.940.449 evrov), 18 % tekoči odhodki – sredstva za vzdrževanje cest, javne razsvetljave, proračunska rezerva, delovanje občine in mestnih četrti ter krajevnih skupnosti (6.090.464 evrov) in 3 % investicijski transferji – sredstva za investicije javnih zavodov in gasilskih društev (829.328 evrov).

ti, ko bo proračun sprejet. To so nadgradnja vodovoda sistema B, urejanje kolesarskih povezav – 1. faza (Ulica Staneta Rozmana, Gregorčičeva ulica in začetek prenove Slomškove ulice) in urejanje kolesarskih povezav – 2. faza (Ulica arhitekta Novaka). Pokriti bo treba le strošek kanalizacijskega kolektorja v vrednosti 1,1 milijona evrov, ki ni povrnjen iz kohezijskih sredstev, za kar bo potrebno zadolževanje. Naslednji projekti so Severna obrtno-industrijska cona, in sicer druga in tretja faza, nato energetska sanacija Osnovne šole III, Osnovne šole IV in Osnovne šole Bakovci ter nadzidava Zdravstvenega doma Murska Sobota. Skupna vrednost omenjenih projektov je 11,4 milijona evrov.

Moti jih prodaja občinskih stavb

V začetku razprave je Anton Slavic (Neodvisna stranka Pomurja) povedal, da ga moti, da se prodajajo občinske stavbe in da nimamo v lasti niti ene parcele za potencialne investitorje, ob tem pa še preskromna štipendijska shema. Skrbijo ga tudi krediti. Ker pri tem ne želi sodelovati in o tem glasovati, je sejo zatem zapustil.

Prodaja občinskega premoženja moti tudi mestnega svetnika Andreja Mešiča (SDS). Bojan Petrijan (SDS) je v razpravi opozoril na investicijski potencial in realizacijo ter realno planiranje. Želi si, da se izpolni dolgoletni cilj šol in vrtcev, da bodo objekti ne le primerni za današnje čase, ampak tudi vzor.

Dušan Bencik (SD) je prora-

čun označil za dobro pripravljen. Enako meni tudi Zoran Hobljaj (SD), ki je proračun označil za realen, ambiciozen in tudi socialno naravnan.

Romski svetnik Darko Rudaš prav tako meni, da je proračun ambiciozen ter razvojno in realno naravnan, obenem je še sočuten do sočloveka. Pozdravlja investicije, še zlasti ker med njimi najde socialne investicije in skrb za mlade. Investicije dosega tudi romsko skupnost, ki jo zastopa.

Bernardka Ružič (SD) je med drugim zadovoljna, da se sredstva namenjajo za investicije v primestnih naseljih in za energetske sanacije šol.

Goran Milošević (SD) je povedal, da se je v mestu in občini veliko naredilo. Mestno središče je obnovljeno, v mesto se vrača življenje. Letošnji proračun je, kot pravi, nadaljevanje uspešne poti.

Dodatna pojasnila župana

Župan Jevšek je ob koncu razprave odgovoril na pripombe mestnih svetnikov k proračunu. Med drugim je povedal, da ga občani že osem let sprašujejo, ali bodo kaj naredili s stavbo nekdanje ekonomske šole, ki sredi mesta stoji prazna, zato ga veseli, da je prišlo do prodaje te stavbe. O novih parcelah v Severni obrtno-industrijski coni je povedal, da je v fazi priprave nov OPPN za širitev, v smeri proti Nemčavcem. Pojasnil je še, da so bile prodane vse parcele, ki so bile v lasti občine. Po glasovanju so svetniki predlog proračuna v prvem branju potrdili.

Kadrovske zadeve

Pri kadrovskih zadevah so mestni svetniki za direktorico Javnega stanovanjskega sklada Mestne občine Murska Sobota potrdili Gaby Flisar ter dali soglasje k imenovanju Valerije Mes Forjan za direktorico Javnega zavoda za opravljanje spremljajočih dejavnosti vzgoje in izobraževanja Murska Sobota. Za člane nadzornega sveta Javnega stanovanjskega sklada Mestne občine Murska Sobota so bili potrjeni Tomaž Dundek, Nataša Horvat Barič, Bojanka Veren, Jožefa Sapač in Sergeja Sukič. V svet javnega zavoda Ljudska univerza Murska Sobota sta bila kot predstavnika ustanovitelja potrjena Miha Lendvaj in Alenka Glavač Geršanov. V svet javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Osnovna šola III Murska Sobota so bili kot predstavniki ustanovitelja potrjeni Aleksander Gabor, Bernardka Ružič in Drago Vigali ter v svet Osnovne šole Bakovci Nives Cajnko in Martina Balažic.

Župan Jevšek je ob koncu razprave odgovoril na pripombe mestnih svetnikov k proračunu. Med drugim je povedal, da ga občani že osem let sprašujejo, ali bodo kaj naredili s stavbo nekdanje ekonomske šole, ki sredi mesta stoji prazna, zato ga veseli, da je prišlo do prodaje te stavbe. O novih parcelah v Severni obrtno-industrijski coni je povedal, da je v fazi priprave nov OPPN za širitev, v smeri proti Nemčavcem. Pojasnil je še, da so bile prodane vse parcele, ki so bile v lasti občine.

Odgovori na vprašanja in pobude mestnih svetnikov (23. redna seja)

Objavljamo odgovore na vprašanja in pobude, ki so jih člani mestnega sveta imeli na 23. redni seji mestnega sveta, ki je bila 27. 1. 2022.

ZORAN HOBLAJ:

Povedal je, da ga je kar nekaj občanov vprašalo, ali je mogoče obratovanje drsališča podaljšati vsaj do zimskih šolskih počitnic; vreme je namreč ugodno in jih je nekaj kar razočaranih, da se bo drsališče že zaprlo. Opažajo tudi, da se zaradi drsališča vedno najdejo ljudje, ki kličejo in imajo različne pritožbe. Občane bi rad opomnil, da živijo v mestu, ki se ga trudi jo oživiti. Če živimo v središču mesta, moramo sprejeti, da center mesta živi, da se tam odvijajo različne dejavnosti, zlasti tiste za najmlajše; temu je treba prisluhniti. Drsališče je bilo doslej že na treh različnih lokacijah, morda bi lahko vsako leto zamenjali lokacijo, da ne bo vedno na eni, če je to tehnično izvedljivo.

Odgovor mestne uprave:

Pogodba za postavitev drsališča je bila na podlagi postopka javnega naročanja sklenjena za en mesec, in sicer je drsališče obratovalo od 27. 12. 2021 do 27. 1. 2022, zato podaljšanje obratovanja drsališča ni bilo mogoče.

SLAVICA MEGLIČ:

Pohvalila je delo Komunale, njihova odzivnost v vlogi upravnikov v blokih se je zelo iz-

boljšala in se jim za to zahvaljuje.

Pred dvema letoma je bila v Stari ulici izvedena nova preplastitev in takrat je nastal konflikt, ker je bila izdelava izvedena zelo neakovostno. Zdaj je ponovno opozorila, da so v Stari ulici razpoke in luknje v asfaltu, ob dežju pa ob pločniku stoji voda. Ljudje jo opozarjajo, da je Stara ulica videti kot po potresu, čeprav je narejena na novo. Vprašala je, kako dolgo velja garancija na izvedbo, meni namreč, da je mestno občino sanacija Stare ulice drago stala in da je izvedba izjemno slaba. Predlagala je, da bi ustanovili komisijo, ki bi si stanje skupaj s svetnico ogledala. Nadalje je povedala, da vsepovsod okrog jaškov za kanalizacijo, za odtok vode ali za karkoli drugega asfalt propada, vidne so razpoke, kot da ulice nikoli ne bi preplastili.

Odgovor mestne uprave:

Dne 31. 1. 2022 je mestna uprava skupaj z odgovornim nadzornikom, ki je opravljal nadzor nad obnovo vodovoda ter nad izvedbo preplastitve cestišča v Stari ulici, opravila ogled cestišča od Mojstrske do Cankarjeve ulice in stanje cestišča dokumentirala s fotodokumentacijo. Ogleda sta se udeležila svetnica ga. Slavica Meglič in stanovalec večstanovanjskega objekta Stara ulica 3 g. Paučič.

Ugotovljeno je bilo: več tanjših (laserskih) razpok, en udor ter sledi zastajanja vode ob cest-

nem robniku (v območju uvoza na gramozno parkirišče pri »triplex« garažah). Za vse navedeno bo naročnik (Mestna občina Murska Sobota) uveljavljal odpravo napak v garancijski dobi pri izvajalcu obnove vodovoda ter izvajalcu preplastitev in sanacij mestnih ulic, v okviru katerih je bila izvedena tudi preplastitev Stare ulice v Murski Soboti.

Za obnovo vodovoda in preplastitev cestišča sta izvajalca (ki sta bila različna) v skladu s pogodbenimi določili predložila bančni garanciji, ki ju naročnik lahko unovči, če izvajalca ugotovljenih napak ne bi odpravila v roku, ki bo določen oziroma dogovorjen. O izidu reklamacije bo mestna uprava svetnico podrobneje seznanila, ko bo pridobila odzive izvajalcev.

NIVES CAJNKO:

Predstavila je pobudo za ureditev bankine na Soboški ulici, kjer je že tri mesece postavljen znak, ki opozarja na zelo nevarno udarno jamo na bankini.

Odgovor mestne uprave:

Mestna uprava je skupaj s pogodbenim vzdrževalcem občinskih cest javnim podjetjem Komunala opravila ogled in ugotovila, da je vzdrževalec cest postavil smerno desko na jašku na bankini, ker je prišlo do poškodbe betonskega venca jaška, kar predstavlja potencialno nevarnost za udeležence v prometu. Ker gre za teleko-

munikacijski jašek družbe T-2, je mestna uprava zahtevo za popravilo jaška oziroma venca posredovala omenjeni družbi, ki mora popravilo zagotoviti v najkrajšem času. Do izvedbe popravila jaška bo ta še naprej zaščiten s smerno desko, po pravilu jaška pa bo urejena in utrjena tudi bankina, kjer zdaj zastaja voda.

MATJAŽ DURIČ:

Povedal je, da je v lanskem letu mestna uprava začela z urejanjem manjkajoče kolesarske steze med kolesarsko stezo Jezera in delom, ki gre skozi rakičanski park. Projekti so bili izdelani, potem pa je prišlo negativno mnenje Zavoda za varstvo kulturne dediščine. Zanima ga, ali se bo v tej smeri še kaj dogajalo. Meni, da je treba vztrajati, kolesarska steza gre namreč skozi celoten park in mimo Murske Sobote. Meni, da ne bi bilo korektno do občanov in vseh, ki se po tej kolesarski stezi vozijo, da projekta ne bi speljali zaradi mnenja navedenega zavoda.

Odgovor mestne uprave:

Projekti za urejanje manjkajoče kolesarske steze v Rakičanu v smeri Jezer so že naročeni in v izdelavi, vendar je projektiranje zastalo zaradi projekt-nih pogojev Zavoda za varstvo kulturne dediščine, ki v svojih pogojih zahteva drugačno projektno rešitev. Njihove glavne zahteve se nanašajo na odstranitev parkirnih mest ter ureditev

kolesarske steze v gramozni izvedbi. Mestna uprava bo v prihodnjih tednih na sestanku z omenjenim zavodom poskušala najti kompromisno rešitev.

ROBERT ŽIŽEK:

Povedal je, da je dve seji nazaj govoril o Cankarjevi ulici, o območju okrog številke 26, kjer so na novo asfaltirani sporni odtoki. Do zdaj se ni zgodilo nič. Včeraj so se nanj ponovno obrnili tamkajšnji stanovalci in ga spraševali, če za te izvedbe obstajajo garancije. Voda stoji ob uvozih, meter zraven so odtoki, ki so pa na suhem. Prosi, če bi lahko zadevo čim prej sanirali.

Odgovor mestne uprave:

Mestni upravi je ta problematika znana, saj sta bila pločnik in obnova (tedaj še državne ceste) izvedena konec leta 2020. Naročnik izgradnje pločnika (ta je vključeval tudi izvedbo cestnih robnikov in ureditev meteorne odvodnje) je bila Mestna občina Murska Sobota, obnove cestišča pa Direkcija RS za infrastrukturo. Izvajalca del sta bila javno podjetje Komunala (za MO Murska Sobota) in Cestno podjetje, d.d. (za DRSI). Mestna uprava je v lanskem letu pozivala oba izvajalca, da nepravilnosti odpravita, vendar jih žal nista. Dosedanje vremenske razmere žal niso bile ugodne za tovrstno odpravo nepravilnosti (ne deluje asfaltna baza), zato je mestna uprava od izvajalcev odpravila nepravilnosti zahtevala

takoj po odprtju asfaltne baze.

ANDREJ MEŠIČ:

Vprašal je, kdaj je rok za dokončanje izgradnje Ulice Staneta Rozmana in nadaljevanje izgradnje med navedeno ulico in Gregorčičevo ulico.

Odgovor mestne uprave:

Pogodbeni rok za dokončanje obnove Ulice Staneta Rozmana in tudi izgradnje krožišča z Gregorčičevo ulico je 18. 5. 2022.

Glede na odlok o pokopališkem redu v Mestni občini Murska Sobota ga zanima, ali obstaja možnost, da bi grobnino za grob lahko plačali za več kot deset let. Pri nekaterih ljudeh se namreč poraja strah, da ne bi vse skupaj šlo prehitro v pozabo. Predlagal je spremembo odloka, da bi grobnino za grob lahko plačali za vsaj dvajset let oz. še dlje, če je mogoče.

Odgovor mestne uprave:

Drugi odstavek 41. člena odloka o pokopališkem redu v Mestni občini Murska Sobota (Uradni list RS, št. 74/2019) določa, da se grobnina za grob lahko plača za obdobje, daljše od enega leta, vendar največ za deset let. Osnova za to določbo odloka je peti odstavek 34. člena zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti (Uradni list RS, št. 62/16 in 3/22), ki določa, da je najdaljša doba za vnaprejšnje plačilo grobnine deset let. Vendar se prekop grobnega mesta praviloma ne zgodi takoj po prenehanju najemnega razmerja.

DANIELA MÖREC:

Postavila je vprašanje, ki je že bilo izpostavljeno na sejah mestnega sveta, in sicer o stranišču na pokopališču. Ponovno so jo opozorili na to, da je stranišče zaprto. Prosi za odgovor.

Odgovor mestne uprave:

Na vprašanje o sanitarijah na mestnem pokopališču je odgovoril direktor javnega podjetja Komunala Tomislav Zrinski na seji mestnega sveta. Povedal je, da so sanitarije na pokopališču odprte, težava pa nastane popoldne. Stranišče je znotraj objekta, zato bi bila mrliška vežica dejansko odprta, če bi bilo odklenjeno, dežurne službe pa tam na žalost nimajo. Preverili bodo, če bi zadevo slučajno lahko rešili kako drugače. Na severovzhodni strani za ta namen stoji mobilni WC.

DUŠAN BENCIK:

Povedal je, da je tudi v Nemčavcih isti problem kot v Bakovcih, in sicer na robu cestišča že leto dni stoji znak, ker je v okvari en jašek, in tudi to povzroča določeno nevarnost. Da ne bi prišlo do nesreče, naproša, da se ustrezne službe obvesti in se ta problem poskuša po enem letu rešiti.

Odgovor mestne uprave:

Mestna uprava je skupaj s pogodbenim vzdrževalcem občinskih cest (javnim podjetjem Komunala) opravila ogled tudi v Nemčavcih in ugotovila, da je vzdrževalec cest postavil

smerno desko na enem izmed kanalizacijskih jaškov, ker je prišlo do poškodbe, in zavaroval okolico kanalizacijskega jaška, ker predstavlja potencialno nevarnost za udeležence v prometu, še zlasti za pešce.

Hkrati je bilo ugotovljeno, da je takšnih primerov več (najmanj šest) in so odraz rešitve, izvedene v preteklosti, ki se je po več kot petnajstih ali dvajsetih letih izkazala kot neustrezna. Kanalizacijski jaški se namreč nahajajo delno na cestišču in delno na pločniku ter so »obkroženi« s cestnimi robniki in nekakšnim montažnim kovinskim pokrovom v obliki robnika nad pokrovi kanalizacijskih jaškov.

Mestna uprava bo skupaj z javnim podjetjem Komunala kot upravljavcem kanalizacije in vzdrževalcem cest proučila možnost, da bi pokrove jaškov premaknili tako, da bi bili v celoti na cestišču ali v celoti na pločniku, sočasno pa bo treba zamenjati tudi poškodovane cestne robnike ter sanirati dele cestišča in pločnika.

Mestna uprava ocenjuje, da bodo tovrstne sanacije presegle zmožnosti financiranja tekočega vzdrževanja cest (in kanalizacije), zato bo v letu 2022 izvedeno le najnujnejše, preostalo pa v najkrajšem času, ko bodo v občinskem proračunu zagotovljena zadostna sredstva. Iz naslova garancij namreč teh nepravilnosti zaradi zastaranja ni več mogoče uveljavljati.

DR. ALEKSANDER JEVŠEK, ŽUPAN:

Zanima ga, kaj je s prometom za raztros pepela. Za-

deva se že predolgo vleče in želi natančen odgovor, kdaj bodo dela zaključena.

Odgovor mestne uprave:

Na vprašanje o izvedbi objekta za raztros pepela na mestnem pokopališču je delno odgovoril direktor javnega podjetja Komunala Tomislav Zrinski že na seji mestnega sveta. Naknadno smo od direktorja pridobili še dodatne aktualne informacije o poteku del. Sam objekt (betonski elementi in venec), ki ga izdelujejo v betonarni s posebnimi materiali in zahteva poseben način izvedbe, bi naj bil zaključen in dostavljen na pokopališče v prvem tednu v marcu (do 4. 3. 2022). Nato sledijo še zemeljska dela in ureditev potke. Tudi izvedba potke zahteva posebne materiale in načine izvedbe. Izvajalec sicer predvideva, da bi projekt, če ne bo večjih težav pri specifični izvedbi potk, lahko zaključili do konca marca oz. začetka aprila.

Milena Vöröš, univ. dipl. prav.,
direktorica Mestne uprave
Mestne občine Murska Sobota

Kaj bi bilo, če bi ...

Jože Šadl, DeSUS

Leto 2022 je volilno leto, zato je prav, da opravimo inventuro lastnega dela v mestnem svetu Mestne občine Murska Sobota.

Ne bom sodil, kako smo delali, saj bodo to na volitvah povedali občani in občanke, ki bodo s svojo voljo določili razmerja v novem sestavu mestnega sveta. Če pa se ozrem, se najprej spomnim nagovora župana na prvi seji sveta in izražene želje po sodelovanju, a je po prepričanju mnogih in tudi mojem prepričanju zelo hitro postalo jasno, da bo ostalo samo pri besedah. Relativna večina, ki jo je po volitvah prejela ena od strank, ji je ob pomoči še nekaterih članov mestnega sveta dala moč in oblast, da so z večino skozi ves mandat obvladovali mestni svet, zato ni bilo potrebe po sodelovanju; in kot se je skozi celoten mandat velikokrat potrdilo, je bil argument moči pri glasovanjih velikokrat pred močjo argumenta.

Prva potrditev tega je objekt

Expano, za katerega pravijo, da je lep, še več pa je prepričanih, da je bil veliko predrag. Precenjeni in »ambiciozni« so bili tudi vsi proračuni, za katere se je vedno znova izkazalo, da realizacija dosega okoli 75 %, znotraj njih pa ključne postavke, kot je recimo vzdrževanje in obnova infrastrukture, v realizaciji niso presegale 60 % planiranih sredstev, medtem ko so nekateri za občane in občanke manj pomembni projekti vsa ta leta dosegali 100-odstotno realizacijo. Seveda je takih primerov še več.

To seveda ne pomeni, da se ni delalo, prepričan pa sem, da bi z več dialoga, sodelovanja in usklajevanja ob kakovostnih razpravah lahko naredili veliko več in bolje. V veliko zadovoljstvo si štejem, da smo preprečili izgradnjo »vodarne«, pa ne zato, ker je ne rabimo,

ampak ker tja ne spada, sicer pa je šlo za upravno zgradbo in ne vodarno. S tem smo ohranili pomemben del mesta za dejavnosti, ki tja spadajo, in tako bosta omogočena gradnja in razvoj, ohranjena pa bodo tudi »pljuča« mesta, to je gozdni del Fazanerije.

Zame osebno je bilo in je še vedno skrb vzbujajoče to, s kakšno lahkoto in vehemenco je mestni svet sprejemal in potrjeval vse predlagane podražitve in dvigovanja cen vsem, ki so s tovrstnimi zahtevki prišli na dnevni red. Kar nekajkrat sem opozoril, da je treba preveriti upravičenost takšnih zahtevkov ter da je usluge, ki smo jih deležni od vseh izvajalcev, treba precizirati in doreči, a žal za tovrstne pobude v mestnem svetu ni bilo posluha.

S svojim delom v mestnem

svetu nisem in ne morem biti zadovoljen, saj bi lahko naredili veliko več in bolje ter tako upravičili zaupanje občanov in občank. Žal je razmerje moči bilo tisto, ki je odločalo o vseh zadevah. Morda je zdaj pravi trenutek, da se občanke in občani spomnite vseh naših nastopov in zavzevanj za posamezne odločitve ter na naslednjih volitvah konec leta s svojim glasovanjem poskrbite za drugačno sestavo mestnega sveta, da bo moč argumenta pred argumentom moči, saj bosta na ta način tudi delo in odločanje lažji.

Prepričan sem, da v mestnem svetu ni prostora za politikantstvo, ampak mora biti skupen cilj vseh delo za dobrobit občanov in občank.

Imamo kakovosten občinski svet in primernega župana

Darko Rudaš, predstavnik romske skupnosti

V politiki sem pristal zaradi velike potrebe po reševanju

romske problematike, ki me je pripeljala do prve kandidature za romskega svetnika. Na nek način te politika zasvoji – in če res želiš nekaj spremeniti, moraš rasti. Ko si izvoljen, te najprej trepljajo po rami, kmalu pa preizkušajo tvojo pokončnost in vztrajnost. Samo kot občinski svetnik sem lahko uresničil nekatere zamisli, načrte in spremembe v romski skupnosti v mestni občini. Vedno, ko je pred mano občan ali občanka s svojo težavo, se vprašam, kaj bi jaz pričakoval od predstavnika, če bi imel ta problem, in nato tako tudi ukrepam. Kadar so težave, res ni prijetno. Neizmereno pa je lepo, ko vidiš zadovolj-

stvo ljudi ob končanih projektih; in tudi takrat, ko veš, da je delo opravljeno. Čeprav ga morda večina danes še ne zna ceniti, bo jutri pomenilo konkurenčno prednost naše občine.

Mandat med letoma 2018 in 2022 je bil resnično poseben in drugačen, saj smo se soočali s številnimi izzivi. Od nas je zahteval spremembe in prilagoditve, a menim, da nam je v veliki meri to izredno dobro uspelo. Ocenjujem, da je delo v mestnem svetu potekalo učinkovito in korektno, večina odločitev ni kontroverznih in ne povzroča velikih razdvajanj, svetniki jih pogosto potrdimo soglasno. Vsi želimo občini dobro, le

občasno so mnenja različna pri izbiri poti za doseg cilja. Razpravo in odločanje na sejah občinskega sveta razumem kot vrh in zaključek zelo pomembnega procesa, ki mora intenzivno potekati že pred tem. Usklajevanje različnih stališč in dogovarjanja se morajo odvijati že pred sejo, na seji pa se opravita zaključni del razprave in odločanje.

Občina Murska Sobota je v svojem bistvu dinamična ter razvojno naravnana, to pa je lahko samo, če imamo kakovosten občinski svet in primernega župana. Menim, da imamo oboje. Dolgoletne izkušnje aktualnega župana so ga izbrusile v dobrega poznavalca, ki vedno išče do-

dano vrednost, ki jo lahko uresniči kot župan. Išče pristop, ki stavi na resno delo in sodelovanje. Ima neobremenjen pristop do reševanja problemov in načrtovanja prihodnjega razvoja, če pa k temu dodamo še uspešno in učinkovito delovanje občinske uprave, uspeh ne more izostati. Kot največji uspeh Mestne občine Murska Sobota v aktualnem mandatu ocenjujem ponovno uvrstitev občine na turistični zemljevid Slovenije, saj smo z Expanom znova pridobili pomembno turistično atrakcijo, ki bo tudi v prihodnje gonilna sila razvoja turizma, ki je za našo občino in tudi regijo izjemno pomembna panoga.

Sobota spreminja svoj videz

Mag. Marjan Gujt, Konkretno

Ko se ozrem na dosežke soboške občine v svojem četrtem mandatu mestnega svetnika, lahko povem, da so kar impre-

sivni. Sobota je dobila popolnoma spremenjeno glavno ulico, če se ustavimo samo pri najbolj markantni spremembi. Seveda je še veliko drugega, toda bistveno je, da so se stvari zajele z veliko žlico in celostno. Končno se tudi v Soboti premika!

Srečni splet okoliščin je poleg uspešnega dela mestnega sveta, občinske uprave in župana zaradi številnih razpisov prinesel izdatno sofinanciranje številnih projektov. Občina sama s svojimi izvornimi prihodki ne zmore večjih investicij, zato so uspešne prijave na razpise bistvene za njen razvoj. Na roko nam je šlo tudi bistveno zvišanje glavarine po zamjenjavi vlade.

Končno je rešen problem nekdanje ekonomske šole, kjer je imel odločilno vlogo državni se-

ketar Mitja Slavinec, ki je težavo rešil v rekordnem času. Tega desetletja ni zmogla urediti ena vidnejših strank aktualne opozicije, ki je imela na šolskem ministrstvu svoj fevd.

Investirali smo v socialo, šport, kulturo, razna društva in nasploh v dejavnosti, ki nam olajšajo in polepšajo življenje. Če odmislimo zadnji dve leti in s tem povezane omejitve, ni mogoče reči, da v Soboti nimaš kam iti ali se nikjer udeleževati. Za vsakogar se najde nekaj, tako v kulturnem programu kot med prostočasnimi aktivnostmi.

Še vedno pa opažam, da občinska uprava večjim projektom ni vedno popolnoma kos, kajti naša se le na projektante in (pre) plačan nadzor. Projekti se večkrat površno preverjajo, čeprav so na

občini zaposleni številni izobraženi kadri. Zato se dogajajo stalne podražitve in nepredvidena dela, kjer se izgublja naš skupni denar. Žal župan tega ne sprevidi in zagovarja svoje podrejene ter celo kara svetnike, ki si drznejo pokritizirati delo občinske uprave. Seveda nikakor ni vse narobe, ampak vsepovsod so mogoče izboljšave in konstruktivna kritika ne sme biti tabu.

V Soboti manjka mestna hiša. Hartnerjeva vila bi bila idealna izbira, ki bi služila vsem. Seveda tam ne sme biti »županat«, temveč prostor, kjer bomo lahko dostojno in s ponosom sprejemali domače in tuje goste, priredili kak dogodek in tako stopili v krog mest, kjer je najlepša stavba v mestu mestna hiša. To je prostor vseh nas in na to bi morali

biti ponosni.

Sobota se mora pospešeno turistično razvijati, kajti zdaj je stanje res slabo, zlasti pri namestitvah. Tu je seveda potrebna zasebna iniciativa, občina pa mora po svojih močeh pomagati. Dobri nastavki so Expano kot generator turističnega obiska in številne prireditve v režiji Zavoda za kulturo, turizem in šport Murska Sobota.

Čaka nas pestro politično leto, stroji bodo predvolilno zabrnili in v Soboti se bo začel izvajati rekorden predvolilni proračun. Držimo pesti, da bo čim več uresničenega, čeprav taki pretirani zadolžitvi nisem naklonjen.

Ta mandat je po mojem mnenju za Soboto eden najboljših v novejši zgodovini.

To bo nastalo v bližini Expana

GEZA GRABAR

Podcenter za protipoplavno zaščito v severovzhodni Sloveniji, edinega te vrste v državi, naj bi zgradili na 18 hektarjih. Zaradi bližine avtoceste, letališča Rakičan, stoječe vode za usposabljanje in še česa je bila kot najprimernejša lokacija izbrana tista ob Bakovski cesti v Murski Soboti, ob načrtovanem krožišču nasproti dovozne ceste za Expano.

Naravne nesreče kot posledica klimatskih sprememb ter združitve vseh institucij in služb ter njihove opreme za zaščito, reševanje in pomoč na regionalni ravni na enem mestu sta bila razloga, da so o tem razmišljali že vrsto let.

Prva ideja že leta 2015

Sprva (med letoma 2015 in 2017) je bil to idejni projekt Mestne občine Murska Sobota pod naslovom Regijski reševalni center. Bil je umeščen tudi v dokument Dogovor za razvoj Pomurske regije 2015–2019. Župan dr. Aleksander Jevšek in obrambna ministrica Andreja Katič sta za njegovo podporo podpisala pismo o nameri, na novo lokacijo pa naj bi se predvidoma preselili tudi gasilci PGD Murska Sobota. Tedaj v ocenjeni vrednosti okrog deset milijonov evrov kljub podpori sosednjih regij Avstrije in Madžarske ter številnih državnih institucij, saj naj bi bil to že takrat tudi državni in mednarodni center za usposabljanje ob nesrečah, ni dobil zelene podpore pri financiranju na mednarodnih razpisih. Zato se je projekt začasno ustavil.

Zaživel z dodatnimi vsebinami

Novo poglavje projekta se je začelo pred poldrugim letom pod imenom Podcenter za protipoplavno zaščito v severovzhodni Sloveniji, katerega nosilec je Uprava za zaščito in reševanje. Prinesel naj bi tudi številne nove vsebine.

Župan dr. Aleksander Jevšek je z ministrom za obrambo mag. Matejem Toninom avgusta 2020 podpisal sporazum o skupnem sodelovanju in podpori. Ker je projekt uvrščen v nacionalni sklad za okrevanje in odpornost, ki ga je potrdila tudi

Predvidena lokacija in idejna zasnova projekta (foto: Uprava RS za zaščito in reševanje).

EU, tokrat težav s financiranjem naj ne bi bilo. V prvi fazi je investicija ocenjena na 3,3 milijona evrov.

Kaj vse naj bi bilo v podcentru Murska Sobota?

Podrobnosti je razkril Martin Smodiš, vodja murskosoboške izpostave Uprave za zaščito in reševanje ter poveljnik Civilne zaščite za Pomurje. V nove prostore naj bi se iz gasilskega doma Murska Sobota preselila izpostava z Regijskim centrom za obveščanje in štabom Civilne zaščite za Pomurje. Načrtovana je še selitev regijskih organizacij in služb iz sistema zaščite, reševanja in pomoči: Rdečega križa, podvodne reševalne službe, gasilcev, kinologov, radioamaterjev, tabornikov, skavtov itd.

Iz vojašnice naj bi se preselil regijski logistični center. S tem naj bi se v murskosoboškem gasilskem domu sprostil prostor za PGD Murska Sobota in v vojašnici za Slovensko vojsko. Zaradi lažje manipulacije je predvidena še predstavitev dela državnih materialnih sredstev za severovzhodno Slovenijo, zlasti za področje protipoplavne zaščite, in sicer iz državnega logističnega centra Roje.

Zelo pomembni naj bi bili poligoni za usposabljanje in vadbo lokalnih, regijskih, državnih in tujih enot za zaščito, reševanje in pomoč za protipoplavno zaščito, tehničnih reševalnih enot Civilne zaščite – enot za prečrpavanje večjih količin vode, in tudi podobnih mednarodnih sestavov. Kot pravi Smodiš, Upra-

Če se bo vse odvijalo po načrtovani dinamiki, Smodiš pričakuje, da naj bi bili v prvi fazi objekti v projektu podcentra zgrajeni do konca leta 2024, v drugi fazi pa naj bi zatem sledili še poligoni.

va za zaščito in reševanje kot nosilec investicije deluje pod okriljem ministrstva za obrambo, lokacija pa omogoča tudi umestitev regijskega vadbene poligona za gasilce, ki je bil načrtovan na drugi lokaciji.

OPPN za gradbeno dovoljenje

Kot pravijo na mestni občini, je zemljišče, kjer naj bi zgradili omenjeni podcenter, po občinskem prostorskem načrtu (OPN) stavbno in je zajeto v enoto urejanja prostora. To ni v lasti občine, pač pa države. Trenutno ga ima za kmetijsko rabo v zakupu družba Panvita. Preden bo investitor za ta projekt dobil gradbeno dovoljenje, mora mestni svet za to območje sprejeti še občinski podrobni prostorski načrt (OPPN). Na vprašanje, kako daleč je postopek za to območje in ali se je ministrstvo v zvezi s tem projektom že obrnilo na občino, so odgovorili, da se postopek izdelave izvedbenega akta še ni začel in da dogovori potekajo.

Expano prejel okoljski certifikat Zeleni ključ

NATALIJA KREFT

To je odlična popotnica za priključitev k Zeleni shemi slovenskega turizma.

Za pridobitev tega okoljskega certifikata je treba izpolnjevati stroge kriterije.

Gre za enega izmed petih programov Mednarodne fundacije za okoljsko vzgojo FEE ter vodilni standard odličnosti na področju okoljske odgovornosti in trajnostnega delovanja v turistični industriji. Okoljski znak vsem gostom zagotavlja, da z izbiro certificiranega turističnega obrata neposredno pripomorejo k varovanju okolja, saj obrati, tako nastanitveni kot gostinski in atrakcije, vzdržujejo visoke okoljske standarde, in to ob uporabi stroge dokumentacije in pogostih kontrolnih pregledih. Za pridobitev tega okoljskega certifikata je treba izpolnjevati stroge kriterije (najmanj 59) in vzdrževati visoke okoljske standarde, ob tem pa se tudi zavezati, da bo vsako prihodnje leto v poslovanje vpeljanih še več trajnostnih ukrepov. Cilji programa Zeleni ključ so tako povečati uporabo okolju prijaznih in trajnostnih načinov poslovanja ter posledično zmanjšati skupno rabo virov, dvigniti zavedanje in spremeniti vzorce obnašanja vseh deležnikov v turističnih obratih in turistični industriji nasploh.

Lani isti znak za Gostilno Rajh

»Pridobitev certifikata pomeni priznanje, da je regijski promocijski center Expano na dobri poti trajnostnega delovanja. Je odlična popotnica za priključitev k Zeleni shemi slovenskega turizma, v katero se je vključila tudi Mestna občina Murska Sobota kot zelena destinacija, saj združuje vsa prizadevanja za trajnostni razvoj turizma v Sloveniji,« pove Helga Lukač, vodja regijskega promocijskega centra Expano. Jeseni 2021 je okoljski znak Zeleni ključ pridobila tudi Gostilna Rajh. S pridobitvijo certifikata Green Key, enega izmed mednarodno veljavnih trajnostnih ali okoljskih znakov, priznanih v ZSST, ter podpisom Zelene politike slovenskega turizma obrati izpolnjujejo pogoje za pridobitev znaka Slovenia Green Attraction ali Cuisine, s čimer se na slovenskem, evropskem in globalnem trgu tudi formalno predstavljajo kot okolju in družbi prijazna restavracija.

Obrambno ministrstvo načrtuje tri podcentre. Za usposabljanje ob poplavah v Murski Soboti, ob gozdnih požarih v Sežani ter ob naravnih ujmah v Kočevju.

Bolnišnica letos v znamenju gradnje in širitve

KSENIJA GLAŽAR

Vodstvo murskosoboške bolnišnice je na novinarski konferenci predstavilo aktualne razmere, realizacijo programa in načrte za letošnje leto.

Med covidnimi bolniki je v Splošni bolnišnici Murska Sobota kar osemdeset odstotkov necepljenih. Covidni bolniki so lani predstavljali deset odstotkov vseh hospitaliziranih. Zaradi bolnikov s covidom-19 lahko v bolnišnici trenutno opravljajo polovico običajne operativne dejavnosti, še vedno le za paciente s stopnjama nujno in zelo hitro, ambulantno dejavnost pa v polnem obsegu za vse stopnje napotitve, a jo prilagajajo odsotnosti zaposlenih v ambulantah zaradi bolniškega dopusta ali karantene. Pojasnili so tudi, da je delež omikrona v Pomurju in Podravju nižji kot drugod. V bolnišnici je proti covidu-19 na voljo zdravilo molnupiravir v obliki tablet, ki ga predpiše osebni zdravnik. Kmalu bo pri nas dostopno še zdravilo sotrovimab za obolele z različico omikron.

Število hospitaliziranih enako kot leta 2020

Lani je murskosoboška bolnišnica zabeležila 14.349 hospitalnih bolnikov (od tega so bili 1403

covidni bolniki), kar je toliko kot leta 2020 in slabih devetnajst odstotkov manj od načrtovanega. Načrtovane obravnave so presegli pri večini ambulantnih pregledov in ambulantni diagnostiki, najslabše pa so lani izpolnili program na oddelku za bolezni ušes, nosu in grla ter pri poboljnišničnem zdravljenju. To pripisujejo pomanjkanju zdravniškega kadra in zdravljenju covidnih bolnikov. V zadnjem valu so jim kadrovsko priskočili na pomoč iz Psihiatrične bolnišnice Ormož, vseh pomurskih zdravstvenih domov, Doma starejših občanov Radenci, Doma Lukavci, območne enote Nacionalnega inštituta za javno zdravje Murska Sobota, psihiatrične ambulante Le skupaj in psihiatrinja Katja Sraka iz Zdravstvenega doma Murska Sobota.

Čakalne dobe so se podaljšale

Čakalne dobe so se lani zaradi epidemičnih razmer in velikega deleža covidnih bolnikov podaljšale, po navodilih ministrstva za zdravje so morali nenujno zdravljenje odpovedovati. Čakanje je daljše zlasti v internistiki in ortopediji, kjer pa so pripravili načrt skrajševanja čakalnih dob in ga že uresničujejo, predvsem z delom v popoldanskem času in ob koncih tedna. Določene zdravstvene storitve bodo začeli izvajati na podlagi nacionalnega razpisa za skrajševanje čakalnih dob.

Lani je murskosoboška bolnišnica zabeležila 14.349 hospitalnih bolnikov (od tega so bili 1403 covidni bolniki), kar je približno toliko kot leta 2020 in slabih devetnajst odstotkov manj od načrtovanega.

Kam bodo investirali

Pojasnili so še, da bo letošnje leto za murskosoboško bolnišnico v znamenju gradnje in širitve. Nove dializne prostore nad urgentnim centrom že gradijo, sedanje pa bodo obnovili ter število dializnih mest z 22 povečali na 31. Tako bodo lah-

ko sprejeli vse, ki potrebujejo dializo. Projekt je ocenjen na tri milijone evrov, od tega bo zdravstveno ministrstvo prispevalo 2,8 milijona. Aprila bodo v prostorih nekdanjega ginekološkega oddelka začeli graditi negovalni oddelek, kletne prostore internega oddelka pa obnavljati maja.

Povabili k odgovornosti in enotnosti

MELITA MARIČ

V cerkvi Martina Luthra v Murski Soboti je potekalo ekumensko bogoslužje.

Ekumensko bogoslužje so vodili murskosoboški škof msgr. dr. Peter Štumpf, superintendent binkošne cerkve dr. Daniel Grabar in škof Evangeličanske cerkve augsburške veroizpovedi v Republiki Sloveniji mag. Leon Novak. Pridigal je apostolski nuncij v Republiki Sloveniji msgr. Jean-Marie Speich, ki se je zahvalil za bratsko povabilo na ekumensko bogoslužje. V homiliji se je osredinil na Matejev evangelij, in sicer na del, v katerem so protagonisti trije Modri, ki so se šli poklonit Jezusu, ki se je rodil v Betlehemu v Judeji v dneh kralja Heroda. »Le tisti, ki se znajo spraševati o Bogu in o življenju, znajo preseči navidezne gotovosti in v Svetem pismu lahko najdejo začrtano pot, ki vodi do resnice in življenja,« je povedal apostolski nuncij in med dru-

Venec so položili pred spominsko znamenje na mestu nekdanje sinagoge.

gim dodal, da so trije kralji podoba vseh tistih mož in žena, ki iščejo odgovor na vprašanja o smislu, ki so jim bila položena v srce in ki na koncu najdejo Boga.

Ekumenski sprehod

Po božji službi so se predstavniki cerkva odpravili na ekumenski sprehod do spominskega znamenja na mestu nekdanje sinagoge, kjer so položili venec v spomin na nekdanje someščane.

S tem so obudili starodavno tradicijo iz poznih dvajsetih in zgodnjih tridesetih let prejšnjega stoletja, ko so se zlasti ob pomembnejših dogodkih in praznikih po mestu sprehajali evangeličanski duhovnik, katoliški župnik in judovski rabin. S simbolnim in tudi zgodovinskim dejanjem niso obudili le starodavne tradicije, temveč so povabili tudi k odgovornosti, enotnosti in edinosti.

Ekumensko srečanje je odličen zgled medverskih odnosov.

Pridigal je apostolski nuncij v Republiki Sloveniji msgr.

Jean-Marie Speich, ki se je zahvalil za bratsko povabilo

na ekumensko bogoslužje. V homiliji se je osredinil

na Matejev evangelij, in sicer na del, v katerem so

protagonisti trije Modri, ki so se šli poklonit Jezusu, ki

se je rodil v Betlehemu v Judeji v dneh kralja Heroda.

Nekoč je v njej potekalo učenje, zdaj bo prostor za življenje

KSENIJA GLAŽAR

Stavba nekdanje ekonomske šole bo preurejena v neprofitna stanovanja, ki bodo namenjena mladim in mladim družinam.

Poslopje nekdanje ekonomske šole sameva in čaka na nove vsebine že vse od leta 2008, ko se je šola preselila v novo stavbo ob Noršinski ulici. V zgradbi (del prostorov nekdanje šole, ki se nahajajo nad nekdanjo knjigarno), ki je v lasti mestne občine, bo občina skupaj z Javnim stanovanjskim skladom Mestne občine Murska Sobota obnovila in v njej uredila stanovanja za mlade in mlade družine. S pregledom dejanskega stanja so na občini ugotovili, kako poškodovana je stavba, ter določili možnosti za sanacijo in nove zanimive vsebine. »Namen projekta je preureditev prostorov šole in pridobitev dvanajstih neprofitnih stanovanj, ki bodo namenje-

na mladim in mladim družinam. Ta rešitev je primerna in prijazna za mestni prostor in občane,« pravijo v stanovanjskem skladu. Z obnovo oziroma revitalizacijo objekta bodo neizkoriščeno stavbo ponovno oživili in ji dodali novo funkcijo, ki bo za mesto in prostor vitalnega pomena.

12 stanovanj za mlade in mlade družine

»Mestno jedro je treba oživljati in ga vračati v življenje. V stare neizkoriščene stavbe z revitalizacijo vnašamo nove vsebine. Degradirana mestna območja predstavljajo nov potencialni prostor za trajnostni razvoj mesta. Z obnovo stavb v posameznih območjih se

V prostorih nekdanje ekonomske šole bo urejenih dvanajst stanovanj, ki bodo namenjena mladim.

hkrati obnavlja mesto kot celota. Z vnosom novih vsebin se delovanje mesta popravlja, spreminja in nadgrajuje,« pravijo v javnem zavodu. Izdelana je bila idejna zasnova, po kateri bodo v dveh etažah pridobili skupno dvanajst stanovanj, namenjenih mladim in mladim družinam. V posamezni etaži bo urejenih šest stanovanj, od tega štiri dvosobna (od 42,2 m² do 47,10 m²), eno trisobno v velikosti 57,70 m² in garsonjera v velikosti 30,60 m². Vsakemu stanovanju bo pripadala tudi shramba izven stanovanja. Pravico do dodelitve stanovanja bodo imeli mladi posamezniki ali mladi partnerji, pri čemer no-

beden od partnerjev na dan objave javnega razpisa ne dopolni 35 let, in mlade družine – življenjska skupnost enega ali obeh staršev z enim ali več otroki, posvojenci ali pastorki (šteje se tudi potrjena nosečnost), pri čemer noben partner ali starš na dan objave javnega razpisa ne dopolni 35 let. Najemnina za posamezno stanovanje bo določena skladno z uredbo o metodologiji za oblikovanje neprofitne najemnine in določiti višine subvencij najemnin. Trenutno je v izdelavi projektna dokumentacija. Gradbena dela se bodo začela po pridobitvi vse potrebne dokumentacije, predvidoma v drugi polovici

letošnjega leta. Vrednost investicije za zdaj še ni znana.

Stanovanja morda tudi v drugem delu

Drugi del prostorov nekdanje ekonomske šole s telovadnico, ki je v lasti ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, je bil v začetku letošnjega leta na tretji dražbi prodan murskosoboškemu podjetju Imo-Real, kjer pravijo, da so na dražbi bili uspešni. Ker pogodba še ni podpisana, dodajajo le, da so glede na lokacijo stavbe zanjo primerne poslovno-stanovanjske vsebine.

Spoznavali Portugalsko in digitalne tehnologije

SIMON HAUKO, KOORDINATOR PROJEKTA

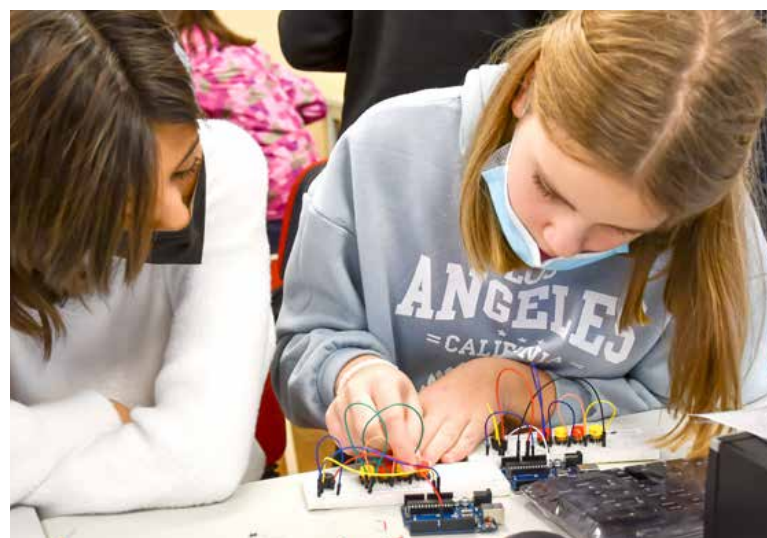
Učenci Osnovne šole I Murska Sobota predstavili svoje Arduino izdelke na Portugalskem.

Na Osnovni šoli I Murska Sobota se v okviru projekta Erasmus+ Open your doors to digital age posvečamo spoznavanju digitalnih tehnologij; med drugim modeliranja in tiskanja 3D izdelkov ter programiranja mikrokontrolerjev Arduino. V zadnjih mesecih so se učenci naučili povezati elektronska vezja in različne senzorje v uporabne izdelke. Šest učencev in dva učitelja Osnovne šole I Murska Sobota smo se v decembru udeležili kratkega izobraževalnega srečanja na Portugalskem, na šoli v majhnem obmorskem kraju Castro Marim. Srečanja so se udeležili tudi učenci in učitelji partnerskih šol iz Turčije, Španije in Italije. Učenci murskosoboške šole so v prvih dneh predstavili svoj kraj in šolo ter svoje Arduino izdelke, ki so jih pripravljali več tednov. Izdelki so vključevali prižiganje LED lučk s pomočjo senzorjev temperature, razdalje in svetlobe.

Zanimivi ogledi po okolici

V aktivnostih, ki so sledile uvodnim predstavitvam, so bili učenci razporejeni v manjše skupine, v katerih je bil prisoten po en učenec iz vsake države. V teh skupinah so sestavljali nove Arduino projekte, kar jim je predstavljalo velik izziv. Poleg tega so bili tudi primorani komunicirati v angleškem jeziku, s čimer pa naši učenci niso imeli težav. Da pa so se lahko možgani spočili od tehnoloških razmišljanj, nas je gostiteljska šola s svojimi učitelji popeljala po zanimivih ogledih v bližnji in daljni okolici, kjer smo med drugim obiskali muzej, ekološko kmetijo in center znanosti. Zvečer, po sončnem zahodu, pa smo se sprehodili po na videz neskončni peščeni plaži južne Portugalske. Vse to je seveda spremljalo spoznavanje portugalske narave, kulture in kulinarike.

V zadnjih mesecih so se učenci naučili povezati elektronska vezja in različne senzorje v uporabne izdelke. Šest učencev in dva učitelja Osnovne šole I Murska Sobota smo se v decembru udeležili kratkega izobraževalnega srečanja na Portugalskem, na šoli v majhnem obmorskem kraju Castro Marim. Srečanja so se udeležili tudi učenci in učitelji partnerskih šol iz Turčije, Španije in Italije.

Učenci in učitelja smo imeli veliko priložnosti za spoznavanje in druženje z ostalimi udeleženci partnerskih šol ter izmenjavo dosedanjih izkušenj na različnih področjih.

Zelo zadovoljni in polni navdušenja nad celotnim srečanjem smo se v Slovenijo vrnili z lepimi spomini.

Pomurje promovirano na sodobne načine

NATALIJA KREFT
FOTO: FUNKIT MARKETING

Lani je promocijo destinacije Pomurje prevzela Mestna občina Murska Sobota. Tako je bilo od junija do decembra izvedenih več aktivnosti, ki jih je v celoti izvedel Zavod za kulturo, turizem in šport Murska Sobota v imenu petih vodilnih in šestnajstih preostalih občin.

Vospredju sta bila upravljanje omrežij Facebook in Instagram visitpomurje.eu ter nadgradnja spletne strani (dodan vtičnik za slabovidne, urejena mediateka, modul Instagram, podstran z novicami iz regije, dodani ponudniki idr.). Na teden so na Facebooku in Instagramu objavili štiri ali pet objav (118 objav), dodajali so tudi zgodbe (206 objav). Izvedli so fotografiranje (106 različnih lokacij), nastalo je 159 novih fotografskih vsebin. Da bi dosegli prvi in drugi cilj projekta (povečanje obiska spletne strani in sledilcev na Instagramu), so izvedli zlasti številne spletne kampanje, in sicer na omrežjih Instagram in Facebook, kampanje Google Display in kampanje Google Search. V enem letu se je tako obisk spletne strani

povečal za 25 odstotkov, profil na Instagramu pa ima 55 odstotkov več sledilcev. Kampanje so nagovarjale domače goste in dva tuja trga (Avstrija, Nemčija).

Sodelovanje z blogerji in novinarji

V okviru študijskih obiskov novinarjev so destinacijo obiskali novinarka medijske hiše Planet TV (Jutro na Planetu), ki je prispevek napisala tudi za spletni portal siol.net, novinarka spletnih medijev Mariborinfo in LjubljanaInfo ter štirje novinarji iz Avstrije (za medije VickyLiebtdich, Klippmagazin, blog Travel Continent, magazin Bahnmax, Kleine Zeitung). Destinacijo so obiskali blogerji Mama kuha, Ljubki dom, Kam z mulcem, Slovenians travel in

Gremo na off. Obiskali so različne točke, prioriteto podelje (cilj projekta – dogovor z Združenjem turističnih kmetij Slovenije) ter točke, ki so pri prijavi projekta bile izpostavljene kot trajnostni elementi. V okviru projekta je nastala brošura, namenjena promociji destinacije, v slovenskem in angleškem jeziku, ki je na voljo tudi na spletni strani visitpomurje.eu.

Del sredstev iz javnega razpisa

Slovenska turistična organizacija z namenom krepitev promocije turistične ponudbe vodilnih turističnih destinacij Slovenije razpisuje javne pozive za sofinanciranje aktivnosti promocije ponudbe vodilnih turističnih

Kampanje so nagovarjale domače goste in dva tuja trga (Avstrija, Nemčija).

destinacij v Sloveniji. Na razpis se je minula leta uspešno prijavila tudi vodilna destinacija Pomurje (oz. vodilne turistične občine Občina Moravske Toplice, Občina Lendava, Občina Radenci, Mestna občina Murska Sobota in druga destinacija Jeruzalem – Občina Ljutomer). V letih

2018 in 2019 je promocijski projekt za regijo uspešno prijavil in koordiniral TIC Moravske Toplice, v letu 2020 ZTR Lendava, lani je projekt pridobil Zavod za kulturo, turizem in šport Murska Sobota. Razpis bo objavljen tudi letos, predvidoma aprila.

Obnovili bodo fasado dvorca

MELITA MARIČ

Zunanja stran fasade vzhodnega in severnega trakta gospodarskega dela dvorca Rakičan bo dobila novo podobo.

V RIS Dvorec Rakičan bodo v okviru projekta Začuti UTRIP območja LAS Goričko, ki ga sofinancirata Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja in Republika Slovenija, obnovili fasado na zunanji strani fasade vzhodnega in severnega trakta gospodarskega dela dvorca. Razlika do polne cene investicije bo predvidoma financirana iz proračuna Mestne občine Murska Sobota.

120 tisoč evrov vredna investicija

Obnova fasade bo potekala v skladu s smernicami Zavoda za varstvo kulturne dediščine. »Ocenjena vrednost investici-

je je približno 120 tisoč evrov. Pred izvedbo fasade je po navodilih zavoda treba zamenjati še večje število oken na vzhodni strani dvorca, da bi poenotili oblike in velikosti vseh oken,« pove direktor RIS Dvorec Rakičan dr. Robert Celec in doda, da bo pri sanaciji fasade očiščena in odstranjena nestabilna malta in opeka, prav tako bodo odstranjene vse neustrezne cementne plombe. »Fasadni oplesk bo paropropusten, izdelan na bazi apna, barvni ton fasade pa bo določen na osnovi sondiranja. Na vzhodnem traktu bo izvedena rekonstrukcija konkavnega podstrešnega venca. V čim večji meri bomo ohranili obstoje-

V čim večji meri bodo poskušali ohraniti obstoječe zgodovinske materiale.

če zgodovinske materiale, dotrajane pa nadomestili z enakimi novimi. Vse dejavnosti v zvezi z obnovo fasade se bodo izvajale v sodelovanju z Zavodom za varstvo kulturne dediščine,« pove in izpostavi, da bodo z deli začeli aprila in jih končali predvidoma do julija letos.

Obnova fasade bo potekala v skladu s smernicami

Zavoda za varstvo kulturne dediščine. Ocenjena

vrednost investicije je približno 120 tisoč evrov. Pred

izvedbo fasade je po navodilih zavoda treba zamenjati

še večje število oken na vzhodni strani dvorca, da bi

poenotili oblike in velikosti vseh oken.

»Murska Sobota po stopnji varnosti pozitivno izstopa«

KSENIJA GLAŽAR

Januarja je vodenje Policijske postaje Murska Sobota prevzel novi načelnik Janko Šobak, ki je v poklicni karieri opravljal različna dela in naloge, vse od policista do načelnika.

Šobak je po končani Srednji policijski šoli leta 1996 svojo karierno pot začel kot policist na Policijski postaji Lendava. Vmes je končal redni študij na Visoki policijsko-varnostni šoli v Ljubljani. Med letoma 2001 in 2003 je bil pomočnik komandirja, najprej na Postaji mejne policije Dolga vas in nato na Policijskem oddelku Gornji Petrovci. Leta 2003 je postal inšpektor v Oddelku za državno mejo in tujce Sektorja uniformirane policije PU Murska Sobota in to službo opravljal deset let. Sodeloval je pri več projektih na regionalni ravni, med drugim pri ustrezni organizaciji dela policije ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo leta 2004 ter vzpostavitvi schengenskih standardov nadzora no-

Kako je organizirana Policijska postaja Murska Sobota in koliko je v njej zaposlenih?

Policijska postaja Murska Sobota je v skladu z določili zakona o organiziranosti in delu v policijski organizacijska enota, ki je ustanovljena za neposredno izvajanje nalog policije na določenem območju policijske uprave. Policisti izvajajo naloge na območju edine mestne občine v Pomurju ter še na območjih občin Moravske Toplice, Beltinci, Puconci, Cankova in Tišina. To pomeni, da policisti skrbijo za varnost na območju, velikem okrog 448 km², kjer prebiva približno 47.000 prebivalcev. Za izvajanje operativnih nalog varovanja ljudi in premoženja je trenutno na razpolago 46 pooblaščenih uradnih oseb, za podporne naloge pa še pet strokovnih tehničnih delavcev.

Kakšne so vaše prednostne naloge?

Prednostne naloge, ki jih bomo skupaj s sodelavci policijske postaje izvajali, je partnersko sodelovanje z lokalnimi skupnostmi, različnimi organizacijami, večetničnimi skupnostmi in drugimi partnerji, da bi povečali medsebojno zaupanje, dvignili raven varnosti in izboljšali skupno reševanje varnostnih problemov. Vzporedno bo ena pomembnejših nalog preprečevanje vseh oblik kriminalitete, zlasti hujših oblik kaznivih dejanj in premoženjske kriminalitete. Prav tako čim bolj učinkovito izvajanje nalog ter zagotavljanje varnosti ob večjih športnih in drugih prireditvah ter aktivnosti za dobro varnost v cestnem prometu. Zagotavljali bomo izvedbo kakovostnih policijskih storitev ter stremeli k dobri operativni uspešnosti in učinkovitosti.

Kako varna je po vaši oceni Murska Sobota?

Ocenjujem, da je stanje varnosti na območju Mestne občine Murska Sobota, kakor tudi na širšem območju tukajšnje policijske postaje, dobro. Iz opravljene javnomnenjske raziskave v letu 2021, enako tudi iz prejšnjih raziskav, izhaja, da so prebivalci Pomurja zadovoljni z našim delom in da imajo zaupanje v policijo. Ob pregledu obravnavanih zadev in statističnih parametrov lahko ugotovimo, da Mestna občina

Janko Šobak: »Občanke in občane bi pozval k tvornemu sodelovanju s predstavniki policije, k posredovanju ustreznih informacij ali opazanj, ki bi nakazovala morebitna odklonska dejanja, saj bomo lahko samo s skupnim sodelovanjem uspešno in kakovostno zagotavljali večjo varnost v najožjem življenjskem prostoru.«

Murska Sobota in regija Pomurje tudi v slovenskem merilu pozitivno izstopata po stopnji varnosti. Vendar se zavedam, da bi v določenih primerih kakovost našega dela lahko bila na višji ravni, zato bom v prihodnje stremel k temu, da bi takšnih primerov bilo čim manj.

Kaj bi na področju varnosti izpostavili? Katere težave oziroma prekrški prevladujejo v našem mestu?

Če opravi kratek pregled po temeljnih področjih dela, bi ocenil, da so rezultati in stanje dobri. Na področju preiskovanja kriminalitete je v primerjavi s preteklimi leti zaznan upad obravnavanih kaznivih dejanj. Največ je bilo primerov premoženjske kriminalitete, nato sledijo kazniva dejanja zoper zakonsko zvezo ter človekove pravice in svoboščine, najmanj je bilo obravnavanih dejanj s področja gospodarske in organizirane kriminalitete. Preiskanih je bilo 53 odstotkov vseh kaznivih dejanj. Na področju splošnih policijskih nalog je bilo ugotovljenih največ prekrškov določil zakona o varstvu javnega reda in miru. Na območju murskosoboške policijske postaje je veliko aktivnosti usmerjenih v nadzor nad športnimi prireditvami ter nadzor in varovanje dovoljenih ter nedovoljenih javnih zbiranj, kjer pa izstopajoči prekrški niso bili ugotovljeni. Stanje prometne varnosti v lanskem letu je glede na večletno povprečje še vedno razmeroma ugodno, kljub temu da

Iz opravljene javnomnenjske raziskave v letu 2021, enako tudi iz prejšnjih raziskav, izhaja, da so prebivalci Pomurja zadovoljni z našim delom in da imajo zaupanje v policijo. Ob pregledu obravnavanih zadev in statističnih parametrov lahko ugotovimo, da Mestna občina Murska Sobota in regija Pomurje tudi v slovenskem merilu pozitivno izstopata po stopnji varnosti.

se je pripetilo več prometnih nesreč kot v letu 2020. Delež alkoholiziranih povzročiteljev prometnih nesreč ostaja visok, medtem ko je najpogostejši vzrok prometnih nesreč še vedno hitrost. Stanje na področju mejnih zadev in tujcev je zadnja leta stabilno in konstantno.

So se prekrški v zadnjih dveh letih pandemije spremenili?

Pandemija koronavirusa ter po-

sledično težke epidemiološke razmere in z njimi povezani ukrepi vlade za zaježitev epidemije so vplivali tudi na delo policije, saj smo ugotavljali več kršitev zakona o nalezljivih boleznih. Ukrepi vlade so nehoti pri ljudeh vzbujali nemir, strah in tudi jezo. Vse to je deloma vplivalo na varnost, saj so se povečali prekrški v domačem okolju oziroma zasebnih prostorih, obravnavali smo tudi več samomorov in poskusov samomorov.

Kaj svetujete občanom in občankam za še večjo varnost v mestu in na kaj naj bodo morda bolj pazljivi?

Zaradi posledic epidemije, ki je dejansko posegla v vse segmente našega življenja, se je razširilo nakupovanje in drugo poslovanje prek svetovnega spleta. Posledično zaznavamo povečanje različnih spletnih goljufij, kjer so zelo pogoste prevare z lažnim prikazovanjem identitet in dejanskega stanja, denimo lažni prikazi identitet tujih vojakov in zdravnikov. V povezavi z računalniško kriminaliteto zaznavamo več spletnih goljufij, ki so povezane z nakupom in vlaganjem v različne kriptovalute. Prav tako bi opozoril na samozaščitna ravnanja, ki pomagajo preprečevati različne oblike premoženjskih deliktov, recimo na zaklepanje stanovanjskih hiš, zapiranje garaž in pospravljanje orodja.

Prednostne naloge, ki jih bomo skupaj s sodelavci policijske postaje izvajali, je partnersko sodelovanje z lokalnimi skupnostmi, različnimi organizacijami, večetničnimi skupnostmi in drugimi partnerji, da bi povečali medsebojno zaupanje, dvignili raven varnosti in izboljšali skupno reševanje varnostnih problemov.

tranjih meja leta 2007. Leta 2013 je postal komandir Postaje mejne policije Petišovci in leta 2017 komandir Policijske postaje za izravnalne ukrepe Murska Sobota. Delovne in strokovne izkušnje je od leta 2014 pridobil tudi s sodelovanjem v skupnih aktivnostih evropske agencije Frontex (evropska agencija za mejno in obalno stražo), ki je ustanovljena za pomoč državam članicam EU in pridruženim schengenskim državam pri varovanju zunanjih meja območja EU. Med drugim je skoraj leto dni izvajal naloge predstavnika slovenske policije na območjih Italije, Bolgarije, Grčije in Španije.

»Sobota je mesto, ki živi v meni. Rada pišem o njem«

KSENİJA GLAŽAR
FOTO: ALEŠ CIPOT

Prejemnica letošnje denarne nagrade Mestne občine Murska Sobota za življenjsko delo na področju kulture ob kulturnem prazniku v letu 2022 je Bea Baboš Logar, pisateljica, prevajalka in kulturna publicistka.

Rodili ste se v času osvoboditve našega mesta, maja 1945. Otroška in mladostna leta slikovito opisujete v literarnih delih. Kakšna je bila Murska Sobota med vašim otroštvom in pozneje v mladosti?

V zgodnjih spominih velikokrat mešaš to, kar si sam doživel, in to, kar so ti pozneje pripovedovali svojci. Moji zgodnji spomini se trgajo na posamezne prizore: velik otroški voziček, seveda podedovan, poseben visoki stol z ograjico in ploščico s kroglicami, na kateri sem dobivala hrano, bel gugalni konj, tudi podedovan od sorodnikov, ki so po vojni odšli na Madžarsko. In omamine pripovedi, da sem bila zdrava in okrogla – puflasta, dokler nisem zbolela za ošpicami, po tistem pa sem postala suha in neješča.

Pozneje sem začela spoznavati našo malo ulico in sosede. Na naši desni so živeli Novakovi, ki so imeli sina Tončka, s katerim sva skakala čez jarek in padla v gnojno vodo, ki je pritekala od Benkove tovarne, zato sta naju obe stari mami oprali kar vsaka na svojem dvorišču pod pipo mrzle studenčnice, pri čemer se je slišalo dvojno glasno tuljenje. Na drugi strani so bili Horvatovi, v novi hiši mladi par, v mali dvoriščni hišici pa Mima, zelo zanimiva starejša ženska, s svojo mamo. K njej sem rada hodila, ker mi je dajala grozde, ki so se sušili obešeni na vrveh v shrambi. Pri Novakovih je v posebnem stanovanju živela gospa Kocjan, ki je rada pripovedovala zgodbe. In tako naprej: Orszagovi, kjer sta sestri skrbeli za mojega prijatelja Jožeka, ki je zgodaj izgubil mamo. Pa še drugi sosedje, oziroma otroci, h katerim sem se hodila igrati: Šantavčeva Marta, Bōža Dravec – njen oče je bil ključavničar in ji je naredil prelepo otroško kolo. Pozneje sem kolo dobila tudi jaz in se z njim vozila po tako imenovanem Malem parku.

Nato je počasi prišlo mesto: park, Spomenik zmage, otroška restavracija in večerne promenade, ki so bile priljubljene še nekaj let po vojni. Hodili smo od sodišča do konca Titove ulice in po drugi strani spet nazaj. Družine, pari, fantje posebej, dekle-

ta navadno po dve ali tri, držale so se pod roko. Ustavljali smo se ob izložbah trgovin in se pogovarjali z znanci. Zdi se mi, da je ta običaj začel izginjati, ko sem bila v zadnjih razredih osnovne šole. V Soboti so bile večje hiše ob glavni cesti, manjše med zelenjem z velikimi vrtovi.

Spominjam se tudi megafona sredi mesta, ki je obveščal meščane in zlasti v nedeljo dopoldne prebivalce klical k udarniškem delu, na primer obiranju koloradskih hroščev po poljih okoli mesta. Pa mitingov na cementni ploščadi v parku, velikih tombol v Fazaneriji, proslav, godbe na pihala zgodaj jutraj na prvi maj, motornih dirk in mame, ki je stala ob cesti z rdečim križem na rokavu. Doma pa pik, nekakšnih znamkic, ki jih je teta Anuš razvrščala po mizi. Brez njih nisi dobil ničesar – ne mleka, ne kruha, ne sladkorja, ne moke, ne tekstilnih izdelkov.

Odraščali ste v ženskem okolju. Kakšen vzgled in kakšne vrednote so vam dale te ženske? Kaj je takrat bilo pomembno?

Zame so skrbele in me vzgajale mama, omama in teta Anuš, ki se nikoli ni poročila. Bile so seveda iz različnih generacij in so imele različne vrednote. Omama je rodila devet otrok in njene pripovedi so mi dale vedeti, da je kljub težavam v življenju družina zelo pomembna, zato sem si tak način življenja želela tudi sama, torej moža in otroke. Teta Anuš je bila tipična stara gospodična. Bila je lepa, imela je snubce, a se ni hotela poročiti. Zakonsko življenje se ji je zdelo preveč naporno. Moja mama je umrla mlada. Naučila me je brati knjige, bila je vesela mojih šolskih uspehov. Ko sem šla na študij v Ljubljano, je rekla, naj me ne skrbi, ali se bom poročila ali ne, poskrbeti pa moram, da bom končala študij in dosegla poklic, saj tako ne bom od nikogar odvisna. Za življenje sem si zelo zapomnila njeno vodo, da se nikoli ne smem smiliti sama sebi. Sicer je bilo takrat že samoumevno, da smo se dekleta lahko šolala, študirala in nam niso nikoli govorili, da smo manj sposobna od moških. Čas je poudarjal enakost med spoloma od osnovne šole naprej.

Manca Košir jo je označila za prekmursko Jane Austen, ker »s svojo krhko in občutljivo pisavo slika vsakdanje življenje tako, da nastane očarljivo branje«.

Vsestransko dejavni ste bili na kulturnem področju ter v sodelovanju z lokalnimi mediji zapisovali življenjske zgodbe številnih znanih in manj znanih ljudi. Po vaši zaslugi lahko še danes pobrskamo za zanimivimi zgodbami in legendami našega mesta. Kako ste izbirali zgodbe? Ste ljudi in dogodke poznali?

Honorarna sodelavka Vestnika sem bila kakšnih deset let, urejala sem kulturno stran, nekdanji sošolec Jože Rituper – Dodo pa me je pritegnil še v Pen. Bil je začetnik legend, zapisov o znanih Pomurcih, ki jih več ni bilo na svetu. Med zapisovalci je bil tudi Bojan Zadavec. Zapisovanje je bilo zanimivo, veselilo me je in tudi sama sem med raziskovanjem izvedela marsikaj novega. Junake teh pripovedi sem izbirala najprej med tistimi, ki sem jih osebno poznala, potem sem za marsikoga slišala od drugih, drugi so mi kako drugače prišli na misel. Če se spomnim le nekaterih: Ladišlav Kondor, dr. Anica Gregorc, Nikica Brumen, Slavko Nišlervicer, Jurij Sokolov, priljubljeni zdravnik pri Svetem Juriju, Rudi Čačinovič, Erik Kline, znani radenski zdravnik itd. K TV Idea me je povabila urednica Brigita Bavčar, sodelovala sem pri oddaji »Druženje s knjigo« in pripravila nekaj meščanskih portretov tako imenovanih starih Sobočancev, se pravi pripadnikov starih soboških družin: Gizela Sraka, Arpi Norčič, Vili Žizek, Dragica Juteršnik, rojena Nišlervicer. Bilo bi lepo, če bi te legende kdaj izšle v knjigi. Bile bi zanimivo branje in lep spo-

min na njihovega začetnika Jožeta Rituperja.

Svojo omamo, kot ste imenovali babico Alojzijo Cvetko, opisujete kot rojeno pripovedovalko, vaša mama Elvira Cvetko je bila novinarka, pesnica in prevajalka. Brala je rada tudi vaša teta Anuš. So vas že one navdušile za zgodbe in poklic?

Verjetno res. Mama mi je takoj na začetku izhajanja naročila znamenito zbirko pravljic Čebelica. Pri hiši je bilo veliko knjig, večinoma madžarskih, potem smo začeli kupovati slovenske. Za rojstni dan in božič sem vedno dobila knjigo. Pa za odličen uspeh v šoli. Še zdaj hranim Župančičeve »Mehurčke« iz prvega razreda, pa knjigo »Devet povesti in ena« Karla Čapka, ki sem jo dobila v tretjem razredu, iz četrtega razreda »Zgodbe in satire« Radoja Domanoviča. V drugem razredu sem dobila knjigo »Dedek Som«, a sem jo nekomu posodila in je ni bilo več nazaj. Pozimi smo sedele okoli mize v kuhinji in brale vsaka svojo knjigo. Ko je mama po dolgem času dobila službo v knjižnici, sem se čutila kar malo privilegirano, čeprav mi ni bilo dovoljeno, da bi mimo pulta stopila med knjige in si jih lepo počasi izbirala, kot to lahko počnemo zdaj. Omama, mama, teta Anuš in druge moje tete so se rade pogovarjale o knjigah in posebno dve sta spadali v žensko družinsko mitologijo. To sta bili »Ararat« Lajosa Zilahyja in »V vrtincu« Margaret Mitchell. Osebe iz teh romanov so bile v naši družini kot žive, zato smo jih pogosto omenjale, ko smo nekoga s kom primerjale. V mladih letih

mi je na primer teta Bōži rekla: »Bea, ti pa imaš zelene oči kot Scarlett O'Hara.«

Ste odlična pripovedovalka zgodb o življenju v mestu nekoč. Vaša literarna dela so lep vpogled v nekdanje življenje mesta: kako je potekal vsakdan, kam ste hodili k frizerju, kaj ste kuhali. Kako gledate na mesto danes?

Tisti časi v Soboti so trajali do mojega devetnajstega leta, potem sem odšla v Ljubljano. Res sem se vračala ob praznikih in vsake počitnice, čas pred mano pa je bil velikokrat pripovedovan.

Kam smo hodili k frizerju? To je bil gospod Kramarič na oglu, kjer je Kolodvorska ulica, zdaj Ulica arhitekta Novaka, prišla do Titove ceste. Teta Anuš in mama sta hodili na železno trajno, ki se ni vedno posrečila, mene so redno strigli na paža, ker da sem imela slabe lase in nisem smela nositi kit, čeprav sem si jih zelo želela, in pozneje spet ne konjskega repa. Pozneje je prišla h Kološi naša sošolka z osnovne šole Giza Frumen, ki se je izučila za frizerko. V Soboto je prišla vsa čedna, s kratkimi rdečimi lasmi. Takrat smo že hodile v gimnazijo in nekoč, ko sva s sošolko Fudo šli mimo Kološe, je stala zunaj in nama ponudila, da nama pobarva lase, gospe namreč ni bilo v salonu. Komaj naju je začela barvati, sta vstopili profesorici z gimnazije in jadno sva jo z vso opravo ucvrli v skladišče, kjer se je procedura končala. Nama pa si ni bilo več treba svetiti las s pero-ksidom v naši drvarnici.

Kuhala je naša omama. V nedeljo smo jedli meso – dunajske zrezke, goveje zrezke v omaki

in riž, svinjsko pečenko, polnjene telečje prsi. V ponedeljek smo jedli, kar je ostalo od nedelje. V torek kakšno enolončnico – fözelek, v sredo obvezno testenine, a ne špagetov, ampak grenadirmarš, zeljne krpice, orehove in makove rezance, slivove cmoke ali žepke z marmelado in drobtinami – barat füle. V četrtek je bilo malo mesa, golaževa juha, hrenovke z ohrovtom, segedinzelve, krompirjev golaž s klobaso, drobovina, recimo pražena jetrca, in krompir. V petek je bila fižolova juha ali ka-

kšna druga, pa jabolčni zavitek ali palačinke. V soboto žganci, dödoli, ajdova kaša ali kaj drugega. V soboto je omama spekla tudi kakavovo ali cimetovo potico, ki smo jo imeli ves teden za zajtrk, v nedeljo pa biskvit ali kakavove rezine. Samo za božič in veliko noč je spekla orehovo in makovo potico ter linzer.

Od tistih časov je minilo več kot petdeset let. Sobota se je zelo spremenila, stare družine so skoraj izginile ali so se potomci odselili. Seveda je zdaj mesto lepo in urejeno. A vča-

sih pogrešam našo hišo v mali ulici, trgovinice na glavni cesti in vse, kar je še bilo, a v bistvu se zavedam, da pogrešam svojo mladost.

Cvetkova ulica je poimenovana po vašem stricu?

Štefan Cvetko je bil brat moje mame, v Ljubljani je študiral pravo in postal komunist. Ko se je začela vojna, se je vrnil v Soboto in se pridružil skupini, ki

je organizirala odporiško gibanje. Nekdo ga je izdal, v naši kleti so našli pištolo, aretirali so ga in obsodili na smrt. Madžarska okupacijska vojska je uvedla naglo sodišče. Obesili so ga 31. oktobra 1941 na dvorišču soboškega gradu. Tega v družini ni bilo mogoče pozabiti. Štefan Cvetko je gotovo najpomembnejši in najsvetlejši ter tudi najbolj tračičen junak naše družine.

Kaj vam prejeto priznanje Mestne občine Murska

Sobota za življenjsko delo na področju kulture pomeni?

Priznanje mi seveda veliko pomeni, še posebno zato, ker je bilo nepričakovano in je priznanje mojega rojstnega mesta, ki živi v meni. Rada pišem o njem. Priznanje z veseljem sprejemam, ob tem pa se zahvaljujem Slavištičnemu društvu, ki me je predlagalo, in vsem, ki so se s predlogom strinjali.

Nagrajenci ob kulturnem prazniku

UREDNIŠTVO
FOTO: ALEŠ CIPOT

Na predvečer praznika so se na letošnji občinski slovesnosti ob slovenskem kulturnem prazniku s podelitvijo nagrade, plakete in dveh priznanj zahvalili ustvarjalcem za njihovo delo na področju umetnosti in kulture.

Bea Baboš Logar, upokojena profesorica slovenskega jezika s književnostjo, se je od srede 60. let 20. stoletja in vse do danes dejavno in z velikim kulturnim učinkom vključevala v regionalno kulturno življenje, s svojim prevajalskim in pisateljskim delom pa je sooblikovala in zaznamovala slovensko nacionalno literarno kulturo.

V svojih literarnih delih tematizira večkulturni in večnarodni murskosoboški meščanski milje ter njegove preobrazbe v prvi polovici 20. stoletja. Njene »soboške zgodbe« jo uvrščajo med pisatelje, ki so ustvarili bogat niz raznolikih upodobitev Murske Sobote v slovenski književnosti; Bea Baboš Logar je v ta niz dodala tematsko in slogovno prepoznavne pripovedi.

Seveda pa literarna vrednost in prepoznavnost njenega pripove-

Denarno nagrado Mestne občine Murska Sobota za življenjsko delo na področju kulture je prejela Bea Baboš Logar, pisateljica, prevajalka in kulturna publicistka.

dnega opusa segata prek opisane tematizacije Murske Sobote: s svojimi literarnimi sporočili, katerih idejno jedro je misel, da je tudi sanjarjenje o življenju in prebiranje zgodb o življenju življenje, ter z načinom njihovega posredovanja je Bea Baboš Logar, »prekmurska Jane Austen«, kot jo je označila Manca Košir, v sodobni slovenski književnosti ustvarila samosvoj in tudi pri literarni kritiki opažen pripovedni svet.

Ob stoletnici rojstva soboškega umetniškega fotografa Jožeta Kološe - Kološa je Tamara Andrejek pripravila dve pregledni razstavi njegovih fotografij iz zbirke Kološevega kabineta umetniške fotografije v Pomurskem muzeju.

V drevoredu Martina Luthra je bila od julija 2020 do aprila 2021 na ogled razstava Kološevih fotografij Murske Sobote »Murska Sobota skozi objektiv Jožeta Kološe - Kološa«. Od decembra 2020 do oktobra 2021 je bila v razstavišču Pomurskega muzeja na ogled pregledna razstava »Jože Kološa - Kološ 1920-1998, Življenje in delo soboškega umetniškega fotografa«.

Kot kustosinja zbirke je sodelovala tudi pri izboru Kološevih fotografij za virtualno razstavo »Soboški pogledi nekoč in danes«, kjer se Kološevi fotografski pogledi prepletajo s

Plaketo Mestne občine Murska Sobota za pomembne dosežke na področju kulture je prejela Tamara Andrejek, diplomirana umetnostna zgodovinarica in višja kustosinja v Pomurskem muzeju Murska Sobota.

sodobnimi pogledi muzejskega fotografa in dokumentalista Tomislava Vrečiča, sicer tudi avtorja razstave.

Tamara Andrejek je urednica in soavtorica monografije »Jože Kološa - Kološ«, ki je ob stoletnici njegovega rojstva in ob razstavah izšla v založbi Pomurskega muzeja in za katero je strokovno besedilo prispeval prvi kustos Kološevega kabineta umetniške fotografije dr. Janez Balazic.

Za njim je Tamara Andre-

jek leta 2010 postala kustosinja tega kabineta in od takrat sistematično opravlja digitali-

zacija in inventarizacijo bogate zapuščine okrog 20.000 enot fotografij, diapozitivov, knjig

in predmetov, ki sta jo fotograf in njegova žena Pirika zapustila muzeju in našemu mestu.

Olga Kous je zaposlena na Glasbeni šoli Murska Sobota. S svojim umetniškim, pianističnim in pedagoškim delom je neprecenljiv, a dosti premalo viden del mozaika murskosoboške in tudi širše pomurske kulture.

Kot solistka pianistka koncertira (doma in v tujini) že od mladih let, prav tako najde ogromno navdiha v različnih zasedbah raznih glasbenih zvrsti.

Olga Kous je vrhunska pianistka, muzikalno nadvse subtilna, še posebno za vokal, in sodeluje z različnimi glasbeniki in zborovodji. Je verjetno najbolj zaželen in iskana pianistka korepetitorica v naši občini in širši okolici. Prav tako je tudi prejemnica posebne nagra-

Priznanje Mestne občine Murska Sobota za uspešno delo in prispevek k razvoju kulturnih dejavnosti v občini je prejela Olga Kous, magister artium, pianistka in profesorica klavirja.

de za najboljšega korepetitorja na tekmovanjih otroških in mladinskih pevskih zborov in drugih priznanj.

Vse naštetu je delo, ki pedagoško, pianistično, glasbeno in zborovsko umetnost naše regije (občine) postavlja ob bok umetnosti širše slovenske in mednarodne umetnosti.

Tolkalna skupina Murska Percussion Ensemble deluje v pomurski regiji od leta 2007. Profesor tolkal Denis Dimitrič je zbral svoje učence, ki so izkazovali željo po preizkušanju in nadgradnji pridobljenih znanj v skupnem muziciranju. Iz šolske komorne skupine je sčasoma nastala skupina, ki se je lahko pohvalila tudi z nastopi izven glasbene šole.

Člani skupine so kljub različnim poznejšim študijskim interesom ostali skupaj, ker jih družijo želja po skupnem muziciranju in medsebojnem sodelovanju, aktualizaciji in prepoznavi tolkal v širšem okolju ter tolkalnih zasedb. S svojim delovanjem bogatijo lokalno pomursko in širše okolje ter vplivajo na dvigovanje kulturne ozaveščenosti o vlogi tolkal v glasbi.

Delovanje skupine je že zdavnaj

Priznanje Mestne občine Murska Sobota za uspešno delo in prispevek k razvoju kulturnih dejavnosti v občini je prejela tolkalna skupina Murska Percussion Ensemble.

preraslo le poustvarjanje glasbe za skupino klasičnih tolkal in izvedbo lastnih koncertov. Z zagnanostjo in strokovno rastjo člani skupine Tomi Došen, Vesna Vavtar, Primož Škafar, Gregor Pojbič, Jan Hari Dimitrič, Črtomir Antolin, Lazar Čolović in Denis Dimitrič mrežijo posameznike, ki želijo sodelovati, ustvarjati in bogatiti kulturno zakladnico ne le lokalno, ampak tudi izven meja.

Letošnji nagrajenci v družbi župana Jevška.

Slavnostna govornica na prireditvi je bila pisateljica, prevajalka in publicistka Suzana Tratnik. V govoru je delila svoje spomine na rojstno Mursko Soboto, obenem pa izrazila razmišljanje o kulturi, raznolikosti in strpnosti.

Podlunšek osvaja nove trge

KSENIJA GLAŽAR
FOTO: MEDICOP

V podjetju Medicop so v lanskem letu stopili na novo pot. Segmentu medicinske opreme, reševalnih in specialnih vozil so dodali novo, tretjo razvojno, proizvodno in poslovno pot: vozila za rekreacijo in prosti čas. Nova blagovna znamka v segmentu rekreacijskih vozil se imenuje Podlunšek.

V podjetju Medicop si skozi sisteme kakovosti in certificiranja ves čas prizadevajo za zanesljivost in razvoj produktov. Hkrati gojijo tudi drzne in inovativne ideje, ki stebra medicinske opreme in reševalnih vozil poganjajo že več kot štirideset let. »Želje po raziskovanju in ustvarjanju gibanja na različne načine nikoli ne usahnejo, zato smo že nekaj časa razmišljali o tretjem stebru, ki bi nam omogočil drugačno pozicioniranje na trgu v odnosu do končnega kupca, hkrati pa povezal lastno znanje razvojnih oddelkov in proizvodnje. Jasna izhodišča so nas pripeljala do priložnosti izdelovanja kabin za pickup vozila,« pravijo v Medicopu. Aprila lani so iz praktično nič na več kot 2000 m² površin postavili celoten tehnološki in proizvodni proces ter ekipo kadrovske okrepili. Cilj je bil novo blagovno znamko in produkte predstaviti na sejmu Caravan Salon konec avgusta v Düsseldorfu. »Polni zagona smo odkrivali novi svet karavaninga, a se neznanega nismo ustrašili. Prav nasprotno. To je vzbudilo željo po raziskovanju, prefinjenosti in kreativnem razmišljanju. Ravno prava mera

adrenalina je vsak dan poganjala hitre odločitve, prilagoditve in pogumne korake. Še danes, ko se ozremo nazaj, je povsem jasno, da smo premikali meje mogočega. A velike zgodbe se ne napišejo zlahka,« še pravijo v Medicopu. Zanimanje in navdušenje sejmskih obiskovalcev sta bili najbolj iskrena potrditev prave poti.

Blagovna znamka Podlunšek

O raziskovanju in snovanju imena za novo blagovno znamko pravijo, da je bil to izjemno dolgotrajen postopek, saj ničesar niso želeli prepustiti naključju. Na osnovi analize trga in konkurence so zbirali predloge in jih skozi proces filtrirali. Izhodišča so določala most med preteklostjo, sedanjostjo in prihodnostjo. Iskali so stično točko, ki bi kakovost, znanje, izkušnje, zanesljivo pozicijo na trgu in ne nazadnje tudi zaposlene povezovala z novim produktnim stebrom. Podjetje Medicop danes šteje 130 zaposlenih, a temelji izhajajo iz majhnega podjetja družine Podlunšek, kjer so že leta 1978 smele ideje postavljale strategijo za prihodnost. Z blagovno znamko Podlunšek se danes, ne glede na njeno krat-

ko prisotnost, zaposleni poistovetijo enako kot z blagovno znamko Medicop.

Julija prva kabina

Julija lani so odpremili prvo kabino Revolux 2.5 Ultra Light. Pickup kabine so v karavaningu, kot pravijo v Medicopu, zelo ozka tržna niša. Uporabniki so povečini pari srednjih let, ki potovanja začrtajo v avanturističnem duhu, izven ustaljenih turističnih poti. Pickup kabina je prostorna in omogoča udobno bivanje med potovanjem. Obenem jo je mogoče preprosto demontirati z vozila, tako da lahko uporabniki kraje raziskujejo »brez tovara«. »Trenutno smo neposredno ali v sodelovanju z distributerji prisotni na trgih Slovenije, Nemčije, Avstrije, Švice, Anglije in držav Beneluksa. Vsakodnevno smo v stikih z novimi distributerji. Kabina Revolux ima v primerjavi s ponudbo konkurence izjemno veliko prednosti, zato so tudi distributerji v njej prepoznali potencial,« še dodajajo v murskosoboškem podjetju.

Poslovnih priložnosti v svetu karavaninga veliko

Danes imajo v ponudbi dva mo-

Kabina Revolux, nameščena na pickup vozilo.

16. julij 2021 – prva odprema kabine Revolux.

dela pickup kabine Revolux 2.5 in Revolux 2.8, ki se razlikujeta v dimenzijah kabine, hkrati pa je znotraj obeh še diferenciacija po produktih Ultra Light in Light, kar določa konstrukcijski material. Dodajajo še, da oddelek razvoja in inovacij nikoli ne miruje, saj je poslovnih priložnosti v svetu karavaninga veliko. Strategija je postavljena drzno, obenem pa tudi zelo realno, saj poslovanje v času nestanovitnih zunanjih dejavnikov

ne prenese velikih tveganj. Avgusta bodo na sejmu Caravan Salon predstavili pickup kabino Revolux New Generation, ki bo presežek tako z vidika tehnološke dovršenosti kot tudi zunanega in notranjega dizajna. Hkrati potekajo raziskave trga tudi z drugih aspektov, kar pomeni, da bodo prihodnje leto prodajno ponudbo zagotovo razširili, zato že danes ekipo kadrovske krepijo in načrtujejo infrastrukturne investicije.

Zgodba o mesu, za katero si je vredno vzeti čas

NATALIJA KREFT
FOTO: ARHIV PODJETJA KODILA

Med edinstvena petzvezdična doživetja se je uvrstila tudi izkušnja kulinarčnega centra Kodila.

Slovenski turizem sledi skupni viziji Slovenije kot zelene globalne butične destinacije za petzvezdična doživetja. Osnovo vizije predstavljajo visokokakovostna, razlikovalna, pristna in zelena doživetja z lokalnim karakterjem, izredno delanim pristopom in storitvijo ter močno izraženo izkustveno in osebno noto. Edinstvena doživetja Slovenije sledijo opredeljenemu konceptu, izpolnjujejo deset sklopov kriterijev petzvezdičnosti in so vključena v izbrano zbirko, ki se trži pod znamko

kakovosti Slovenia Unique Experiences, podpirajo pa zgodbo zelene butične Slovenije in znamke I feel Slovenia.

Kodila sinonim za domače in kakovostno

Družinska zgodba podjetja je v minulih dvajsetih letih iz preproste mesnice prerasla v enega močnejših turističnih akterjev na področju gastronomije v Pomurju in širše. Janko Kodila zadnjih dvajset let prek različnih produktov (Diši po Prekmur-

ju, Gourmet over Mura) povezuje vrhunske pomurske ponudnike z levega in desnega brega reke Mure s področja gostinstva, oljarstva in nastanitve. Zaveda se, da so vrhunske kulinarčne posebnosti odlična lokalna blagovna znamka ter da predstavljajo dodano vrednost ne samo družinskemu podjetju, ampak tudi celotni destinaciji. Hišna njiva in družinski vrt ter tesna povezava z lokalnimi rejci in Eko-socialno kmetijo Korenika so dokazi, da je pot od njive do mize kratka.

Doživetje Meet Meat & Eat, ki se odslej trži pod znamko kakovosti Slovenia Unique Experiences, je obenem prejemnik priznanja Sejalet finalist 2021, ki ga podeljuje Slovenska turistična organizacija.

Meet Meat & Eat

Gre za kulinarčno doživetje, kjer spoznamo družinsko zgodbo podjetja in proces zorenja izbranih mesnin ter se ob tem še preizkusimo v peki najboljših steakov. »Priprava steakov se začne pri izbiri mesa. Hišni kuharski mojstri vam bomo na terasi priznane prekmurske šunkarne najprej razložili, kako poteka suho zorenje govejih

kosov mesa, ki prihajajo iz zorilnice. Spoznali boste tudi avtohtoni pasmi krškopoljca in mangalico. Potem ko boste izvedeli vse o načinu zorenja, se boste tudi sami preizkusili v peki steakov na odprtem ognjišču pod budnim očesom kuharskega chefa. A tudi na tiste, ki imajo raje zelenjavo, niso pozabili, saj lahko ustvarjamo tudi brezmesne jedi iz domače zelenjave ekološke pridelave.

Izgubljeni soboški sin, ki ga nismo poznali

KSENIJA GLAŽAR

Ob svetovnem dnevu spomina na žrtve holokavsta so v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota odprli zanimivo razstavo o Zoltánu László, Judu, ki je bil rojen v Murski Soboti.

Dejan Süč je pred odprtjem razstave na predavanju z naslovom »L. Z. – izgubljeni soboški sin z Wallenbergovim potnim listom« prvič dokazal in potrdil, da so tudi prekmurski Judje preživeli vojno z zaščitnimi potnimi listi švedskega diplomata.

Bil je pomembna osebnost svojega časa

Zgodovina prekmurskega judovstva skriva prenekatero skrivnost, pravi rodoslovec in zgodovinar Dejan Süč ter med velikimi, a pozabljenimi zgodbami ljudi, ki so živeli v našem mestu na prelomu stoletja, spomni na zgodbo misterioznega L. Z., ki je s svojim delom pomembno vplival na tok zgodovine v Srednji Evropi in svetu. Ime Zoltán László danes v Murski Soboti in Prekmurju nikomur nič ne pove, čeprav gre za eno najzanimivejših oseb iz pestre zgodovine mesta in pokrajine. A v zgodovini Srednje Evrope uživa posebno mesto zaradi svoje vloge pri vzponu enega največjih industrijskih konglomeratov 20. stoletja, češke Škode. Znan je bil tudi kot inovator in ustanovitelj največjega madžarskega ključavničarskega podjetja ELZETT.

Družina spremenila priimek

Razlog za pozabo in nepoznavanje je, kot pravi Süč, banalen, saj se v Murski Soboti oseba s tem imenom in priimkom nikoli ni rodila. Zoltán László je bil rojen 8. februarja 1889 kot Zoltán Reif očetu Zsigmundu Reifu, uradniku na soboškem okrajnem sodišču, in Mariski Baumgarten. Pod zapisom o njegovem rojstvu v matični knjigi soboške judovske skupnosti

je v opombi navedeno, da je bil na podlagi dovoljenja notranjega ministrstva leta 1906 družinski priimek spremenjen v László. Leta 1893 se je družina Reif iz Murske Sobote preselila v Kisczell, kjer je oče istega leta postal uradnik na okrajnem sodišču. Naslednje leto (1894) se je tam rodila sestra Olga. Tudi pod zapisom o njenem rojstvu je v matični knjigi opomba, da je bil priimek spremenjen in da družina živi v kraju Ógyalla (danes Hurbanovo na Slovaškem), kamor je bil oče Zsigmund premeščen na okrajno sodišče.

O starših ni veliko znanega

Oče Zsigmund je bil rojen leta 1862 v kraju Pápa na Madžarskem. Karierno pot je začel leta 1880 na soboškem okrajnem sodišču, od koder je bil premeščen v Cell kot vodja zemljiške knjige. V Ógyalli je nato služboval kot vodja zemljiške knjige vse do pokoja leta 1918. Bil je odgovoren in zanesljiv delavec. Umrl je leta 1928 v Budimpešti. Žena Marija Baumgarten, prav tako rojena v Pápi, je bila članica več dobrodelnih društev. Umrla je v Budimpešti leta 1949 v 87. letu starosti in je pokopana na judovskem pokopališču Farkasreti.

Znani tovarnar

Zoltán László je bil torej rojen leta 1889 v Murski Soboti. Po besedah Süča se je izučil za ključavničarja in karierno pot začel v Škodi iz Plzna na Češkem (tedaj del avstro-ogrske monarhije). Po razpadu monarhije se je preselil na Madžarsko v Győr, kjer je leta 1919 ustanovil ključavničarsko delavnico. Na razvoj delavnice, ki je pozneje prerasla v tovarno, je imel pomemben vpliv njegov svak Ernő Kallós, ki je bil poročen z Zoltánovo sestro Olgo, Zoltán pa z Ernőjevo

Razlog za pozabo in nepoznavanje je, kot pravi Süč, banalen, saj se v Murski Soboti oseba s tem imenom in priimkom nikoli ni rodila. Zoltan Laszlo je bil rojen 8. februarja 1889 kot Zoltan Reif očetu Zsigmundu Reifu, uradniku na soboškem okrajnem sodišču, in Mariski Baumgarten.

sestro Katalin.

Ernő Kallós (1885–1960) je bil takrat že priznani trgovec s pasto za čevlje in terpentinom. Svaku je s svojim kapitalom omogočil širitev in razvoj dejavnosti. V delavnici so sprva izdelovali mišlovke. Po propadu Avstro-Ogrske in prepovedi uvoza za določene izdelke na območju Madžarske, ki je med drugim povzročila pomanjkanje pohištenih ključavnic, se je Zoltán odločil prav za izdelavo ključavnic. Nabavila sta strojno opremo, obseg naročil pa je kmalu zahteval razširitev delavnice v tovarno. Leta 1922 je tovarna prevzela ime ELZETT, po nemški izgovarjavi njegovih inicialk (L. Z.). Tako je nastala tovarna ključavnic, ki je naslednji dve desetletji postala ena največjih svetovnih proizvajalk ključavnic, kot izvemo na razstavi v murskosoboški knjižnici.

Zoltán László se je poročil s Katalin Kallós še v času bivanja v Plznu. Rodili so se jima štirje otroci: hčeri Zsuzsa in Éva ter sinova György in Pál. Otroštvo sta preživela le György, rojen leta 1916 v Plznu, in Zsuzsa, rojena leta 1923 v Győru.

Rešili so jih Wallenbergovi potni listi

Posli so družinama omogočali blagostanje vse do začetka druge svetovne vojne. Leta 1944 se je situacija zaradi njihovega judovskega porekla zelo spremenila, saj so se na madžarskem podežlju začele deportacije Judov. Družini sta si priskrbeli Wallenbergove potne liste, s katerimi so se izognili deportacijam in tako preživeli drugo svetovno vojno.

Po vojni preselitev v Avstralijo

Po drugi svetovni vojni se je Zoltán z družino vkrcal na ladjo za New York, zatem pa so iz San

Zanimiva razstava je v murskosoboški knjižnici na ogled do konca februarja.

Francisca poleteli v Sydney. Po prihodu v Avstralijo se je za Zoltánom izgubila vsaka sled. O Katalin (Catherine) je znano, da je umrla leta 1977 in je pokopana v Perthu. Hči Zsuzsana (Susan) Kaldor (1923–2009) je bila profesorica na oddelku za klasično in antično zgodovino ter oddelku za antropologijo Zahodnoavstralske univerze. Leta 1973 je bila pobudnica prve in do danes najboljše študije s področja angleščine med avstralskimi aborigini. Avstralsko jezikovno društvo vsako leto štipendijo Susan Kaldor podeljuje študentom jezikoslovja. Njen mož Imre Kaldor (1920–1982) je bil med letoma 1957 in 1982 predavatelj in izredni profesor fiziologije na Zahodnoavstralski univerzi. Oba sta umrla v Perthu. Sin György (George) László se je ukvarjal s slikarstvom. Leta 1953 se je poročil z Judith Irene (1927–2008), ki je bila izredna profesorica na oddelku za psihologijo Zahodnoavstralske univerze. Ernő Kallós in njegova družina so ostali v Budimpešti, kjer je

Ernő umrl leta 1960, žena Olga pa leta 1988. Njun sin, Ödön Kallós (1917–1989), je med letoma 1945 in 1947 vodil tovarno ELZETT, leta 1948 je postal vodja diplomatske misije v Kairu, med letoma 1959 in 1981 pa je bil predsednik madžarske trgovske zbornice. Bil je tudi pobudnik angleškega in japonskega poslovnega kluba.

Zoltan Laszlo je bil torej rojen leta 1889 v Murski Soboti. Po besedah Süča se je izučil za ključavničarja in karierno pot začel v Škodi iz Plzna na Češkem (tedaj del avstro-ogrske monarhije). Po razpadu monarhije se je preselil na Madžarsko v Győr, kjer je leta 1919 ustanovil ključavničarsko delavnico.

Ime Zoltán László danes v Murski Soboti in Prekmurju nikomur nič ne pove, čeprav gre za eno najzanimivejših oseb iz pestre zgodovine mesta in pokrajine. A v zgodovini Srednje Evrope uživa posebno mesto zaradi svoje vloge pri vzponu enega največjih industrijskih konglomeratov 20. stoletja, češke Škode. Znan je bil tudi kot inovator in ustanovitelj največjega madžarskega ključavničarskega podjetja ELZETT.

Hiša, kjer je vsakdo dobrodošel

GEZA GRABAR

Kot samostojni medgeneracijski center Hiša Sadeži družbe v Murski Soboti deluje od 29. septembra 2009.

O dločitev, da jo kot poslovno enoto Slovenske filantropije za območje Pomurja odprejo v Ulici Štefana Kovača v Murski Soboti, se zdi s časovne distance dobrih dvanajstih let zelo pozitivna. V okviru humanitarne organizacije Slovenska filantropija s sedežem v Ljubljani podobne enote (prav tako poimenovane Hiše Sadeži družbe) delujejo še v Žalcu, Črnomlju, Metliki in Logatcu.

Za vsakogar nekaj

Mag. Darko Krajnc, strokovni vodja murskosoboške Hiše Sadeži družbe od konca leta 2012, pravi, da na lokalni ravni organizirajo in izvajajo različne oblike medgeneracijskih dejavnosti, promovirajo prostovoljstvo, usposablajo prostovoljce in mentorje ter izvajajo socialno vključevanje ranljivih skupin prebivalstva. »Del programa se odvija po vnaprej pripravljenih mesečnih koledarjih. Tako so dogodki kot medgeneracijske delavnice, predavanja in druge aktivnosti napovedani, zvrsti se jih več kot šestdeset na mesec,« pravi. Najpreprosteje se je o delovanju ustanove informirati na njihovi spletni strani, iz novic v različnih medijih in tudi z letakov na informacijski tabli pred njihovimi prostori. »Veliko informacij o programu in poslanstvu gre od ust do ust, saj se obiskovalci obveščajo med sabo.« Poleg razpisane programa je zelo pomembno še tisto drugo, splošno ali nepisano poslanstvo. Ker so vrata odprta za vse, ob pomoči prostovoljcev, brez katerih ne bi mogli graditi svojega poslanstva in vizije, izvajajo veliko učnih in drugih pomoči ter druge oblike prostovoljskega servisa. Ob izvajanju vsega tega nudijo še materialno pomoč, in sicer kot brezplačno hrano, oblačila in obutev.

Ljudje so Hišo Sadeži družbe sprejeli za svojo

Koronakriza je delovanje v zadnjih dveh letih precej okrnila, a namen in poslanstvo kljub vsemu živa. So za ljudi in z njimi. Morda še bolj kot prej. »Zelo smo ponosni, da so vrata vedno odprta; tako je bilo tudi v

Darko Krajnc: »Če si sposodim besede Primoža Trubarja, želimo v tem okolju stati in obstati. In nadaljevati z razvojem dejavnosti in pomoč ljudem nadgraditi s še več pristnega osebnega stika. Vendar za to potrebujemo urejeno sistemsko financiranje in stabilnejšo kadrovsko strukturo.«

teh dveh nenavadnih letih. Kar skupinske aktivnosti niso bile dovoljene, smo bili odprti za individualne pogovore in dejavnosti, nekatere vsebine smo preselili na splet.« Kljub vsemu so lani zabeležili blizu 8000 obiskov. Tedaj so opravili 1210 različnih aktivnosti, čez 150 socialnih svetovanj in dodatno še 553 aktivnosti v Murski Soboti v okviru vseslovenskega projekta Slovenske filantropije PO-MOČ. Z njimi zmanjšujejo stiske starejših, ki so stari več kot petdeset let, ter otrok in mladih. V okviru tega projekta so povezali čez štirideset parov, ki so se tedensko vsaj enkrat srečevali, si pomagali in se družili. »Razdelili smo okoli petnajst ton presežkov hrane. Minulo leto je bilo aktivnih 98 naših prostovoljcev, ki so opravili več kot 8200 ur prostovoljskega dela. Zanje smo izvedli dve usposabljanji. Vsega ne uspemo vedno zabeležiti, saj se vsi obiskovalci ne želijo vpisati v listo prisotnih.« Sogovornik je ponosen na nekaj večjih nacionalnih prireditve, ki so postale prepoznavne tudi v lokalnem okolju in so tukaj že stalnica. »Takšna je denimo akcija v okviru Dneva za spremembe, kjer v mestu sodeluje več organizacij. V sodelovanju z Domom starejših Rakičan smo jo kot sprehod proti osamljenosti kljub omejitvam gibanja in druženja pripravili aprila 2021. Čez trideset naših prostovoljcev je na sprehod popeljalo čez šestdeset starejših na vozičkih in se z njimi tudi drugače družilo.«

Stopimo skupaj

»Kot društvo nimamo stalnih sredstev za delovanje. Večino aktivnosti prijavljamo na razpise, zato smo odvisni od uspešnosti kandidiranja. Tudi s projektom Hiše Sadeži družbe Murska Sobotna smo bili uspešni na razpisu Norveškega finančnega mehanizma 2008–2009. Že takrat je uspešna kandidatura vključevala sofinanciranje Mestne občine Murska Sobotna, ki si je tudi prizadevala, da projekt pride v Mursko Sobotno. K sodelovanju

smo že tedaj v regiji povabili več nevladnih organizacij, na čelu s pokrajinskim združenjem društev upokojencev, Društvom upokojencev Murska Sobotna ter osnovnimi šolami in vrtci. Mestna občina naš program ves čas sofinancira,« Krajnc pojasni finančno plat delovanja. »Ker se je izkazalo, da gre za zelo uspešno poslanstvo, ki v skupnosti deluje povezovalno, ponuja veliko možnosti za sodelovanje ljudi vseh generacij in predstavlja dodatno skrb za najranljivejše skupine, smo pozneje za sofinanciranje delovanja uspešno kandidirali v okviru socialno-varstvenih programov ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, od 4. januarja 2017 do 30. septembra 2021 pa prek sredstev Evropskega socialnega sklada v okviru sofinanciranja projekta Večgeneracijski center Pomurja.« Pomemben delež sofinanciranja zagotavljajo še druge lokalne skupnosti. Tudi okoliške občine so letos konkretnije spodbudili k povišanju deležev, saj za letos nimajo zagotovljene sistema sistema vira financiranja. Nov razpis Evropskega socialnega sklada za večgeneracijske centre bo namreč objavljen šele konec leta 2022.

Izzivov ne manjka

»Mi z delom nadaljujemo, izvajamo vse dejavnosti, ki smo jih v teh letih razvili in so ljudem pomembne, čeprav nimamo zagotovljenega sistema sofinanciranja,« je njegov odgovor na vprašanje, kako bodo delovali v prihodnje. Delujejo namreč v dobri veri, da bodo imele lokalne skupnosti tudi v prihodnje dovolj posluha za njihove programe in poslanstvo ter jim bodo pomagale zagotoviti potrebna sredstva. Za doslej namenjena so jim zelo hvaležni, najbolj murskosoboški mestni občini, ki je med lokalnimi skupnostmi njihov daleč najpomembnejši mecen. Krajnc zagotavlja, da bodo z utečenimi dejavnostmi v mesečnih programih, počitniško aktivnostjo za otroke, učno pomočjo in pomočjo v okviru prostovoljskega servisa nadaljevali tudi letos, še naprej pa se bodo vključevali v večje projekte Slovenske filantropije, ki letos obeležuje že trideset let delovanja. Med tradicionalnimi akcijami, ki jih sicer izvajajo pod okriljem krovne Slovenske filantropije, Krajnc našteje Dan za spremembe (v aprilu), Nacionalni teden prostovoljstva (v maju), Festival migrantskega filma (v juniju) in sodelovanje na prireditvah v okviru tedna mobilnosti (v septembru). Poleg obletnice Slovenske filantropije bodo obeležili trinajsti rojstni dan Hiše Sadeži družbe v Murski Soboti. Med rešitvami za težave,

Hiša, ki je odprta za vse ljudi in vse generacije.

Po rakičanskem parku aprila lani.

ki jih je povzročilo drugačno financiranje, so predlagali spremembo lokacije, da bi sredstva, ki jih namenjajo za najem, lahko investirali v program in vsebine, vendar ustreznih prostorov za izvajanje medgeneracijske de-

javnosti v mestu ni veliko. »Naši prostori so dostopni za invalidne osebe in starejše ter so v središču mesta, kar dodatno privabi ljudi. V teh letih nas je spoznalo veliko občanov, ki z veseljem zahajajo k nam.«

Darko Krajnc: »V bazi imamo več kot 10.100 različnih uporabnikov, ki so skupaj opravili več kot 80.000 obiskov naših aktivnosti, ki se jih je v teh letih nabralo že okoli 11.500. Naši prostovoljci, našli smo jih okoli 450, so v dobrih dvanajstih letih opravili nad 50.000 ur prostovoljskega dela, kar v ocenjeni vrednosti pomeni čez pol milijona evrov opravljenega dela v korist lokalne skupnosti. Poleg tega je še ogromno pozitivnih učinkov, ki jih ni mogoče ovrednotiti: rešitve za stiske in osamljenost, opolnomočenje posameznikov, spoznavanje in povezovanje, dajanje smisla, občutka vrednosti in pomembnosti, zadovoljstvo, optimizem, aktivacija posameznikov, vključevanje v prostovoljstvo, nasmehi na obrazih ... Vsega ne morem povedati z besedami.«

Hiša Sadeži družbe v Murski Soboti je za obiske, srečanja in druge oblike druženja za ljudi vseh generacij odprta vsak delovni dan od 8. do 20. ure, v zimskem času do 19. ure. Dejavnosti občasno potekajo zunaj tega časa, nekaj delavnic in dobava presežkov hrane potekata zvečer, tudi do 22. ure. Določena srečanja izvajajo ob vikendih.

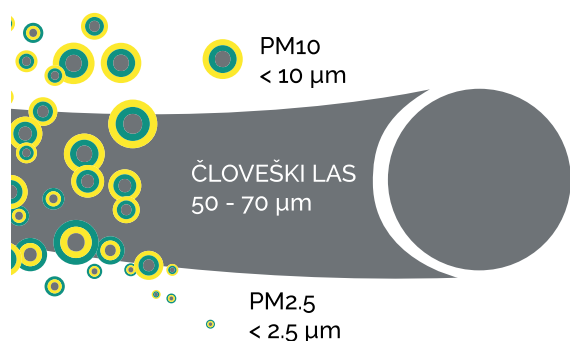
IZBOLJŠAJMO KAKOVOST ZRAKA, KI GA DIHAMO!

KAJ JE ONESNAŽENJE ZRAKA S PRAŠNIMI DELCI PM?

Oznaka PM (angl. particulate matter) je splošen izraz za **izjemno majhne trdne in kapljicne delce v ozračju**. Sestava teh delcev je odvisna od njihovega izvora.

Prašni delci so lahko:

- naravnega izvora: dim gozdnih požarov, vulkanski pepel, naravni aerosoli, prst, sol in podobno, ali
- antropogenega izvora: individualna kurišča (peči na lesno biomaso, oljni kotli), promet (motorji z notranjim zgorevanjem, kjer prevladujejo dizelska vozila, gradbena in kmetijska mehanizacija, ladje itd.), industrija, kmetijstvo (sežiganje, škropljenje).

Figurativni prikaz velikosti delcev PM10 in PM2.5 v primerjavi s človeškim lasom

Po velikosti prašne delce delimo v dve skupini:

- **PM10** (grobi delci): premera ≤ 10 mikrometrov oz. 0,01 milimetra,
- **PM2,5** (manjši delci): premera ≤ 2,5 mikrometra oz. 0,0025 milimetra,

pri čemer je pomembno opozoriti, da njihova škodljivost ni premo sorazmerna z velikostjo, temveč z njihovo maso.

ZAKAJ JE POMEMBNO JAVNOST SEZNANJATI Z INFORMACIJAMI O ONESNAŽEVANJU Z DELCI?

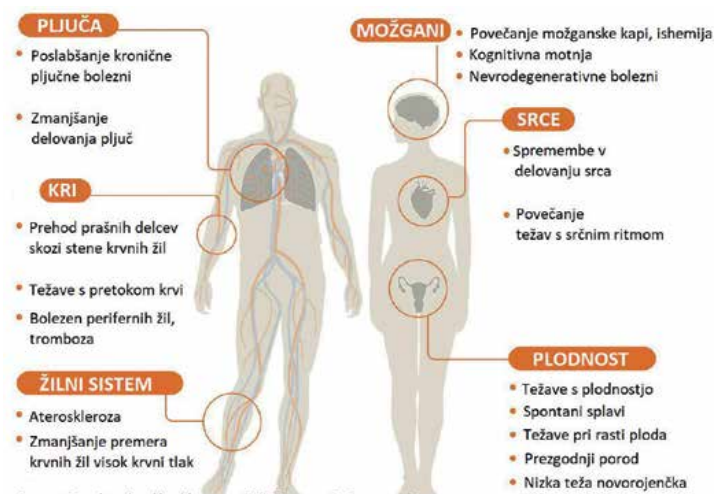
Še vedno se vse premalo zavedamo, kako velikega pomena je kakovost zraka, ki ga dihamo. Izpostavljenost onesnaženemu zraku lahko pripelje do različnih vplivov na zdravje, **od manjših vplivov na dihalni sistem** in vse **do prezgodnje smrti**. Pri vdihavanju lahko namreč prašni delci potujejo tudi globoko v pljuča in povzročajo ali poslabšajo bolezni srca in ožilja ter pljuč in druge pomembne funkcije telesa.

Onesnaženost zraka je prvi okoljski vzrok prezgodnje smrti v Evropski uniji. Rezultati raziskav kažejo, da ima med vsemi onesnaževalci zraka **onesnaženost s prašnimi delci PM največji vpliv na zdravje ljudi**.

Piramidalni prikaz zdravstvenih učinkov iz onesnaženega zraka

Zaradi onesnaženosti zraka s prašnimi delci PM je ogroženo zdravje vseh nas, še posebno pa so ogrožene ranljive skupine!

Sources: French national health agency, INVS, European Environment Agency

Smrtonosni vplivi onesnaženega zraka

RANLJIVE SKUPINE SO:

- dojenčki in otroci (njihova pljuča se še razvijajo, otroci veliko časa preživijo pri visoki aktivnosti),
- starejši ljudje (sploh tisti, ki morda še nimajo diagnosticirane bolezni srca ali pljuč),
- ljudje z boleznimi srca in ožilja ter ljudje z boleznimi dihal (astma, KOPB) (onesnaženje z delci PM bistveno poslabša stanje bolezni),
- ljudje, ki telovadijo ali delo redno opravljajo na prostem (ker ob aktivnosti dihamo hitreje in globlje kot v sedečem položaju).

KAJ LAHKO NAREDIMO ZA ZAŠČITO ZDRAVJA?

- Spremljajmo napovedi in obvestila ARSO o kakovosti zraka ter ravnajmo skladno z napotki glede na aktualno raven onesnaženosti.

Semafor kakovosti zraka

Skeniraj QR kodo za ogled obvestil ARSO.

Skeniraj QR kodo za kakovost zraka na območju Murske Sobotice.

Ob povišanih koncentracijah delcev PM10 upoštevamo priporočila NIJZ:

- Ne izvajajmo napornejših fizičnih aktivnosti, omejimo se na sprehod, izberimo park ali gozd.
- Bivanje na prostem omejimo na čas, ko je onesnaženost zraka v dnevu najnižja.
- Bodimo pozorni na simptome in znake, kot so kašelj ali pomanjkanje sape, in zmanjšajmo fizične napore. Če ti znaki napovedujejo poslabšanje osnovne bolezni (kronični pljučni ali srčni bolniki), poiščemo zdravniško pomoč.
- Prispevajmo svoj delež k zmanjšanju izpustov v okolje.

KAJ LAHKO STORIMO ZA IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ZRAKA?

- Poskrbimo za optimalno ogrevanje stavbe, v kateri živimo.
- Izbirajmo trajnostne oblike mobilnosti.

Večinski delež virov prašnih delcev prispevajo zastarele male kurilne naprave, zato se pri ozaveščanju o ukrepih za izboljšanje kakovosti zraka osredotočamo zlasti na zmanjševanje emisij iz kurilnih naprav na lesno biomaso. Po ocenah ministrstva za okolje in prostor v Sloveniji še vedno obratuje pribl. 80.000 popolnoma neustreznih malih kurilnih naprav glede na zahteve predpisov, ki določajo mejne vrednosti emisij v zrak.

Ogrevanje z lesom ni vedno ekološko! Le učinkovita raba kakovostnih lesnih goriv jamči okolju prijaznejše ogrevanje v primerjavi s fosilnimi energenti.

KAKO ZAGOTOVIMO OKOLJU PRIJAZNO OGREVANJE Z MALO KURILNO NAPRAVO NA LESNO BIOMASO?

Lesno gorivo ne bo povzročilo prekomernih emisij z dimnimi plini, če bodo izpolnjeni naslednji pogoji:

- ustrezna in pravilno vgrajena mala kurilna naprava (v skladu s sodobnimi tehničnimi smernicami),
- pravilno uporabljena kurilna naprava v skladu z navodili proizvajalca,
- redno vzdrževana kurilna naprava,
- kakovostno lesno gorivo in pravilno kurjenje (ustrezno ravnanje zlasti pri nalaganju),
- usklajenost kurilne naprave z ogrevalnim sistemom in regulacijo.

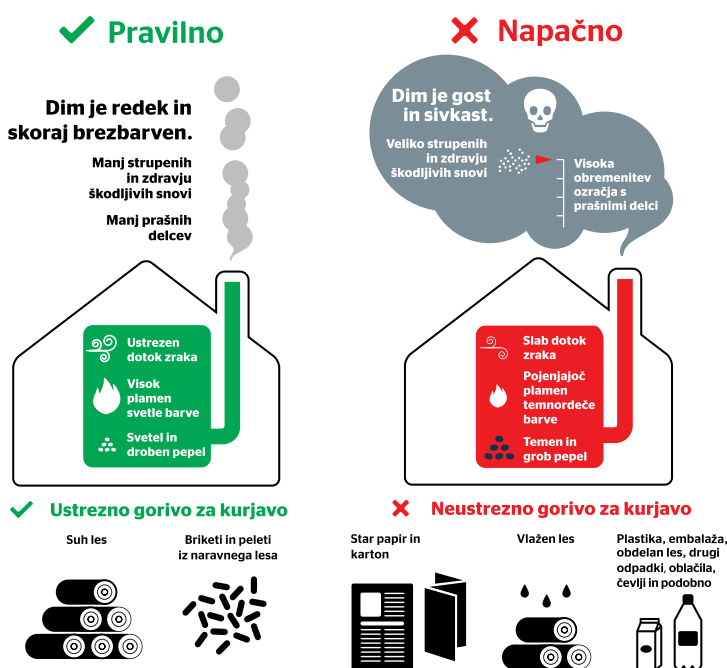
Poleg zagotavljanja varstva zdravja, varstva okolja ter učinkovite rabe energije je zelo pomemben vidik tudi požarna varnost. Po podatkih ministrstva za okolje in prostor je v Sloveniji med 400 in 600 požarov letno, pri tem pa 60 zastrupljenih in od tega 30 mrtvih. Zato je vzdrževanje malih kurilnih naprav zelo pomembno, in sicer tako vzdrževanje, ki ga opravi servisier in dimnikar, kot tudi vzdrževanje uporabnika.

Dimnikar naj bo naš zaveznik in NE nekdo, ki ga je treba na vsak način zaobiti!

- Dimnikar nas opozarja na nepravilnosti pri kurilnih napravah ter dimovodnih in prezračevalnih napravah.
- Pouči nas o pravilnem ravnanju z napravo, pravilni pripravi drv in o tem, kako doseči najboljši izkoristek.

Kaj pomeni pravilno kurjenje?

- Suha drva največ 20-odstotne vlažnosti (idealno okrog 10 %) – bukova drva naj bi se sušila dve leti, hrastova pa celo dve do tri leta,
- primerna dimenzija polen (trikotne ali štirioglate oblike z obsegom od 20 do 27 cm),
- pred kurjenjem iz kurišča odstraniti pepel in morebitne druge ostanke,
- loputo za odvod zgorevalnega zraka pred kurjenjem odpreti do konca,
- polena zložiti križno,
- gost in sivkast dim na izstopu iz dimnika je neprimeren,
- redno vzdrževanje kurilne naprave in z njo povezanih dimnih vodov in zračnikov.

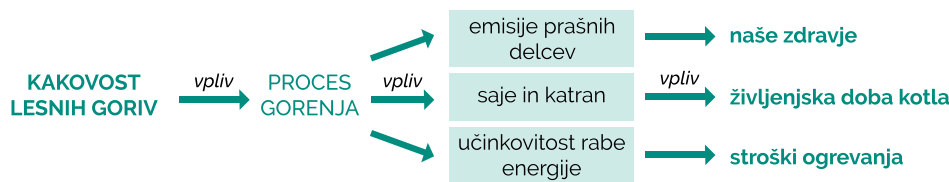

Vir: MOP

Kako pravilno zakurimo ogenj?

- Brez papirja,
- z ustreznim netilom (lesna volna za podžig naloženih drv, drobna polena za zakuritev),
- zakurimo od zgoraj.

Zakaj je pomembna kakovost lesnih goriv?

Še nekaj dejstev, ki vplivajo na življenjsko dobo male kurilne naprave in strošek ogrevanja

- Zaradi enega milimetra sajnih oblog v kurilni napravi je njen izkoristek od 4 do 6 % manjši.
- Kurilnost bukovega lesa z vlago pribl. 20 % je okoli 4 kWh/kg, sveže posekan les pri vlažnosti pribl. 50 % pa ima kurilnost le okoli 2,2 kWh/kg.
- Če v neustreznem kotlu s samo 50-odstotnim izkoristkom kurimo les z visoko vlažnostjo, izkoristimo samo okoli 1 kWh/kg energije lesa oziroma nekje 20 %.
- Če v kotlu z 80-odstotnim izkoristkom kurimo zračno suh les (vlažnost do 20 %), izkoristimo okoli 3,2 kWh/kg energije oziroma nekje 90 % (absolutno 64 %).
- Ocena stroškov v celotnem življenjskem obdobju kurilne naprave na trda goriva pokaže, da je odločitev za nakup nadstandardne kurilne naprave ekonomsko upravičena.

Z bolj suhimi drvami je ogrevanje učinkovitejše in cenejše!

BREZPLAČNI POSVET S STROKOVNJAKOM IN FINANČNE SPODBUDE ZA IZVEDBO UKREPOV

Celovite rešitve ter pomoč pri energetskih naložbah in subvencijah Eko sklada vam brezplačno nudijo neodvisni strokovnjaki in energetski svetovalci mreže ENSVET, ki deluje pod okriljem Eko sklada. Individualno vam bodo svetovali glede na vaše potrebe ter za vas poiskali najboljše rešitve, da boste prihranili pri stroških ogrevanja in obenem pozitivno vplivali na kakovost skupnega zraka.

Kaj lahko naredimo? Presodimo, s katerimi dejavniki dolgoročno, a konstantno prispevamo k poslabšanju stanja zraka, saj ogrevamo več, kot bi bilo treba. To so lahko enostavna in na prvi pogled nepomembna dejanja, ki pa se seštevajo in hitro obrestujejo.

Matej Kramar
neodvisni energetski svetovalec,
pooblaščen inženir in energetik

- Preverite stanje sistema za ogrevanje stavbe in pripravo tople sanitarne vode. Je morda to kotel na trda goriva (polena) ali oljni kotel, ki sicer služita namenu, a sta tehnološko že zastarela in ne dosegata več osnovnih tehničnih zahtev?
- Potem lahko razmislite o novem kotlu ali zamenjate način priprave toplote na sodobnejši in trajnostni način ogrevanja s sodobnimi kondenzacijskimi plinskimi kotli ali namestitvijo toplotne črpalke, ki zaradi svoje dovršenosti in spremembe energenta prihranijo tudi do 50 % stroškov ogrevanja.
- Pri sodobnih kotlih na polena uporabljajte le kakovostno gorivo, brez primesi, tujkov, smol in gospodinjskih odpadkov. Izkoristek sistema bo takoj boljši, zato bo s kurjenjem manj dela in tudi poraba bo manjša.
- Če lahko, znižajte temperaturo v prostoru za stopinjo ali dve. Razlika stopinje v temperaturi vam prihrani med 3 in 5 % goriva. Tako lahko z zmanjšanjem sobne temperature s 23 na 20 °C prihranite povprečno 12 % porabljene energije. Oblecite se letnemu času primerno. Vsi se spomnimo otroštva, ko smo ogrevali le med 17. in 21. uro, potem pa se zjutraj zbudili v svežini in se odpravili po opravkih ali po potrebi zakurili za tiste, ki so ostali doma. Tega seveda danes ni treba izvajati, smo se pa v zadnjih desetletjih razvadili in smo v stanovanju lahko no oblečeni in rahlo odeti tako rekoč vse leto.
- Namestite termostatske ventile, če prostor ogrevate z radiatorji. Ti ventili prihranijo med 5 in 7 %. Termostat bo izbrano temperaturo v prostoru vzdrževal namesto vas. Preverite, da radiatorji niso založeni, saj za ovirami ne omogočajo popolnega ogrevanja prostora.
- Preverite, ali so okna in vrata pravilno zatesnjena, da ni nenadzorovanega stalnega prodiranja zunanjega zraka. Morda so že dotrajana in potrebujejo posodobitev?
- Razmislite o smislu namestitve dodatnega sloja toplotne izolacije na fasado/podstrešje. Tako lahko energijo za ogrevanje zmanjšate tudi do 45 %.
- Prezračujte, a ne brez smisla. Odvisno od zrakotesnosti, ki jo je stavba pridobila pri gradnji in skozi obratovanje izgubila, se intervali prezračevanja lahko spreminjajo. Prezračujte kratek čas do 5 minut, vendar na stežaj. Odprite tudi vhodna vrata. Tako boste zrak v objektu zamenjali skorajda popolno, ne da bi ohladili konstrukcijo stavbe, stene in tla. Zračenje sobe samo na kip, brez odpiranja vrat, zahteva vsaj 45 do 60 minut, da se zrak zamenja. V tem času shladite stene in pospešujete toplotne mostove, ki lahko plesnijo.
- Razmislite o nadgradnji in namestitve centralno rekuperativno prezračevalno napravo, ki bo stavbo stalno prezračevala po individualnem urniku ter s 100-odstotno svežim in filtriranim zrakom (stopnje F7, G4 in HEPA). Tako se tudi znebite prašnih delcev iz okolja. Objekt bo bistveno bolje prezračen, plesnobe ne bo več in z vračanjem toplote bo naprava prihranila med 80 in 90 % energije, ki bi jo skozi okno spustili pri naravnem, ročnem prezračevanju.

Vse te ukrepe za prebivalstvo in gospodarstvo dodatno spodbuja Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad v obliki nepovratnih sredstev med 20 in 60 % vrednosti investicije in/ali ugodnih kreditov za investicije v okoljske naložbe, obnove doma, nakup električnega vozila in energijsko učinkovitih gospodinjskih aparatov ter novogradnje stanovanjskih hiš. Določeni ukrepi so za prejemnike denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka subvencionirani tudi v višini 100 %.

MESTNA OBČINA MURSKA SOBOTA Z IZVAJANJEM ŠTEVILNIH UKREPOV NA PODROČJU UČINKOVITE RABE ENERGIJE IN OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE TER PODROČJU PROMETA SKRBI ZA BOLJŠI ZRAK.

Markišavci: majhen, a zanimiv kraj z bogato zgodovino

KSENIJA GLAŽAR

Markišavci so z 204 prebivalci (podatek za leto 2020) eno najmanjših primestnih naselij v občini. V kraju je v preteklosti živelo več vplivnih družin. Leta 1922 je v njem začela izhajati Mőrszka krajina, danes pa so priljubljena turistična točka.

Markišavci se prvič omenjajo leta 1365 kot Markysolch, in sicer v dokumentih, s katerimi je madžarski kralj posesti podelil hrvaško-dalmatinskemu banu Petru Széchyju in njegovemu bratu sedmograškemu škofu Dominiku. Leta 1366 se omenjajo kot Markuzonch in districtu Sancti Martini ter so spadali pod dolnjelendavsko gospostvo. Leta 1564 je bil zemljiški gospod v Markišavcih Gregor pl. Horvath de Markosocz (v nekaterih virih tudi Markosocz de Markosocz), ki je v kraju posedoval tri porte. Ker ni imel moških potomcev, so posesti prek hčere prešle na družino Batsmegyey. Po njenem izumrtju so posesti v drugi polovici 17. stoletja prešle na družino Czigan, katere člani so prebivali v Markišavcih. Del posesti je bil prodan baronski družini Zaruba in družini Berke. Po smrti Antona pl. Adelffyja, ki je posesti pridobil prek svoje soproge Ane Marije pl. Gombossy, so bile posesti prodane grofu Szaparyju. S porokami so posesti v prvi polovici 18. stoletja prešle iz družine Czigan na družino Kregar, v drugi polovici 18. stoletja na družino Pollak (kasneje Pósfay), v začetku 19. stoletja pa še na družini Augustič in Sohar.

Po popisu prebivalstva iz leta 1720 je bilo v Markišavcih takrat 41 hiš in 229 prebivalcev. Po urbarju iz leta 1767 je v kraju prevladoval priimek Franko.

V Markišavcih je začela izhajati Mőrszka krajina

Od oktobra 1922 do maja 1927 je v Markišavcih izhajala Mőrszka krajina, občasno s podnaslovom Muravidek, kot »vérsztveni, politični i kulturni tjédnik«. Izdajatelj tednika je bil Števan Kúhar (1890–1963), posestnik in gostilničar v Markišavcih. Z njim je povezana tudi ustanovitev Vjedinjene Prekmurske stranke januarja 1923. V času druge svetovne vojne in oku-

pacije je v Markišavcih živel in od tod deloval Štefan Kuhar - Bojan (1921–1941), aktivist Osvobodilne fronte. Njegova nasilna smrt leta 1941, prijel in likvidiral ga je gestapo, je imela posledice, saj se je gibanje za odpor zoper okupatorje močneje razvilo.

Kapela, ki združuje dve veri

Sredi vasi stoji vaška kapela. Na njenem mestu je sprva stal zvonik z enim zvonom in prizidkom, ki je bil namenjen vaški straži. Nato je služil kot prostor za hrambo gasilske brizgalne in druge opreme. Leta 1993 je bil porušen in zgrajena je bila današnja kapela z dvema zvonoma, ki sta ju podarili družini Gumilar in Erjavc. Oltarna slika, ki predstavlja podobo poveljane- ga vstalega Kristusa, je delo akademskega slikarja Nikolaja Beera. Posebnost kapele je, da so jo dali postaviti verniki evangeličanske in rimskokatoliške veroizpovedi. Prvo nedeljo v avgustu v njej poteka bogoslužje obeh veroizpovedi. Upajo, da se bo v prihodnje stanje v povezavi s koronavirusom izboljšalo ter da bodo lahko znova izvedli bogoslužje in dan krajanov, ki poteka isti dan.

Več znanih domačinov

V Markišavcih se je rodil Pongrác Pósfay (1852–1918), madžarsko-slovenski uradnik, višji okrajni glavar in plemič, ki je bil ena izmed ključnih osebnosti okraja Murska Sobota v času dualizma. Rodil se je kot Pongrac Pollak. Franc Jožef I. mu je leta 1898 podelil plemiški naziv.

Tod se je v stari plemiški družini rodil še en okrajni glavar, Pavel Czigan (1715–1773), madžarsko-slovenski uradnik in plemič. Njegov dedek Štefan pl. Czigan je s poroko z Dorotejo pl. Batsmegyey de Paris et Nagy-Bacs prišel do obsežnih posesti v Markišavcih in drugih prekmurskih krajih. Bil je zvest privrženec Habsburžanov in je padel v vojnah s Turki. Kot okraj-

ni glavar je nadzoroval večji del Prekmurja, ki je spadalo po Železno županijo. V družbi je užival velik ugled, njegovim otrokom so bili botri grofje Szápáry in Batthyány ter baroni Zaruba.

V Markišavcih, v stari ugledni plemiški družini, ki je leta 1686 od kralja Leopolda I. prejela plemiško listino in grb, se je rodil Ludvik Augustič (1809–1885), prav tako višji okrajni glavar, madžarsko-slovenski uradnik in plemič.

Med znane krajane se je zapisal še Geza Pinter (1855–1898), odvetnik in predsednik murskosoboške hranilnice. Njegov oče Anton Pinter je bil ugledni upravnik rakičanskega gospostva, mati Barbara Pollak pa teta okrajnega glavarja Pongráca Pósfaya. Pinter je bil pobudnik ustanovitve murskosoboške hranilnice in do smrti njen ravnatelj (predsednik). V zakonu z Ido pl. Horvath de Szent-Peter se jima je rodil sin Nikolaj, ki je bil murskosoboški odvetnik in notar.

V Markišavcih je umrl Adolf Augustiš (1786–1863), katoliški duhovnik in zadnji dekan Slovenske okrogline, nadzornik slovenskih (prekmurskih) šol in sodnik županijske table v Železni in Zalski županiji.

Dolga tradicija gasilstva

Najstarejše in najbolj pomembno društvo v vasi je Prostovoljno gasilsko društvo Markišavci, ki je bilo ustanovljeno leta 1894. Vodilni člani so bili Mikloš Franko (predsednik), Ferencz Csaplovits (glavni poveljnik) in Janos Hege-duš (tajnik), Ivan Sečko (poveljnik), Leopold Kelner (podpoveljnik) in Jožef Vratarič (trobentač – trubač). Pred prvo svetovno vojno je bil v Markišavcih velik požar, ki je uničil pet pretežno lesenih hiš in drugih pripadajočih poslopij, po tem pa večjih požarov v vasi ni bilo. Pred drugo svetovno vojno so brizgalno in drugo orodje hranili v vaški kapeli. Leta 1955 so krajanje organizirali Borovo gostüvanje in izkupiček v celoti namenili izgradnji gasilskega doma. Gradbeno parcelo je prispeval Franc Kodila. Gasilski dom je bil zgrajen leta 1958, leta 1973 je dobil ograjo in lepšo okolico. Društvo si je z izdajo dvorane za koriščenje skladišč za tovarni Mura in Pomurka zagotovilo dodatna finančna sredstva. V gasilsko društvo je po besedah Petre Fridrich, predsednice KS Markišavci, vključena večina krajanov in so precej uspešni v tekmovalnih veščinah, vse od najmlajših do najstarejših. Gasilsko društvo je že od nekdaj tudi osnovni stebel družjenja krajanov ob različnih priložnostih.

Prvič se omenjajo leta 1365 kot Markysolch.

Posebnost kapele je, da so jo dali postaviti verniki evangeličanske in rimskokatoliške veroizpovedi.

Kulturno, turistično in športno društvo markišavskih deklet in žena

Ustanovljeno je bilo leta 2008 z željo po ustvarjanju in druženju žena in deklet različnih generacij. V zimskem času izvajajo delavnice, na katerih nastanejo različni izdelki, ki jih potem razstavijo na razstavi ob veliki noči. Pomagajo tudi pri prireditvah v vasi, spečejo pecivo in pomagajo v kuhinji ter letno očistijo kapelo in vežico.

Ne manjka gostinske ponudbe

Turisti v kraju radi obiščejo Šunkarno Kodila, kjer spoznajo zorenje šunk. Tam sta še prodajalna z izdelki tudi drugih proizvajalcev iz Pomurja in restavracija.

V stavbi gasilskega doma sta okrepčevalnica Jugda in manjša dvorana, kjer se lahko krajanje družijo ob praznovanjih ali imajo sestanke. Prav tako je urejena garaža za gasilski avtomobil, ki so jo pred tremi leti razširili in tako uredili še garderobe za oblačila in obutev za intervencije.

Drzanje in celo hokejske teme na Ribnjeku

Pred štiridesetimi leti, ko so bile zime še hude in zelo mrzle, je bil v vasi priljubljen kraj, ki so ga domačini imenovali Ribnjek. Na veliki ledeni ploskvi, na kateri so se

radi drsali otroci, so potekale celo hokejske tekme med zgornjim in spodnjim delom vasi.

Razveselili so se štokelj

Petra Fridrich še pravi, da so se v vasi zelo razveselili ponovne naselitve štokelj, ki so si gnezdo naredile v središču vasi. Lani so zanje uredili podstavek, kjer bodo lahko gnezdile v prihodnjih letih. Na novem podstavku so že gnezdile, vendar zaradi neugodnih vremenskih razmer niso imele mladičev, saj par ni zmogel prehranjevati niti sebe.

Viri

Jože Rituper, 120 let gasilstva v Markišavcih, Prostovoljno gasilsko društvo Markišavci, 2014
Andrej Pavlič, Biografski podatki nekaterih osebnosti okraja Murska Sobota, Zbornik Soboškega muzeja, 2008

Po drugi svetovni vojni gospodarski in družbeni napredek

- 1945/46: elektrifikacija naselja
- 1970: zgrajen električni transformator
- 1972: zgrajen vaški vodovod iz vodnjaka pri gasilskem domu
- 1975: asfaltiranje ceste skozi naselje
- 1985: izgradnja mrliške vežice
- 1984/85: komasacija kmetijskih zemljišč
- 1987: priključitev na mestni vodovod
- 1993: renovacija in dograditev vaške kapele
- 1994: napeljava kableskega televizijskega sistema
- 1994: rekonstrukcija in razširitev ostrešja na vaško-gasilskem domu
- 2017/18: celotna obnova vežice
- 2018: razširitev ceste Markišavci–Nemčavci
- 2020: sanacija strehe vaško-gasilskega doma
- 2021/22: sanacija dvorišča in izdelava ograje pred vaško-gasilskim domom

V vasi je registriranih več kot dvajset podjetij oziroma samostojnih podjetnikov. Predsednica krajevne skupnosti pravi, da imajo pri skoraj vsaki drugi hiši registrirano kako dejavnost, ki prihodek prinaša vsaj enemu članu družine.

Murska Sobota točka na evropski poti

KSENIJA GLAŽAR

S štirimi točkami reformacije se uvršča na zemljevid Evropske kulturne poti reformacije.

Zavod Primoža Trubarja iz Murske Sobotice je pred kratkim predstavil knjižico »Po poti reformacije na Slovenskem«, ki je nastala v okviru projekta European Cultural Route of Reformation, v katerem kot pridruženi partner sodelujejo z Mestno občino Velenje. Gre za prvo dopolnjeno izdajo brošure, saj je tista iz leta 2019 zelo hitro pošla. Cilj projekta, ki je sofinanciran iz naslova programa Interreg Srednja Evropa, je vzpostavitev Evropske kulturne poti reformacije prek identifikacije, izbire in povezovanja z obstoječimi tematskimi lokacijami, objekti in nesnovno kulturno dediščino reformacije v srednji Evropi. Del te poti se-

stavljajo tudi identificirane točke reformacije v našem mestu in Sloveniji. V okviru projekta so v šestih evropskih državah (Madžarska, Italija, Slovenija, Nemčija, Poljska in Češka) v izbranih regijah namestili digitalne informacijske plošče, ki obiskovalcem z vsega sveta nudijo kratek informacijski opis posameznih točk. V Sloveniji so jih postavili deset, šest v pomurski in štiri v savinjski statistični regiji.

Na evropski poti tudi Murska Sobota

V knjižici je na straneh o Murski Soboti najprej omenjen doprsni kip Primoža Trubarja ob Trubarjevem drevoredu. Evange-

ličansko cerkev Martina Luthra v Murski Soboti z nekdanjim Szapáryjevim gradom povezuje Trubarjev drevored, ki je bil tako poimenovan leta 2008, ob 500. obletnici Trubarjevega rojstva. Takrat je bil ob drevoredu postavljen tudi doprsni kip Primoža Trubarja, ki je delo kiparja Draga Tršarja. Naslednja točka je evangeličanska cerkev Martina Luthra, ki je bila v neogotskem slogu zgrajena leta 1910 po načrtih madžarskega arhitekta Ernőja Gerelyja. Nad oltarno sliko, ki prikazuje snemanje Jezusa s križa, je večja rozeta z vitrajem Martina Luthra. Od leta 2010 je poimenovana po Martinu Luthru, ko je bila tudi odkrita obeležna plošča z njegovo podobo. V letu 2017, ob 500.

Cilj projekta je vzpostavitev Evropske kulturne poti reformacije prek identifikacije, izbire in povezovanja z obstoječimi tematskimi lokacijami, objekti in nesnovno kulturno dediščino reformacije v srednji Evropi.

obletnici reformacije, so ob cerkvi odprli še ploščad, poimenovano Drevored Martina Luthra, ki s Trubarjevim drevoredom povezuje evangeličansko cerkev in murskosoboški grad. Naslednja točka je Pomurski muzej Murska Sobota, ki ima prostore v murskosoboškem gradu. Muzej je osrednja regionalna ustanova za varovanje premične

kulturne dediščine na območju Pomurja. S stalno razstavo pripoveduje o življenju prebivalcev ob reki Muri skozi različna zgodovinska obdobja. O času 16. in 17. stoletja, ki ga je v tej pokrajini zaznamovala reformacija, najbolj slikovito priča kopija renesančnega nagrobnika radgonskega meščana Karla von Herberstorffa s Tišine.

V galeriji razstava Dušana Kirbiša

KSENIJA GLAŽAR

Do 23. marca je v Galeriji Murska Sobota na ogled razstava »Predmeti in podobe« avtorja Dušana Kirbiša.

Dušan Kirbiš je vizualni umetnik, ki deluje na področju slikarstva, kiparstva, fotografije in novih medijev, med drugim je nagrajenec Prešernovega sklada za razstavo »O izvoru podob«, ki jo je leta 2021 imel v Galeriji mesta Ptuj. V obrazložitvi razstave so v murskosoboški galeriji zapisali, da pri aktualni razstavi ne gre za pregledno razstavo v kro-

nološkem smislu, a kljub temu na specifičen način sintetizira in zgosti celotno umetnikovo dosedanje ustvarjanje. Zajema namreč številne zanj značilne dvojnosti, med katerimi je najpomembnejša ta, da je nekaj celovitega lahko predstavljeno tudi kot posamično, kumulativna celota pa je predstavljena kot mnogoterost njenih fragmentov. Tako njegovi različni cikli

kakor tudi posamična dela znotraj njih sobivajo, se medsebojno podpirajo in ustvarjajo sinergijo. Razstava je bila zasnovana posebej za prostore Galerije Murska Sobota. Kustos razstave dr. Robert Inhof je zapisal, da je Kirbiševa razstava s konceptom predstavljena kot zbirka njegovih fragmentiranih osebnih vtisov, kot kabinet zbirke osebnih kuriozitet, ki predstavljajo po-

Kirbiševa razstava je s konceptom predstavljena kot zbirka njegovih fragmentiranih osebnih vtisov.

membna sidrišča umetnikovega spomina, ki je – kakor vsak človeški spomin – nepopoln in

osredotočen zlasti na nekatere najpomembnejše točke, medtem ko odmisli vse drugo.

Posledice presežkov hrane

GEZA GRABAR

Na ta veseli dan kulture so v Pomurskem muzeju Murska Sobota odprli razstavo »Pomanjkanje, zadostnost, izobilje«.

Znjo nadaljujejo raziskovanje prehranske dediščine Pomurja in Porabja. Pred tem je namreč v Luthrovem drevoredu v mestu na panojih na to temo potekala že ulična razstava. Tokrat si je mogoče v prostorih gradu ogledati posodje, pripomočke

za pripravo hrane, embalažo in druge predmete iz različnih materialov ter opise, fotografije in drugo gradivo. Tudi film o kolinah s prikazom hrane na tem dogodku. Razstavljeni predmeti so iz stalne zbirke muzeja. Vsebinsko in prostorsko je razstava razdeljena na dva dela: zado-

stnost in izobilje. S kotičkom, v katerem so rekviziti za piknik, so avtorji hoteli poudariti težave s presežki hrane, saj veliko hrane zavržemo, je pa tudi slabše kakovosti, pomanjkljiva je njena sledljivost in z njo nastajajo drugi odpadki.

Razstava je v gradu na ogled do septembra, njena avtorica pa je muzejska svetovalka na etnološkem oddelku muzeja Jelka Pšajd.

»Po koncu zdravstvene krize želimo stopiti še korak naprej«

ALEKSANDRA GRAH

Zavod za kulturo, turizem in šport Murska Sobota že od ustanovitve leta 2010 predstavlja edinstven javni zavod občine, saj je povezovalac ter hkrati nudi prostor za raziskovanje, uresničevanje in ustvarjanje novih umetniških poti – ne nazadnje je med prireditvami na lanski Operni noči prostor našla tudi opera, ter za nove kulturne, športne in turistične vsebine.

Kot pravi direktorica mag. Brigita Perhavec, si takšnega uspeha na začetku niso predstavljali niti v sanjah. Kljub težkim razmeram v minulih dveh letih so samo lani do decembra v Gledališču Park izvedli skoraj 200 dogodkov. Direktorica nam je v pogovoru zaupala, kakšne načrte imajo za prihodnje mesece, ko se v program vračajo uspešne prireditve in znani festivali, kot so Soboški dnevi, Skrito dvorišče idr.

Delovno področje zavoda obsega širok spekter kulture, turizma in športa. Katero področje je v teh letih najbolj zacvetelo in nagovorilo največ obiskovalcev ter tudi sicer doživelo nov preboj?

Preboj je odvisen od več dejavnikov, najpomembnejša sta strokovni kader in ustrezna infrastruktura. Na področju kulture smo imeli že ob ustanovitvi zavoda leta 2010 oboje, zato uspeh ni bil vprašljiv, čeprav si na začetku poslovanja niti v sanjah nismo mogli zamisliti takega uspeha, kot smo ga dosegli v prvih desetih letih: samo v Gledališču Park se je odvijalo več kot 2000 dogodkov in pritegnili smo skoraj 500.000 obiskovalcev. Te številke bistveno povečajo še prireditve na prostem, kot so Soboški dnevi, Soboško poletje in Skrito dvorišče. Pravi razcvet dejavnosti je bil dosežen tudi na področju turizma, vendar šele po letu 2015, saj dotlej nismo imeli zaposlenega niti enega strokovnega sodelavca s tega področja. S tremi novimi strokovno podkovanimi zaposlenimi smo v naslednjih letih na evropskih razpisih pridobili okrog 1.300.000 evrov in samo v letu 2019 pripravili kar 54 dogodkov, ki jih je obiskalo okrog 60.000 obiskovalcev. Področje športa je žal še vedno kadrovsko podhranjeno, saj edini zaposleni na tem področju vsa dela opravlja za Športno zvezo Murska Sobota, od koder je bil prezaposlen na zavod.

Ali ste si v letu 2010, ko je zavod začel delovati, zamislili, da bo zavod glavni akter oziroma gradnik mesta s festivali, dogodki in sejmi?

Prav gotovo so mnogi to ob ustanovitvi zavoda od nas pričakovali, vendar si takrat takega pomena

in obsega nismo mogli zamišljati. Seveda smo si po desetih letih, ko smo bili že zelo izkušeni in samozavestni, želeli vedno več. A žal je naš napredek danes in v bližnji prihodnosti odvisen zlasti od zdravstvenih razmer, saj težko napovemo, kdaj se bomo vrnili v normalno življenje, kakršno smo poznali pred epidemijo covid-19.

Na kateri dogodek, ki je potekal pod okriljem zavoda, ste najbolj ponosni?

Zelo težko je izluščiti dogodek, na katerega smo najbolj ponosni, saj smo ponosni na vse, kar nam je v tem času uspelo: veliko številno izvrstnih gledaliških, gledališko-lutkovnih in glasbenih dogodkov v vseh abonmajih, odlični gledališki, plesni in glasbeni dogodki za izven, partnerstvo v Evropski prestolnici kulture 2012 in v okviru tega še posebej predstava »Nevidni cirkus« s svetovno znanima Victorio Chaplin in Jean-Baptistom Thierreejem, ob tem festivali Soboški dnevi, Soboško poletje in Skrito dvorišče ter še marsikaj drugega v kulturi. Med množico odličnih koncertov bi izpostavila koncert Magnifica in Filharmoničnega orkestra srbske vojske Stanislav Binički »Montevideo, Bog te video« v Gledališču Park ter koncert Đorđa Balaševića na Soboških dnevih. Na področju turizma je to vsekakor kulinarčni festival Sočna vilica. Kljub temu da ne gre za dogodek, moram omeniti sodelovanje pri Expanu, Hranilnico prekmurskih dobrot in številne promocijske aktivnosti ter uspešne izvedbe evropskih projektov.

Ali glede na epidemiološko situacijo in s tem povezane ukrepe, zaradi katerih je bilo delovanje okrnjeno, v delovanju zavoda lahko govoriva o predkoronskem in pokoronskem času?

Vsekakor. Na koronski čas pa bomo skušali čim prej pozabiti.

Kljub razmeram ste poiskali možnosti, da izvedete številne slovesnosti in dogodke. Kaj vam je pri tem najtežje?

Ta zdravstvena kriza je koreni-

to posegla v dogajanje v našem zavodu, mestu in občini. In upam si trditi, da je najbolj prizadela prav naša področja dela, saj smo bili vedno med prvimi zaprti in smo med zadnjimi dobili dovoljenje za izvajanje dejavnosti. In to z velikimi omejitvami. Pravila so se spreminjala iz dneva v dan in niso bila usklajena. Naj to podkrepim le z enim primerom: na terasah gostinskih lokalov so lahko sedeli ljudje brez izpolnjevanja pogoja PCT, naše prireditve v neposredni bližini tega lokala pa so se lahko udeležili le tisti, ki so ta pogoj izpolnjevali. A kljub vsemu smo se zelo potrudili in pripravili pestro dogajanje, še posebno smo ponosni na prireditve Teden državnosti v juniju in v okviru tega na Operno noč, Soboške dneve in druge dogodke na lepi, prenovljeni Slovenski ulici. Ta ulica ima spet svoj čar, zato upam, da bomo lahko na njej še naprej prirejali dogodke. Tako smo v zavodu v preteklem letu kljub vsemu od maja do decembra pripravili kar 190 dogodkov v Gledališču Park in na prostem. Seveda smo imeli pripravljenih še mnogo več prireditev, ki so v zadnjem trenutku odpadle – največkrat zaradi okužbe nastopajočih ali prepovedi prirejanja prireditev. Tako je bilo na primer decembra, ko smo pripravili zelo pestro glasbeno in siceršnje dogajanje ob drsališču, prihod dedka Mraza v mesto in še marsikaj. Odgovodovanje prireditev v zadnjem trenutku je za nas najtežje.

Je morda katera dejavnost zavoda v javnosti manj opazna in bi želeli, da bi o njej vedeli več?

Prav gotovo premalo govorimo in obveščamo o uspešnih prijavah na čezmejnih in evropskih razpisih ter o projektih, ki smo jih pripravili v okviru teh razpisov. Najbrž se ne znamo dobro pohvaliti (smeh).

Med najpomembnejše projekte za razvojni preboj regije spada Expano. Tudi tukaj ste se povezali z občino in razvojnim centrom. Kakšno je to sodelovanje?

Prvo in osnovno programsko zasnovo paviljona Expano so pripravili strokovni sodelavci našega zavoda, ki so potem sodelovali pri pripravi in izvedbi. Ob začetku poslovanja Expana sta se potem dva sodelavca iz te skupine prezaposlila na Razvojni center Murska So-

Zavod za kulturo, turizem in šport Murska Sobota je pod vodstvom Brigite Perhavec v vseh teh letih doživel velik razcvet.

bota, ki je prevzel upravljanje Expana. Naš zavod ima zdaj v drugem delu objekta turistično-informacijski center s pestro izbiro izdelkov pomurskih ponudnikov.

Če pogledava vašo desetletno pot – kako bi jo povzeli oziroma s kakšno metaforo bi jo opisali?

Deseto obletnico smo lani praznovali tiho: zlasti ob zavedanju dosežkov, merjenih s številom dogodkov, obiskovalcev in pridobljenih sredstev na evropskih razpisih, ter z uvedbo novega filmskega

“ Ker je trenutno vodstvo občine prepoznalo tudi turistični potencial naše občine ter je začelo z vlaganji v strokovni kader in turistično infrastrukturo, smo tudi na tem področju lahko iz sredine stopili v prvo vrsto. Po koncu zdravstvene krize želimo stopiti še korak naprej.

programa v redno dejavnost in ulično razstavo pregleda desetletnega dela v Gledališču Park. S pomembno infrastrukturno pridobitvijo – z novo gledališko dvorano, danes imenovano Gledališče Park – so nam bila ponujena velika vrata za razcvet na področju kulture. Ker je trenutno vodstvo občine prepoznalo tudi turistični potencial naše občine ter je začelo z vlaganji v strokovni kader in turistično infrastrukturo, smo tudi na tem področju lahko iz sredine stopili v prvo vrsto. Po koncu zdravstvene krize želimo stopiti še korak naprej.

V katera področja boste vlagali še več? Kje vidite potencial?

Na vseh treh področjih je še mnogo možnosti za razvoj – bodisi v obsegu bodisi v kakovosti.

Kaj si želite v prihodnosti?

Želim si, da po tej zdravstveni krizi čim prej »svobodno« zaživimo, kakor smo živeli do leta 2020.

Katerim projektom se boste posvetili in kaj načrtujete?

V novem letu nadaljujemo s prireditvami v Gledališču Park in pripravljamo res pester program, ki ga sicer trenutno lahko obiskujejo le obiskovalci, ki izpolnjujejo pogoj PCT. Pri preverjanju smo zelo dosledni in izvajamo vse varnostne ukrepe, v prvi vrsti zato, da bi se ljudje pri nas počutili varno in bi se kljub tej situaciji vračali na naše prireditve. V januarju in februarju smo že izvedli kar nekaj prireditev, med drugim osrednjo državno slovesnost ob dnevu spomina na žrtve holokavsta in ob slovenskem kulturnem prazniku. V Gledališču Park imamo pripravljen program vse tja do maja. V tem času se bo zvrstilo še nekaj odličnih koncertov, gledaliških predstav in mnogo imenitnih filmov. Tudi priprava programa za prireditve na prostem je že v teku, torej za Sočne vilice, Soboške dneve, Soboško poletje, Skrito dvorišče in športne dogodke. To in še mnogo več bomo pripravili za letos, če nam bodo le zdravstvene razmere to dopuščale. Ta trenutek se že intenzivno pripravljamo na evropske razpise v novi finančni perspektivi in upamo, da bomo vsaj tako uspešni, kot smo bili v prejšnji.

Kako je z abonmaji?

Že dve sezoni nismo mogli razpisati gledaliških in glasbenega abonmaja, a zdaj smo skoraj prepričani, da se bo stanje do jeseni normaliziralo do te mere, da bomo nekdanje in nove abonente lahko spet povabili k vpisu.

Prihajajo Bagola, dobri filmi, Luka Basi, Hamo ...

NATALIJA KREFT

V Zavodu za kulturo, turizem in šport Murska Sobota za prihodnje tedne pripravljajo številne kulturne dogodke, njihovo izvedbo pa sproti prilagajajo veljavnim ukrepom za zajezitev širjenja okužb s koronavirusom.

Že 16. februarja je na sporedu potopisno predavanje popotnika in rekreativnega kolesarja Marka Mohorčiča, ki bo opisal pot s kolesom od Lizbone do Dakarja. Seveda bodo tudi tokratno predavanje popestrile fotografije idiličnih pokrajin, skozi katere se je podal popotnik.

Napovedujejo tudi predavanje izjemnega Aljoše Bagole – »Kako biti v redu«. Slovenski kreativni direktor desetletja, avtor knjižnih uspešnic in fatalni moški 2021 na oder Gledališča Park prihaja v sredo, 16. marca, ob 19. uri. Glasbeni gost bo Balladero.

Zanimive projekcije filmov

Nadaljujejo tudi s projekcijami filmov, nagrajencev filmskih festivalov ali takih, ki bodo luč kine-

matografov šele ugledali. Ta konec tedna (četrtek, sobota in nedelja, 17., 19. in 20. 2.) bo na ogled film »Smrt na Nilu«, posnet po romanu Agathe Christie iz leta 1937. Drzen in misteriozen triler predstavlja čustveni kaos in smrtonosne posledice posesivne ljubezni. Zadnji februarjski konec tedna v Gledališču Park prihaja težko pričakovana glasbena drama »Cyrano«. Brezčasna zgodba o ljubezenskem trikotniku, v kateri se ujamejo dekle in dva moška, ki se oba borita za njeno srce.

S filmskimi projekcijami bodo nadaljevali tudi v prihodnje in poskrbeli, da bodo na račun prišli ljubitelji različnih filmskih žanrov. Oblikujejo tudi nominirance in nagrajence z Oskarjev 2022.

Glasbeni dogodki

Ta petek, 18. februarja, bo ob

19. uri v Gledališču Park nastopila zasedba Prašnati. Nekaj mladega in nekaj starega, bi lahko dejali o njihovi muziki; preverjenega, pa vendar nevsakdanjega, s kančkom hudomušnosti in varietete, prepletenega s standardnimi ritmi in zapakiranega v dokaj neobičajno instrumentalno zasedbo.

Glasbeno bogat bo tudi marec. V petek, 11., in v soboto, 12. marca, bo na odru Gledališča Park nastopil priljubljeni slovenski pevec Luka Basi.

V petek, 18. marca, ob 19. uri bodo ušesa poslušalcev božale nove »lubezenske zgodbe« zasedbe Hamo & Tribute 2 Love. Dinamični, iskreni in iskri koncerti bluesovske improvizacije so že leta ključni adut te skupine. Albuma »3P« in »4K« sta jih trdno zasedla med najbolj priljubljenimi izvajalci na slovenskem glasbenem prizo-

rišču, njihova nova vinilna plošča »Iz4Kani Skorlajv« pa prinaša svežino v njihov koncertni repertoar.

Predstava Špas teatra »Večno samska«

V sredo, 23. februarja, bo na ogled komedija Špas teatra »Večno samska«. Resnično, brez cenzure, odkrito, razkrivajoče, absolutno zabavno, s samskim srcem na dlani bo Tina Gorenjak razkrila vse neverjetne, a vendar resnične zgodbe svojih samskih let! Čeprav v šali

Luka Basi bo nastopil 11. in 12. 3. 2022.

pravi, da je zanjo samskost tragedija, organizator zagotavlja, da se boste ob njeni zgodbi gotovo zjokali. Od smeha seveda!

Več o dogodkih v Gledališču Park objavljajo na spletni strani Zavoda za kulturo, turizem in šport Murska Sobota: www.zkts-ms.si

Aljoša Bagola prihaja v Gledališče Park 16. 3. 2022.

Kako so ženske doživljale holokavst

KSENIJA GLAŽAR

V Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota so konec januarja postavili na ogled razstavo z naslovom »Svetlobne lise: Biti ženska v holokavstu«.

Z razstavo skušajo prikazati človeško zgodbo in v njej ustvariti prostor za edinstven glas žensk ter posebej izpostaviti, kako so se Judinje odzvale na razmere, s katerimi so se morale spopasti. Pred drugo svetovno vojno so kot večina drugih žensk živele v pretežno konservativni in patriarhalni družbi ter tudi med holokavstom (1933–1945) praviloma niso bile vključene v vodenje judovskih skupnosti. Prevzeti so morale glavno vlogo v družini in ji zagotoviti preživetje v vseh okoliščinah z oskrbovanjem doma s hrano in zagotavljanjem minimalne ravni družinskega delovanja ne glede na težko situacijo, v kateri so se znašle.

Pogumno so se soočale s smrtjo

Ženske, ki so kljub vsemu preživele geta, deportacije in uničevalno gonjo ter so bile kot zastonska delovna sila internirane v koncentracijskih taboriščih, so se tam pogumno soočale s smrtjo, vsak dodaten trenutek življenja pa so poskušale osmišljati in si po tem, ko so bile prikrajšane za vse prvine individualizma, družine in kulture, povrniti vsaj nekaj svoje psihološke identitete. Razstavo, ki je v murskosoboški knjižnici na ogled do konca februarja, je pripravil spominski center Yad Vashem, za slovenski prevod pa je poskrbel Center judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor.

Razstava je razdeljena v več sklopov, ki pripovedujejo o holokavstu –ljubezni, odporu in reševanju, umetnosti, hrani, materinstvu, veri, ženskosti, prijateljstvu in skrbi za druge.

»Želimo si, da čim več domačih mladih nogometašev igra v članski ekipi«

ALEŠ CIPOT

Damir Čontala se je rodil leta 1984 in živi na Pertoči. Njegov matični klub je Mura. Zanj je tudi igral in v njem treniral kadetsko ekipo, po odhodu Anteja Šimundže je bil imenovan za glavnega trenerja članskega moštva Mure.

Razen v Muri je igral tudi za ekipi Tromejnika iz Kuzme in Tišine, in sicer na igralnih mestih ofenzivnega veznega igralca in napadalca. V vlogi trenerja je vodil mladinsko in člansko ekipo Tromejnika, kadetsko ekipo Mure, nazadnje je bil pomočnik v članskem moštvu Mure. Kot aktivni nogometaš je bil najboljši strelec tretje lige, kot trener je s kadetskim moštvom Mure zasedel tretje in četrto mesto na lestvici. Z Damirjem Čontalo smo se pogovarjali pred začetkom nadaljevanja prvenstva v prvi ligi, v času priprav v Turčiji.

Kot smo lahko doslej v medijih prebrali o vaših pogledih na nogometno igro, zagovarjate napadalen nogomet. Katere so značilnosti v igri, ki ste jo gradili med zimskimi pripravami? Katere so največje spremembe v igri v primerjavi z igro vašega predhodnika?

Želimo biti bolj napadalni, zlasti želimo biti agresivnejši v fazi branjenja, torej višje na nasprotnikovi polovici igrišča. Želimo takojšnjo reakcijo in biti napadalnejši po izgubljeni žogi. Želimo hitro igro v globino, ko je to le mogoče. To so najbolj izpostavljeni elementi v igri, ki jih želimo spremeniti v primerjavi z igro, ki jo je zasnoval dosedanj trener Ante Šimundža.

Katero funkcijo ste opravljali v trenerski ekipi Anteja Šimundže in katere naloge konkretno ste takrat opravljali?

Bil sem pomočnik trenerja, opravljal sem dodatne analize nasprotnikov in individualne analize z našimi igralci, aktivno sem sodeloval pri pripravi treningov, vsebin na treningih in idej za tekmo.

Ob prevzemu funkcije trenerja Mure vas je vodstvo kluba popolnoma podprlo. Kateri so bili ključni dejavniki – za in proti –, o katerih ste razmišljali, preden ste pristali, da postanete novi trener Mure?

Ob nastopu funkcije glavnega

trenerja sem res bil deležen močne podpore vodstva kluba. O prevzemu funkcije glavnega trenerja nisem preveč razmišljal. To je namreč priložnost, ki jo je težko zavrniti. Vseeno sem imel svoje poglede in zahteve, a ni šlo za finančne stvari. Ključno je bilo, da sem začutil veliko željo in podporo pri vodilnih ljudeh v klubu.

Katere cilje boste s članskim moštvom poskušali osvojiti in jih je potrdilo vodstvo kluba?

Cilji članskega moštva ostajajo enaki, torej uvrstitev v evropska tekmovanja oziroma kvalifikacije. To zelo konkretno pomeni v prvenstvu uvrstitev med prva tri moštva, mogoče se bo izkazalo, da v Evropo pelje tudi četrto mesto na lestvici. To je osnovni cilj. Če bi se izkazalo, da lahko dosežemo še kaj več, si bomo želeli še več in višje uvrstitve.

V igri ste uvedli nekaj sprememb pri igralnih položajih nogometašev. Če omenim zgolj dve zelo očitni, Kai Cipot spet igra v obrambi, Matica Maruška ste iz obrambe preselili na mesto zadnjega veznega igralca. Poskušate najti čim večji izkoristek teh igralcev v igri, ali pa so selitve posledica spremenjenega sistema igre?

Kai Cipot je že v mlajših selekcijah občasno zaigral na igralnem mestu centralnega branilca. Spomnimo se, da je že Ante Šimundža za zelo kratek čas Kaia iz napada premestil v obrambo, vendar takrat pri tej ideji ni vztrajal dalj časa. Matic Maruško je večino nogometne kariere igral kot vezni igralec, razen v zadnjih dveh sezonah, ko je bil pomaknjen na igralno mesto osrednjega branilca. Zanj igranje v vezni vrsti ni nič novega. Te spremembe niso posledica spremenjenega sistema igre, saj je ta zelo podoben dosedanemu. Gre za manjše rotacije igralnih pozicij v vezni vrsti. Sprememba igralnih položajev omenjenih igralcev je posledica želje, da želimo iz igralcev izvleči čim več oziroma da igrajo na položajih, kjer mislim, da lahko v tem trenutku dajo največ. Kai je zagotovo velik potencial za prihodnost na poziciji centralnega branilca.

Čontala je na klopi Mure stopil v velike čevlje Anteja Šimundže.

V igri, ki jo je zagovarjal Ante Šimundža, smo lahko med drugim opazili, da niso bili napadalci tisti, ki bi dosegli večino zadetkov, kar je bilo verjetno posledica t. i. grajenja rombov v igri. Oziroma zelo na kratko opisano, da ima igralec z žogo okrog sebe vedno tri igralce, enega spredaj ter dva ob strani. Zelo učinkoviti so bili zlasti igralci vezne vrste. Bodo zdaj ponovno napadalci tisti, od katerih bomo lahko pričakovali največ golov? Oziroma pomeni to slovo od igre z rombi, kakršno smo poznali do zdaj?

Zagotovo morajo biti napadalci tisti, ki morajo dosegati zadetke. Napadalci živijo od njih. In zagotovo morajo dosegati pomemben delež pri tem. Če napadalec ne dosega golov in ne daje asistenc, mu pada samozavest in posledično tudi v igri ni konstanten ter postane manj učinkovit za ekipo. Vsekakor je želja, da napadalci dosegajo več golov, kot so jih v zadnjem obdobju. Romb je eden osnovnih elementov nogometne igre. Igralec z žogo mora vedno imeti rešitev za podajo na levo, na desno ali v globino, in to ni nič novega. To je sodobno razmišljanje v nogometu. Nima povezave s tem, kakšno vlogo imajo napadalci ali vezni igralci.

V medijih smo lahko prebrali, da z Antejem Šimundžo nista imela vedno povsem enakih pogledov na igro, na sistem oziroma filozofijo nogometne igre. V katerih točkah so se ti pogledi najbolj razlikovali?

Vsak trener ima lasten pogled na igro, ki se bolj ali manj razlikuje od pogleda kateregakoli drugega trenerja. Mislim, da ni dveh trenerjev, ki bi razmišljala popol-

noma enako. Tako sva tudi jaz in Ante imela delno različne poglede. Vsekakor je bil Ante v vlogi glavnega trenerja in sem se moral podrediti njegovim razmišljanjem. Vendar je vedno sprejemal moje ideje in moja razmišljanja ter jih večkrat tudi uporabil. Tako da v tem primeru ne vidim težav. Tudi če moji današnji sodelavci razmišljajo malo drugače, kot razmišljam sam, je to sprejemljivo. Skupaj iščemo najustreznejše rešitve. Največje razlike v najinih pogledih na nogometno igro sem omenil v odgovoru na vprašanje o spremembah v igri, ki jih želim uvesti.

Trenersko ekipo ste okrepili z Milanom Anđelkovićem in Andrejem Kvasom. Kateri funkciji in katere naloge v ekipi sta prevzela? Kateri razlogi so vas prepričali, da ste se odločili za ti trenerski imeni?

Tako Milan Anđelković kot Andrej Kvas sta prevzela funkciji pomočnika trenerja. Milan je zadolžen zlasti za obrambni del ekipe, Andrej za napadalni del. Prepričali so me njuno nogometno znanje, osebnosti in karakterja obeh. Prepričan sem, da sta izredno pozitivni osebi. Poznam ju že dalj časa, še iz šolanja za nogometne trenerje.

Kako ste zadovoljni s pripravljalnimi tekmami pred nadaljevanjem prvenstva?

Glavni cilj pripravljalnih tekem je bil, da v igro uvedemo nove ideje. Rezultat ni bil ključnega pomena, čeprav je res, da je vedno pomemben. Na večini pripravljalnih tekem so noge težke in igralci zaradi utrujenosti delajo več napak. Ključnega pomena je, da igralci v igro prenašajo zahteve s treningov. S tega stališča moram biti zadovoljen, saj sem videl napredek na

vsaki naslednji pripravljalni tekmi. Igralci so nekatere spremembe v igri zelo dobro sprejeli ter se v novih stvareh počutili zelo dobro. Vsekakor pa je potreben čas, da se bodo vse zahteve v igri avtomatizirale. Smo na pravi poti, igralci kažejo ogromno energije in so lačni novih uspehov, prepričan sem, da bomo do začetka prvenstva že na zelo visoki ravni.

Kakšno podporo bodo imeli mladi nogometaši Mure, še zlasti tisti, ki se bodo iz kadetske in mladinske selekcije prebili v člansko moštvo? Kakšne cilje ste si zadali na področju uveljavitve mladih nogometašev iz mladinske šole?

Med cilje kluba spada tudi ta, da v članski ekipi igra čim več mladih, doma vzgojenih igralcev. Toda vsak nogometaš si mora to mesto prislužiti sam. Meni je nekoliko lažje, ker večino igralcev zdajšnje mladinske in kadetske ekipe poznam še iz časov, ko sem deloval v Murini mladinski šoli. A dejstvo je, da vseeno morajo delati korak za korakom ter se navaditi na članski nogomet, delo in treninge v članski ekipi. Potem je od vsakega posameznika odvisno, kako se bo razvijal in napredoval. Moja želja in želja kluba je, da čim več domačih mladih nogometašev igra v članski ekipi.

Kot smo lahko videli tudi v minulem zimskem prestopnem roku, v klubu še vedno trdno zagovarjate stališče, da so za Muro zanimivi zlasti mladi in ambiciozni nogometaši. Verjetno je angažma Gregorja

Balažica zgolj izjema, ki potrjuje pravilo?

Mura ves čas išče mlade in perspektivne igralce. Tako je bilo tudi v zimskem prestopnem roku. Gregor Balažic je v tem primeru res izjema. Je otrok Mure in igralec z ogromno izkušnjami iz tujine. Ekipa ne more sloneti samo na mladih igralcih. Potrebuje tudi igralce z dovolj izkušnjami in Gregor bo pomemben član ekipe, ki bo lahko pomembno pomagal mladim nogometašem pri njihovem razvoju. Je odličen primer, kako lahko nogometaš uspe v tujini

Kakšno je usklajevanje

z delom mladinske šole? Si prizadevate za usklajeno gradnjo mladih nogometašev, da bo prehod v člansko vrsto čim lažji in uspešnejši, ali pa je delo trenerjev v nogometni šoli prepuščeno razmišljanju in odločitvam posameznih trenerjev?

Z vodjo nogometne šole Dominikom Kovačičem se veliko pogovarjava. Strokovni načrt v nogometni šoli je zastavljen in ni bistvenih razlik od dela v članskem moštvu. Ni potrebe, da bi obstoječi načrt v

nogometni šoli bistveno spreminjali, saj je program sestavljen na način, da lahko ob ustreznem talentu razvijamo moderne, zanimive igralce, torej takšne profile, ki jih danes iščejo tudi drugod po Evropi. Ne bom veliko vplival na spremembe in delo v nogometni šoli, saj je načrt zastavljen v pravi smeri.

Nogometna stroka zelo poudarja treniranje na zelo kakovostnih igriščih, ki jih pa glede na število nogometašev v vseh starostnih selekcijah Mure močno primanjkuje.

Kakšne so vaše želje v bližnji – pa tudi malo bolj oddaljeni – prihodnosti na tem področju nogometne infrastrukture?

Ravno pravnje število in kakovost nogometnih igrišč sta v tem trenutku ena največjih pomanjkljivosti kluba, tako za člansko ekipo kot za mlade selekcije Mure. Članska ekipa to težavo rešuje s treniranjem na nogometnih igriščih v bližnji okolici mesta, mlajše selekcije pa so precej omejene na treniranje na pomožnem igrišču z umetno travo Mestnega stadiona Fazanerijskega in na igrišču z naravno travo na Pušči. Dejstvo je, da če želimo še

večji razvoj vseh starostnih selekcij v klubu, bomo morali – za kar si vodstvo kluba prizadeva že ves čas – ustvariti korak naprej s pridobitvijo novih igrišč za trening. Vendar je to precej težek zalogaj.

Za kateri klub ste navijali kot otrok? Kateri klubi so vam simpatični danes oziroma nogomet katerih nacionalnih lig najraje spremljate?

Kot otrok sem navijal za rimski Lazio in še vedno mi je ta klub simpatičen. Pa tudi italijansko ligo izmed vseh lig najraje spremljam.

Izbrali najboljše športnike v letu 2021

ALEŠ CIPOT

Zavod za kulturo, turizem in šport Murska Sobota je v sodelovanju z murskosoboško športno zvezo in mestno občino v Gledališču Park pripravil slovesnost za najboljše športnice in športnike v mestni občini v letu 2021.

Župan dr. Aleksander Jevšek je najboljšim športnicam in športnikom ter športnim kolektivom v občini podelil nagrade za lansko leto. Na izvedbo treningov in tekmovanj so tudi v minulem letu močno negativno vplivale izredne razmere zaradi okužb s koronavirusom.

NAJBOLJŠA ŠPORTNIKA V ŠOLSKEM ŠPORTU sta Vito Ferčak, učenec 8. razreda Osnovne šole III Murska Sobota, in Lara Horvat, učenka 9. razreda Osnovne šole II Murska Sobota. Vito je neregistriran plavalec in plavanje trenira v Plavalnem klubu Zdravilišče Radenci, istočasno je odličen atlet. Lara je neregistrirana, a odlična plavalka.

NAJBOLJŠA ŠPORTNA ŠOLA V OBČINI je Osnovna šola II Murska Sobota, ki je prejela priznanje za organizirano športno delovanje in sodelovanje v izboru za najbolj športno šolo v Sloveniji za šolsko leto 2020/21. V Zavodu za šport Republike Slovenije Planica so podelili priznanja najbolj športnim vrtcem ter osnovnim in srednjim šolam v šolskem letu 2020/21. Zlato priznanje za najbolj športno osnovno šolo v šolskem letu 2020/21 je prejela tudi Osnovna šola II Murska Sobota.

NAJBOLJŠE ŠPORTNICE so Urška Martinec, kategorizirana športnica državnega razreda, članica Atletskega kluba Pomurje iz Murske Sobotice, Mia Žekš, kategorizirana športnica perspektivnega razreda, članica Ženskega košarkarskega kluba Pomurje, in Taira Celec, registrirana športnica Plesnega kluba Zeko Murska Sobota in kategorizirana športnica mladinskega razreda.

NAJBOLJŠI ŠPORTNIKI so Luka Gumilar, član Rokoborskega društva Sobotica, ki je pridobil status kategoriziranega športnika perspektivnega razreda, Jure Sočič, član Športnega strelskega društva Murska Sobota in kategorizirani športnik državnega razreda, ter Tilen Džafič, član Kickboxing kluba Murska Sobota in kategorizirani športnik državnega razreda.

NAJBOLJŠA ŠPORTNIKA V ŠPORTU INVALIDOV sta Marino Kegl, kategorizirani vrhunski športnik mednarodnega razreda ter član Društva gluhih in naglušnih Murska Sobota, ter Sašo Kovač, inkluzivni judoist, član Judo kluba Murska Sobota.

NAJBOLJŠI MED POSAMIČNIMI IN KOLEKTIVNIMI ŠPORTI

Po statističnih podatkih za leto 2021 je bilo v Mestni občini Murska Sobota v posamične športe, ekipne športe, športno rekreacijo ter v šport invalidov vključenih 6498 članov vseh starostnih kategorijah, od tega 3972 moških in 2526 žensk. Ukvarjajo se z več kot tridesetimi različnimi športnimi panogami, cilji so različni, od športne rekreacije in vse do prave tekmovalnosti. V tako bogato razvejani dejavnosti športnih ekip je bilo težko izbrati najboljše tri, ki gojijo posamične športe, in tri iz kolektivnih športov – v moški in ženski konkurenci.

NAJBOLJŠE ŠPORTNE EKIPE V OBČINI med posamičnimi športi so Rokoborsko društvo Sobota, Športno strelsko društvo Murska Sobota in Atletski klub Pomurje.

NAJBOLJŠE MOŠKE ŠPORTNE EKIPE v Mestni občini Murska Sobota v letu 2021 med kolektivnimi športi so Nogometna šola Mura, Odbojkarški klub Pomurje deset in Rokometni klub Pomurje.

NAJBOLJŠE ŽENSKÉ ŠPORTNE EKIPE med kolektivnimi športi so Društvo za ritmično gimnastiko Murska Sobota, Ženski odbojkarški klub Murska Sobota in Ženski košarkarski klub Pomurje.

POSEBNO PRIZNANJE ZA VRHUNSKÉ DOSEŽKE v športu so prejeli Alenka Artnik, članica Potapljaškega društva Murska Sobota, ter mladi odbojkarji Panvite Pomgrada Vid Suhadolnik, Urban Rajnar in Nik Legen.

V SMUČARSKEM KLUBU PREKMURJE že od leta 2001 organizirajo smučarske tečaje pomurskih otrok. Danes imajo po 21 zimah (izjema je zima 2020) več kot štirideset učiteljev smučanja, ki se lahko vključujejo v tečaj in poučujejo smučanje. V SK Prekmurje so torej z vidika strokovnega kadra tako rekoč samozadostni, in na to so še posebej ponosni. Idejni vodja tečaja Stanko Holsedl je pred dobrimi dvajsetimi leti želel smučanje približati otrokom, katerih starši si niso mogli privoščiti zasebnih učiteljev in zasebnih ur poučevanja. Iz leta v leto se je število tečajnikov povečevalo in v najboljših sezonah doseglo tudi do 190 otrok. Letos so po izpuščenih sezonah 2020/21 – zaradi epidemije – organizirali tečaj na Arehu. Na tečaj se je prijavilo 110 tečajnikov iz različnih pomurskih občin. Tradicijo bodo nadaljevali in nadgrajevali, saj je tečaj dokaz, da prebivalci severovzhodnega dela Slovenije zelo radi in zelo dobro smučamo. | Aleš Cipot

V ZAČETKU JANUARJA je v Lendavi potekal tradicionalni 49. pokal Lendave v judu. Tekmovanja se je udeležilo 44 tekmovalk in tekmovalcev iz devetih klubov iz štirih držav – Slovenije, Hrvaške, Avstrije in Bolgarije. Nastopili so tudi tekmovalke in tekmovalci Judo kluba Murska Sobota in Judo kluba Štorkljice. V starostni kategoriji U12 so judoisti Judo kluba Murska Sobota dosegli prvo, drugo in tretje mesto. V kategoriji +66 kg je zmagal Mitja Korošak, v kategoriji do 35 kg je Ben Kokol zasedel drugo mesto in v kategoriji do 35 kg Luka Smodiš tretje mesto. Judoist Judo kluba Štorkljice Nino Šeruga je s tremi zmagami osvojil prvo mesto v kategoriji do 42 kg. Aljaž Lovrec je osvojil četrto mesto v kategoriji do 46 kg in Nil Temlin sedmo mesto v kategoriji do 42 kg. Oba sta člana Judo kluba Štorkljice. | Aleš Cipot

ČLANICA TENIŠKEGA KLUBA MURSKA SOBOTA Andreja Klepač in njena stalna soigralka Hrvatica Darija Jurak sta na prvem turnirju nove sezone dosegli finale turnirja WTA 500 v avstralski Adelajdi. V finalu sta morali premoč priznati Avstralkama Ashleigh Barty in Storm Sanders. Končni rezultat 6:1 in 6:4 sta Avstralki postavili po uri in dveh minutah igre. Klepačeva je leto 2021 začela na 38. mestu lestvice dvojic WTA in sezono zaključila na 20. mestu. V trenutku zaključka redakcije je na 16. mestu lestvice dvojic WTA. Obstaja še lestvica Race to the WTA finals, ki velja samo za tekočo sezono in za katero se upošteva deset najboljših rezultatov sezone. Andreja in Darija sta leto 2021 na tej lestvici zaključili na šestem mestu in se tako uvrstili na zaključni masters turnir osmih najboljših. | Aleš Cipot

MURA SE JE V ZIMSKEM PRESTOPNEM ROKU okrepila predvsem z obrambnimi nogometaši. Okrepili so jo Miha Kompan Breznik, Tarik Bagola, Jan Đapo, Amar Beganović, Gregor Balažic (na fotografiji) in Marin Ljubić. Kompan Breznik je bil do zdaj član Olimpije in igra na levem bočnem položaju, domačin Bagola, prej član Krškega, igra na igralnem mestu centralnega branilca, Jan Đapo, levi bočni branilec, bo še pol leta igral pri Krki, poleti se bo priključil pripravam murašev, Beganović, ki igra na položajih desnega bočnega branilca in desnega krila, je bil do zdaj kapetan Slobode iz Tuzle, domačin Balažic, centralni branilec, se vrača v Muro po šestnajstih letih, namesto poškodovanega vratarja Matka Obradovića je Muro okrepil še vratar Marin Ljubić, kot zadnji pa še napadalec Mirilind Daku. Muro so zapustili Marko Brkić, Staniša Mandić, Žan Karničnik in Amadej Maroša, Azurja Mahmića pa bodo posodili drugemu klubu. | Aleš Cipot

V 5. KOLU FIRST LIGE so se od članov ŠSD Murska Sobota najvišje uvrstili Darko Balažic (15. mesto), Matej Plahut (57. mesto), Štefan Lovenjak (62. mesto) in Milan Hari (68. mesto). Ekipno so zasedli deseto mesto. V tretjem krogu regijske lige SZP se je Blaž Makari uvrstil na tretje mesto, Mišo Hari na deveto mesto, Igor Makari na enajsto mesto in Štefan Majc na 22. mesto. Ekipno so zasedli prvo mesto. V Mengšu je na 25. turnirju Skirca Open & Trzin Walther Cup 2022 v kategoriji mladincev s puško Jure Sočič zasedel sedmo mesto, Patrik Farkaš trinajsto mesto in Mišo Hari 38. mesto. Ekipa mladincev reprezentance Slovenije, katere član je Jure Sočič, je osvojila drugo mesto. Med članicami je Katarina Fevžer osvojila osemnajsto mesto, s pištolo pa Darko Balažic 35. mesto. V enotni konkurenci je Jure Sočič zasedel peto mesto in se uvrstil v finale. Patrik Farkaš je zasedel 25. mesto, Katarina Fevžer dvajseto mesto, s pištolo pa Darko Balažic 31. mesto. | Aleš Cipot

SLOVENSKA IZBRANA VRSTA ODBOJKARJEV, starih do osemnajst let, si je priigrala uvrstitev na evropsko prvenstvo 2022, ki ga bo med 9. in 17. julijem gostila Gruzija. Mladi slovenski odbojkarji, ki so bili v finalu kvalifikacijskega turnirja v Mariboru s 3:1 (25:22, 25:20, 22:25 in 25:13) boljši od Avstrije, bodo v glavnem mestu Gruzije Tbilisiju branili naslov evropskih prvakov. V reprezentanci do osemnajst let pod vodstvom selektorja Iztoka Kšele so bili tudi trije odbojkarji Panvite Pomgrada, ki igrajo kot posojeni igralci v Radencih: Vid Suhadolnik, Urban Rajnar in Nik Legen. V finalu sta igrala tudi Rajnar in Suhadolnik. Legen zaradi poškodbe ni bil v zmagovalni ekipi. Tudi v tekmah, ki so Slovenijo vodile do finala, sta igrala in točke za Slovenijo prispevala Suhadolnik in Rajnar. | Aleš Cipot

Lani s(m)o gasilce poklicali 196-krat

GEZA GRABAR

V PGD Murska Sobota so našli 154 intervencij, v preostalih društvih 42.

Iz pregleda podatkov o skupnem številu intervencij v zadnjih letih, ki so nam jih poslali iz gasilske zveze mestne občine, lahko za teh dvanajst gasilskih društev zapišemo, da je bilo lansko leto zelo pestro.

Najbolj obremenjeni v PGD Murska Sobota

V osrednjem društvu v mestni občini, ki ima s poklicnim jedrom in koncesijami za posredovanja ob nesrečah v cestnem prometu in cestnem predoru (tudi na pomurski avtocesti), z nevarnimi snovmi ter na in pod vodo status gasilske enote širšega pomena, so lani našli 154 intervencij, prav toliko kot leto

pred tem. Leta 2019 so jih opravili 176. Torej so jih v zadnjih treh letih skupaj našli 484. Po vrstah jih je bilo tudi lani največ s področja nujenja tehnične in druge pomoči, kar 61 vseh, 36-krat pa so posredovali zaradi prometnih nesreč. Sledijo intervencije zaradi požarov v objektih (15), na prostem in prometnih sredstvih ter zaradi naravnih nesreč in drugega. Ker PGD Murska Sobota zaradi statusa ob nekaterih vrstah nesreč pokriva tudi celotno območje na levem bregu Mure, avtocesto in tudi področje od predora Cenkova do Pinc, veliko intervencij ni bilo opravljenih na območju domače občine.

V zadnjih treh letih je vseh dvanajst prostovoljnih gasilskih društev v Gasilski zvezi Mestne občine Murska Sobota skupaj opravilo kar 606 intervencij, od tega je deset primestnih društev opravilo 122 intervencij.

Pušča, Bakovci, Černelavci, Rakičan ...

Preostala gasilska društva iz mestne občine so lani posredovala 42-krat. Od tega so kar šestnajst intervencij opravili gasilci iz Pušče (skupaj v zadnjih treh letih 38). Po skupnem številu lanskim intervencij sledijo gasilci iz Rakičana, ki so jih opravili osem (skupaj v zadnjih treh letih pa osemnajst), iz Bakov-

cev (lani šest intervencij, v treh letih dvajset), iz Černelavcev (lani pet, v treh letih devetnajst) in iz Polane (lani dve, v treh letih štiri).

Člani operativnih enot Krog (v treh letih deset intervencij), Markišavci (7), Veščica (3), Satahovci (2) in Kupšinci (1) pa so lani imeli po eno posredovanje. Za PGD Nemčavci je iz pridobljenih podatkov razbrati, da v treh

letih niso posredovali.

Med vrstami intervencij pri naštetih primestnih društvih prevladujejo požari v objektih ter posredovanja ob vremenskih ekstremih (močan veter, poplave), manj požari v naravi oziroma na prostem, še manj pa nudenje tehnične in druge pomoči. Konec leta 2021 je bila množična tudi akcija iskanja pogrešanih živali.

Gasilci imajo pomembno vlogo ob nesrečah.

Lepa tradicija ostaja

GEZA GRABAR

Potrditev, da so lahko pomurski gasilci po vpetosti v okolje za zgled marsikomu v državi, so tradicionalni obiski njihovih najvišjih predstavnikov pri nekaterih regijskih inštitucijah pred koncem leta. V času božično-novoletnih praznikov so tudi lani potrkali na številna vrata.

Tako sta poveljnik pomurske gasilske regije Dušan Utroša in njen predsednik Milan Antolin, ki je hkrati tudi podpredsednik Gasilske zveze Slovenije, na sedežih murskosoboške škofije in evangeličanske cerkve na Slovenskem obiskala škofa dr. Petra Štumpfa in škofa mag. Leona Novaka. Na sedežu regijske izpostave Uprave za zaščito in reševanje sta obiskala vodjo in poveljnika Civilne zaščite za Pomurje mag. Martina Smodiša, ustavila pa sta se tudi v tukajšnji vojašnici in na policijski upravi.

Dobro sodelovanje za dobro vseh

V sproščenih pogovorih je beseda tekla o aktualnih razmerah, minulih aktivnostih ter načrtih gasilcev in drugih v prihodnje. Z gasilci iz društev, občinskimi gasilskimi zvezami in regijskim gasilskim svetom ali poveljstvom sodelujejo ob različnih priložnostih; s predstavniki verskih skupnosti ob različnih slavnostnih dogodkih; z vojsko, pripadniki Civilne zaščite in policijo pa ob skupnih akcijah in vajah ter zlasti nesrečah. Upajo, da bo teh vsako leto manj.

Zavedajo se, da samo sodelovanje, spoštovanje in poznavanje drug drugega ter dobra porazdelitev nalog prinašajo želene in pričakovane pozitivne učinke.

Foto: Aleš Cipot

AVTOR: JANEZ DONŠA	STRUGAČ	SMUČAR-SKI SKAKALEC KOBABAŠI	MEHIŠKI PESNIK (OCTAVIO)	STIŠKI MENIH IN ZELIŠČAR (SIMON)	ZOLAJEVA NASLOVNA JUNAKI-NJA
STARO IME ZA JULIJ IN AVGUST					
DRAMSKA IGRALKA ŽELEZNIK					
NAŠA NEKDANJA IGRALKA (ŠPELA)					
UDO JÜRGENS			ČINGIZ AJTMATOV BARVA ZA PRINTER, KARTUŠA		
LARA ... BEHRAMI PLESNI LIK PRI ČETVORKI				LJUDSTVO V JZ AZIJI IN SEVERNI AFRIKI	NAŠA PESNICA IN IGRALKA (ALJA)
		KONICA			
		IGRALKA RINA			
	PREDMET POGOVORA				
	POLOTOK V JZ AZIJI				
NAŠ BIATLONEC (JANEZ) ALPINIST ZAPLOTNIK					
		ANTON CEHOV	TELUR		
			VOJAŠKI STROKOV-NJAK		
				ROKAV-ČEK	OCENA, ANALIZA
		HRVAŠKI OTOK			
		ERBIJ			
ČEŠKI TRAKTOR KMETIJSKA ZADRUGA V RUSIJI					
		ARABSKA DROGA			
		EN, 2, TRI			
			RIMSKA SESTICA		
			KOSITER		
	UDAREC S CEPINOM V LED				
	GALIJ				
		VERSAILLE - francoski pisatelj (Andre) KOLHOZ - zadruga v Sovjetski zvezi SNOVALNICA - priprava na statvah			

SPREMEMBE PRI SUBVENCIONIRANJU UKREPOV UČINKOVITE RABE ENERGIJE

Občane obveščamo, da je vlada sprejela odlok o spremembah odloka o določitvi podobmočij zaradi upravljanja kakovosti zunanje zraka (Uradni list RS, št. 203/2021), ki stopi v veljavo 1. marca 2022. Z dnem uveljavitve tega odloka bo prenehal veljati odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Murska Sobota (Uradni list RS, št. 49/17 in 160/20), ki je občanom murskosoboške mestne občine zagotavljal nekoliko višje subvencije za izvedbo ukrepov učinkovite rabe energije.

Postopki za dodelitev spodbud za izvedbo ukrepov učinkovite rabe energije, začeti v skladu z odlokom o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Murska Sobota, ki na dan 1. marec 2022 še ne bodo končani, se bodo zaključili po starem.

Občanom, ki razmišljajo o zamenjavi stare kurilne naprave ali o prehodu na novi energent, svetujemo, da si pravočasno priskrbijo informacije, kako opisana sprememba vpliva na možnosti pridobivanja subvencij za izvajanje ukrepov učinkovite rabe energije. Vsi aktualni razpisi so objavljeni na spletni strani www.ekosklad.si, brezplačen nasvet pa lahko občani dobijo tudi v mreži energetskih svetovalcev ENSVET.

Za brezplačno energetska svetovanje se je treba naročiti na tel. številko 02 525 16 77.

**Geslo križanke, svoje ime in priimek ter naslov
nam pošljite do srede, 2. marca. 2022, na naslov:
Mestna občina Murska Sobota, Kardoševa 2,
9000 Murska Sobota, s pripisom: Za križanko**

Geslo križanke s svojimi podatki nam lahko pošljete tudi na urednistvo.novin@murska-sobota.si.

AP MS d.d.

Bakovska ulica 29a
9000 Murska Sobota

NAGRADA: 1x darilni bon v vrednosti 30,00 EUR za razpisni izlet ali potovanje, ki je v organizaciji Turistične agencije Klas.

Izzrebani nagrajenec se z obvestilom, ki ga prejme s strani Mestne občine Murska Sobota, oglasi v poslovalnici Turistične agencije Klas Murska Sobota, Slomškova ul. 42, 9000 Murska Sobota (na avtobusni postaji).

**Rešitev križanke
iz prejšnje številke
vodoravno:**

ŽALAR, ODELO, NOMAD,
GNU, LIRIK, ZMES, DO,
SNOVBORDER, MET,
VORALBERG, SAJE, ISKRA,
MAESTRAL, RIA, IŠ,
VRŠAC, AL, PRAKSA, MISS,
LETO, HRT, AVT, OCENA,
EVAJELER, AGLOMERAT,
TM, ISTRIJAN, TESLO,
TARČA, TIK, RTAČ, ALOA,
ODEV, ENI, LOMNO,
ROBINZON, EMA,
PRIMERJAVA, CAN, SIJ, RK.

»Inda« v občini

Markišavski gasilci leta 1930. Pred prvo svetovno vojno je bil v Markišavcih velik požar, ki je uničil pet pretežno lesenih hiš in drugih pripadajočih poslopij, po tem pa večjih požarov v vasi ni bilo. Pred drugo svetovno vojno so brizgalno in drugo orodje hranili v vaški kapeli. | Vir: Jože Rituper, 120 let gasilstva v Markišavcih, Prostovoljno gasilsko društvo Markišavci, 2014

**Naslednja številka Soboških
novin izide v torek,
15. marca 2022.**

Glasiło Soboške novine izdaja
mestni svet Mestne občine
Murska Sobota. Ustanovitelj
je Mestna občina Murska
Sobota, Kardoševa 2, 9000
Murska Sobota.

Izdajateljski odbor: Romeo Varga (predsednik), dr. Aleksander Jevšek, Robert Žižek, Nives Cajnko, Andrej Mešič, Slavica Meglič in Vlasta Veren.

Naslovnica: nagrajenci Mestne občine Murska Sobota ob slovenskem kulturnem prazniku, foto: Aleš Cipot

Odgovorni urednik:
Tadej Buzeti

Jezikovni pregled:
Rajko Marinič

Grafična priprava:
Grafex, d. o. o.

Tisk: Grafex, d. o. o.

Naklada: 7300 izvodov

Mesečnik Soboške novine
prejemajo gospodinjstva v
Mestni občini Murska Sobota
brezplačno.

Elektronska pošta
uredništva: urednistvo.
novin@murska-sobota.si

Telefon: 02 525 16 18

ISSN št.: C501-4166

*Uredništvo medija ne odgovarja
za kvaliteto in slovnično
pravilnost izdelanih oglasov,
poslanih s strani organizatorjev
dogodkov.*

PRIREDITVE IN DOGODKI		
petek, 11. 2. 2022, ob 18.00	Mikk Družabni večer	Mikkov klubski prostor
torek, 17. 2. 2022, ob 10.00	podelitev priznanj 4. Karolinine bralne značke	na kanalu YouTube Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
petek, 18. 2. 2022, ob 19.00	literarni večer: Splet besed	Mikkov klubski prostor
ponedeljek, 21. 2. 2022, ob 18.00	Anton Vratuša in Sandi Volk: »Trojno poslanstvo profesorja Urbana« , knjigo bosta predstavila dr. Sandi Volk in dr. Martin Premik (UŠF, Založba Balerina in PIŠK MS)	avla Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
četrtek, 3. 3. 2022, ob 18.00	literarni večer Kostas Hatziantoniou: »Agrigendos« , prevod iz grščine Klarisa Jovanović (Klarisa Jovanović in PIŠK MS)	dvorana Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
sobota, 5. 3. 2022, od 10.00 do 14.00	sejem starih stripov	Mikkov klubski prostor
četrtek, 10. 3. 2022, ob 19.00	literarni večer: Svet, kot iz škatlice vzet (dr. Mateja Gaber in PIŠK MS)	avla Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota

GLEDALIŠKE PREDSTAVE		
sreda, 23. 2. 2022, ob 19.00	komedija »VEČNO SAMSKA« , Špas teater Vedno bolj se zdi, da je samskost postala kuga 21. stoletja. Nekaj, pred čimer starši svarijo otroke in nas poskušajo rešiti vse revije s svojimi »10 nasveti, kako ga zapeljati«. Nekaj, kar je včasih res za jokati. Ampak ... predstava bo dokazala, da je samski stan lahko ena velika komedija.	Gledališče Park v Murski Soboti

DOGODKI ZA OTROKE		
ponedeljek, 7. 3., in torek, 8. 3. 2022, dopoldne (za lutkovno-filmski abonma)	»POTEPANJE PAPIRNATEGA ZMAJA« , kratki animirani filmi različnih avtorjev	Gledališče Park v Murski Soboti
ob ponedeljkih in torkih ob 16.30 (razen v ponedeljek, 28. 2., in v torek, 1. 3.)	Montessori urice za malčke	igralnica Mali ČuDo
ob četrtkih ob 16.30 (razen v četrtek, 3. 3.)	Montessori urice za dojenčke	igralnica Mali ČuDo

FILMI		
četrtek, 17. 2., sobota, 19. 2., in nedelja, 20. 2. 2022, ob 19.00	»SMRT NA NILU« (»Death on the Nile«) , ZDA Film »Smrt na Nilu«, posnet po romanu Agathe Christie iz leta 1937, je drzna skrivnostna grozljivka, ki predstavlja čustveni kaos in smrtonosne posledice posesivne ljubezni.	Gledališče Park v Murski Soboti
četrtek, 24. 2. 2022, dopoldne (za srednje šole)	»CYRANO«, ZDA Brezčasna zgodba o ljubezenskem trikotniku, v katerega se ujamejo dekle in dva moška, ki se borita za njeno srce.	Gledališče Park v Murski Soboti
četrtek, 24. 2., sobota, 26. 2., in nedelja, 27. 2. 2022, ob 19.00	»CYRANO«, ZDA Brezčasna zgodba o ljubezenskem trikotniku, v katerega se ujamejo dekle in dva moška, ki se borita za njeno srce.	Gledališče Park v Murski Soboti

KONCERTI		
petek, 18. 2. 2022, ob 19.00	koncert PRAŠNATI , (organizator JSKD – OI MURSKA SOBOTA v soorganizaciji z ZKTŠ M. Sobota)	Gledališče Park v Murski Soboti
petek, 25. 2. 2022, ob 18.00	Alter(netna) godba: M.A.TCH!	Mikkova stran na Facebooku (prenos)
petek, 11. 3., in sobota, 12. 3. 2022, ob 20.00	koncert LUKA BASI (organizator Glasbeno društvo Art Music)	Gledališče Park v Murski Soboti

PREDAVANJA		
sreda, 16. 2. 2022, ob 19.00	potopisno predavanje S KOLESOM OD LIZBONE DO DAKARJA, popotnik in rekreativni kolesar Marko Mohorčič	Gledališče Park v Murski Soboti
sreda, 9. 3. 2022, ob 19.00	potopisno predavanje ALJASKA – Rok Kofol	Gledališče Park v Murski Soboti
torek, 15. 3. 2022, ob 19.00	predavanje ALJOŠA BAGOLA – KAKO BITI V REDU (organizator Špas teater)	Gledališče Park v Murski Soboti

RAZSTAVE		
do 28. 2. 2022	»SVETLOBNE LISE: Biti ženska v holokavstu«	Pokrajinska in študijska knjižnica v Murski Soboti
torek, 15. 2. 2022, ob 9.00	knjižna razstava »Ostržek v različnih prevodih«	Mikkova galerija
petek, 18. 2., četrtek, 24. 2., sreda, 2. 3., in torek, 8. 3. 2022, od 8.00 do 17.00	Dušan Kirbiš: »PREDMETI IN PODOBE« prost vstop za ogled razstave nagrajenca Prešernovega sklada	Galerija Murska Sobota

četrtek, 24. 2. 2022, na ogled do 31. 3. 2022	ELA PEROCI razstava ob 100-letnici rojstva pisateljice	avla Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
torek, 1. 3. 2022, na ogled do 31. 3. 2022	Slovenske knjige tiskarne Wellisch v Monoštru predstavitev izsledkov raziskovalnega dela	avla Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
DELAVNICE		
sobota, 12. 2. 2022, ob 9.00	Lego robotika – Mali ustvarjalci	Mikkova predavalnica
od ponedeljka, 21. 2., do srede, 23. 2. 2022, od 17.00 do 18.30	Mikk delavnica: Osnove ustvarjalne glasbe	Mikkova predavalnica
ŠPORT		
od ponedeljka, 28. 2., do petka, 4. 3. 2022, od 8.00 do 13.30	Aktivne zimske počitnice za otroke od 7 do 10 let	OŠ III Murska Sobota
sobota, 12. 3. 2022, ob 9.00	državno prvenstvo v judu 10. memorial Antona Tončka Kosa	OŠ I Murska Sobota

DOGODKI (dogajanje) v HIŠI SADEŽI DRUŽBE

PREDAVANJA		
vsak četrtek in v ponedeljek, 28. 2. 2022, ob 17.00	Okrepimo imunski sistem na naraven način (Petra Jovanovska)	po Skypu
petek, 25. 2. 2022, ob 17.00	Ortopedija prihodnosti (Ludvik Bojniec)	Hiša Sadeži družbe
ponedeljek, 14. 3. 2022, ob 17.00	Kristali in energijske vode (Milan Kelhar)	Hiša Sadeži družbe
DRUŽABNE IGRE		
vsak torek ob 20.00	Taoistična meditacija za sodoben način življenja (Jean Frumen)	po Skypu
sreda, 16. 2., in četrtek, 3. 3. 2022, ob 16.30	OM CHANTING (Mihaela Žilavec)	Hiša Sadeži družbe
četrtek, 17. 2. 2022, ob 16.30	poslikava s kano (Sara Titan)	Hiša Sadeži družbe
četrtek, 17. 2. 2022, ob 17.00	Rdeči šotor – druženje v varnem objemu ženske energije (Jelka Tkalec Vučina)	Hiša Sadeži družbe
vsak četrtek ob 18.00	Chi gong tigra in zmaja (Jean Frumen)	Hiša sadeži družbe
četrtek, 17. 2. 2022, od 20.00 do 22.00	Imate težave z očmi? Naučite se akupresurne masaže za oči! (Stane Perkič)	po Zoomu
vsak ponedeljek ob 18.00	transmisijska meditacija (Matejka Ošlaj)	Hiša Sadeži družbe
ponedeljek, 21. 2. in 7. 3. 2022, ob 18.00	Soočanje s težavami alkoholizma (Milan Osterc); za pomoč v stiski na voljo kadarkoli – kontaktna številka 031 538 586	Hiša Sadeži družbe
torek, 22. 2. 2022, od 20.00 do 22.00	Ste samski? Želite spoznati nekoga novega? Izvedite, kako lahko to storite! (Stane Perkič)	po Zoomu
četrtek, 24. 2. 2022, ob 17.00	Dnevni kino (Dominik Golob)	Hiša Sadeži družbe
četrtek, 24. 2. 2022, od 20.00 do 22.00	Kako do več denarja? Triki, nasveti, ideje, priložnosti! (Stane Perkič)	po Zoomu
torek, 1. 3. 2022, ob 10.00	krofi – pekovska delavnica (Milena Počič)	Hiša Sadeži družbe
sreda, 2. 3. in 9. 3. 2022, ob 20.00	meditacija enosti (Tomaž Flegar) obvezne prijave	Hiša Sadeži družbe
sreda, 9. 3. 2022, ob 9.30	glasbena delavnica – ljudska pesem (Marijana Škrilec)	Hiša Sadeži družbe

DOGODKI ZA OTROKE		
od ponedeljka, 28. 2., do petka, 4. 3. 2022, od 13.00 do 17.00	zimski počitniški tabor za otroke obvezne prijave	Hiša Sadeži družbe
ŠPORT IN DRUŽABNE IGRE		
vsak ponedeljek in sredo ob 17.00	BRIDGE (Romeo Varga)	Hiša Sadeži družbe
vsak petek ob 14.00	TAROK – vabljeni ljubitelji igre tarok (Darij Seršen)	Hiša Sadeži družbe
petek, 25. 2., 4. 3. in 11. 3. 2022, ob 19.00	PING PONG – igranje namiznega tenisa (Dean Horvat)	Hiša Sadeži družbe
četrtek, 10. 3. 2022, ob 17.00	ACTIVITY (Dominik Golob)	Hiša Sadeži družbe